

Załącznik nr 1
do Zarządzenia Nr 0050/201/2023
Wójta Gminy Goczałkowice-Zdrój
z dnia 6 listopada 2023 r.

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ
NA LATA 2023-2027**

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

**Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach**

**Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.**

ZLECENIODAWCA:

GMINA GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ

Urząd Gminy Goczałkowice-Zdrój
ul. Szkolna 13, 42-230 Goczałkowice-Zdrój
tel.: 32 210 71 8
mail: gmina@goczalkowicezdroj.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Spokojna 3, 43-330 Hecznarowice
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Sebastian Kulikowski

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Urząd Gminy Goczałkowice-Zdrój,
- Starostwo Powiatowe w Pszczynie,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Pszczynie,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Katowicach,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, Śląski Oddział Regionalny,
- Śląski Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Kobiór,
- TAURON Dystrybucja Sp. z o. o. Oddział w Gliwicach.

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	10
1.1.	CEL I PODSTAWA OPRACOWANIA	10
1.2.	METODOLOGIA OPRACOWANIA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	10
2.	UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	12
3.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ	18
4.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	20
4.1.	LIKWIDACJA ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA LUB ISTOTNE ZMNIĘSIENIE ICH ODDZIAŁYWANIA	20
4.1.1.	OPIS STANU OBECNEGO	24
4.1.1.1.	<i>Jakość powietrza na obszarze gminy Goczałkowice-Zdrój</i>	24
4.1.1.1.	<i>Emisja z emitorów liniowych</i>	27
4.1.1.2.	<i>Niska emisja na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój</i>	28
4.1.1.3.	<i>Warunki wykorzystania OZE</i>	29
4.1.2.	ANALIZA SWOT	34
4.1.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ	34
4.2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	36
4.2.1.	OPIS STANU OBECNEGO	37
4.2.1.1.	<i>Hałas przemysłowy</i>	37
4.2.1.2.	<i>Hałas drogowy</i>	38
4.2.1.3.	<i>Hałas kolejowy i lotniczy</i>	39
4.2.2.	ANALIZA SWOT	39
4.2.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM	39
4.3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	41
4.3.1.	OPIS STANU OBECNEGO	41
4.3.2.	ANALIZA SWOT	43
4.3.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	43
4.4.	ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE WODAMI	45
4.4.1.	OPIS STANU OBECNEGO	48
4.4.1.1.	<i>Wody powierzchniowe</i>	48
4.4.1.2.	<i>Monitoring rzek w rejonie gminy Goczałkowice-Zdrój</i>	49
4.4.1.3.	<i>Wody podziemne</i>	50
4.4.1.4.	<i>Monitoring wód podziemnych</i>	51
4.4.1.5.	<i>Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy</i>	51
4.4.2.	ANALIZA SWOT	54
4.4.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI ..	55
4.5.	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	56
4.5.1.	OPIS STANU OBECNEGO	57
4.5.1.1.	<i>Zaopatrzenie w wodę</i>	57
4.5.1.2.	<i>Odbiór ścieków</i>	58
4.5.2.	ANALIZA SWOT	59
4.5.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	59
4.6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	61
4.6.1.	OPIS STANU OBECNEGO	61
4.6.1.1.	<i>Surowce naturalne</i>	61
4.6.1.2.	<i>Osuwiska</i>	64
4.6.2.	ANALIZA SWOT	65
4.6.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	65
4.7.	GLEBY I TERENY ROLNICZE	66
4.7.1.	OPIS STANU OBECNEGO	66
4.7.1.1.	<i>Gleby</i>	66
4.7.1.2.	<i>Struktura użytkowania terenu</i>	67
4.7.1.3.	<i>Rolnictwo</i>	67

4.7.1.4.	<i>Badania gleb</i>	68
4.7.2.	ANALIZA SWOT	69
4.7.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	69
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	70
4.8.1.	OPIS STANU OBECNEGO	71
4.8.1.1.	<i>Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy</i>	73
4.8.1.2.	<i>Ilości zebranych odpadów</i>	73
4.8.1.3.	<i>Azbest</i>	74
4.8.2.	ANALIZA SWOT	75
4.8.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	76
4.9.	ZARZĄDZENIE ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSPIERANIE WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	77
4.9.1.	OPIS STANU OBECNEGO	79
4.9.1.1.	<i>Formy ochrony przyrody na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój</i>	79
4.9.1.2.	<i>Ochrona i zrównoważony rozwój lasów</i>	81
4.9.2.	ANALIZA SWOT	83
4.9.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIE ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSPIERANIE WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	83
4.10.	PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	84
4.10.1.	OPIS STANU OBECNEGO	85
4.10.2.	ANALIZA SWOT	86
4.10.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	86
5.	ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	87
5.1.	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	87
5.2.	NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA	88
5.3.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE	88
5.4.	MONITORING ŚRODOWISKA	89
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE	91
7.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	116
8.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	117

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1	LOKALIZACJA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ NA TLE POWIATU PSZCZYŃSKIEGO.....	18
RYSUNEK 2	ŚREDNIE STĘŻENIE DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W ŻYWCU PRZY UL. KOPERNIKA 83A W LATACH 2020-2022 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$).....	25
RYSUNEK 3	ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU PM10 NA STACJI W GOCZAŁKOWICACH-ZDROJU PRZY UL. PARKOWEJ W LATACH 2020-2022 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$) ..	25
RYSUNEK 6	ŚREDNIE ROCZNE SUMY USŁONECZNIECIA	30
RYSUNEK 7	MAPA ROZKŁADU GĘSTOŚCI ZIEMSKIEGO STRUMIENIA CIEPLNEGO NA OBSZARZE POLSKI	31
RYSUNEK 8	WODY POWIERZCHNIOWE NA TERENIE GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ.....	49
RYSUNEK 9	Obszar szczególnego zagrożenia powodziowego występującego we wschodniej części gminy Goczałkowice-Zdrój.....	53
RYSUNEK 10	ROZKŁAD PRZESTRZENNY WARTOŚCI SPI NA TERENIE KRAJU W CZERWCU 2020 ROKU	54
RYSUNEK 11	GRANICE ZŁÓŻ ORAZ TERENÓW GÓRNICZYCH NA TERENIE GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ	62
RYSUNEK 12	ILOŚĆ ODPADÓW ZEBRANYCH Z TERENU GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ W LATACH 2019-2022	74
RYSUNEK 13	Obszary chronione na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój	81

SPIS TABEL

TABELA 1	RELACJA KIERUNKÓW INTERWENCJI OKREŚLONYCH W POŚ DLA WOJ. ŚLĄSKIEGO ORAZ W POLITYCE EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA 2030	11
TABELA 2	ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PRZEDSTAWIENIE SPÓJNOŚCI Z CELAMI ZAPISANYMI W „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ NA LATA 2023-2027”	12
TABELA 3	WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	20
TABELA 4	WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA	24

TABELA 5 ŚREDNIE DOBOWE NATĘŻENIE RUCHU NA DRODZE KRAJOWEJ NR 1 W REJONIE GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ W 2020/2021 ROKU	28
TABELA 6 POWIERZCHNIA UPRAW NA TERENIE GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ	32
TABELA 7 ZAPOTRZEBOWANIE NA SŁOMĘ DLA POSZCZEGÓLNYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT HODOWANYCH	32
TABELA 8 WSKAŹNIK WIELKOŚCI PRODUKCJI BIOGAZU W PRZELICZENIU NA SZTUKI DUŻE [M ³ /SD/D]	33
TABELA 9 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA TERENIE GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ ORAZ PRODUKCJA BIOGAZU	33
TABELA 10 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	36
TABELA 11 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE KLIMATU AKUSTYCZNEGO – OCHRONY PRZED HAŁASEM.....	37
TABELA 12 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	41
TABELA 13 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	41
TABELA 14 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	45
TABELA 15 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZED POWODZIĄ	47
TABELA 16 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	56
TABELA 17 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.....	57
TABELA 18 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	61
TABELA 19 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	66
TABELA 20 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	66
TABELA 21 SZCZEGÓŁOWE ZESTAWIENIE UŻYTKOWANIA POWIERZCHNI GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ	67
TABELA 22 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	70
TABELA 23 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	70
TABELA 24 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	77
TABELA 25 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I ZASOBÓW LEŚNYCH.....	79
TABELA 26 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	84
TABELA 27 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE NADZWYCZAJNYCH ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKOWYCH.....	85
TABELA 28 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ	91
TABELA 29 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ	93
TABELA 30 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ	94
TABELA 31 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZED HAŁASEM	95
TABELA 32 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	96
TABELA 33 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	96
TABELA 34 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM.....	97
TABELA 35 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	97
TABELA 36 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	98
TABELA 37 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	99
TABELA 38 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	100
TABELA 39 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	101
TABELA 40 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.....	102
TABELA 41 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	103
TABELA 42 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.....	104
TABELA 43 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	105
TABELA 44 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	105
TABELA 45 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	107
TABELA 46 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH.....	107
TABELA 47 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	109
TABELA 48 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	110
TABELA 49 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	111
TABELA 50 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	112
TABELA 51 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	113
TABELA 52 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	114
TABELA 53 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	114
TABELA 54 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE Z PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	115

TABELA 55 DZIAŁANIA W RAMACH ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM 116

WYKAZ SKRÓTÓW:

AKPOŚK	-	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
BAT	-	najlepsza dostępna technika
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
DK	-	droga krajowa
DW	-	droga wojewódzka
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	-	Generalny Pomiar Ruchu
GPZ	-	Główny punkt zasilania
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
ITPOK	-	Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LKP	-	Leśny kompleks promocyjny
LZWP	-	Lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	-	mapa zagrożeń powodziowych,
MRP	-	mapa ryzyka powodzi
MPZP	-	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
ORSIP	-	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PGW WP	-	Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”
PGS	-	Przedsiębiorstwo Górnicze "SILESIA" Sp. z o.o.
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
PMS	-	Państwowy Monitoring Środowiska
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POIiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PTTK	-	Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze

PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZRP	-	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RPO	-	Regionalny Program Operacyjny
RWMS	-	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	-	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WINB	-	Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	-	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WPF	-	Wieloletnia Prognoza Finansowa
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
WWA	-	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
PDR	-	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych
ZZR	-	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	-	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych

1. Wstęp

1.1. Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentacji pt.: „**Program ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027**” jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.), która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar Gminy Goczałkowice-Zdrój.

Pierwszy „Program Ochrony Środowiska Gminy Goczałkowice-Zdrój” został przyjęty uchwałą nr XIX/95/2004 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 09.03.2004 r. W 2010 roku uchwałą nr XLIV/308/10 przyjęto „Aktualizację Programu Środowiska dla gminy Goczałkowice-Zdrój”. Niniejszy „Program...” jest trzecim tego typu dokumentem i obejmuje lata 2023-2027.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) stanowią, iż po uzgodnieniu braku potrzeby przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny, co ma miejsce w tym przypadku.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia, a następnie jego realizacji i wdrażania. W związku z tym w trakcie procedur opracowania „**Programu...**” Gmina Goczałkowice-Zdrój zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.).

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Powiatu Pszczyńskiego „**Program ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027**” zostanie przyjęty uchwałą Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój do realizacji.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z wykonania „**Programu...**” Wójt Gminy Goczałkowice-Zdrój powinien co dwa lata sporządzać raporty i przedstawiać je Radzie Gminy oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego Powiatu Pszczyńskiego.

Realizacja „**Programu...**” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„**Program ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027**” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o aktualne dokumenty strategiczne.

Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Gminy Goczałkowice-Zdrój oraz zadania monitorowane.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Gminy Goczałkowice-Zdrój, Starostwa Powiatowego w Pszczynie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy w tym między innymi Zarządów Dróg, Nadleśnictwa Kobiór, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ, ODR i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych.
- ocena realizacji dotychczasowego **Programu ochrony środowiska**.

- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy. Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2022 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych wykorzystano stan na dzień 31.12.2021 r.,
- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych,
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli. Cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli (wymienione w rozdziale 2), danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Goczałkowice-Zdrój oraz instytucje, od których pozyskano niezbędne dane i informacje.
- określenie realizacji **Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania.
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji **Programu** co 2 lata, w trakcie opracowywania Raportów z realizacji POŚ.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej Państwa 2030” niniejszy dokument zawiera kierunki interwencji nazwane zgodnie z Polityką. Niemniej jednak odnosząc się do poprzedniego Programu niezbędne było w niektórych miejscach zastosowanie nazewnictwa z poprzedniego Programu ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój ze względu na konieczność porównania stanu środowiska. Dlatego poniżej wskazano podwójne nazewnictwo kierunków interwencji.

Tabela 1 Relacja kierunków interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030

Kierunki interwencji - zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	Kierunki interwencji - zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Ochrony klimatu i jakości powietrza
Zrównoważone gospodarowanie wodami w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Gospodarowania wodami Gospodarka wodno – ściekowa
Ochrona powierzchni ziemi w tym gleb	Gleby i tereny rolnicze
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego jądrowego i ochrony radiologicznej	Przeciwdziałanie poważnym awariom
Zarządzenie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Zasobów przyrodniczych w tym leśnych
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby geologiczne, tereny przemysłowe i zdegradowane
Edukacja ekologiczna Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Adaptacja do zmian klimatu	Zagadnienia horyzontalne (ujęto adaptacje do zmian klimatu, edukację oraz monitoring i kontrole)
Brak w Polityce Ekologicznej Państwa 2030	Pola elektromagnetyczne Hałas

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym uznaje się, że kierunki interwencji w Programie odpowiadają i są spójne z kierunkami Polityki ekologicznej państwa 2030.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Programu ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia „Programu...” brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2 Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele „Programu ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027”
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	<p>Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,</p> <p>Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,</p> <p>Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.</p>	<p>7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,</p> <p>7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych,</p> <p>7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce,</p> <p>7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,</p> <p>7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,</p> <p>8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych,</p> <p>9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.</p>

<p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</p>	<p>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</p> <p>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, • Aktywne gospodarstwo i przyjazne mieszkańcom samorządy, • Rozwój obszarów wiejskich.
<p>Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej</p>	<p>Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).</p>	<p>Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1).</p> <p>Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2).</p> <p>Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3).</p> <p>Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4).</p> <p>Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1).</p> <p>Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2).</p> <p>Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3).</p> <p>Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4).</p> <p>Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5).</p> <p>Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1).</p> <p>Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2).</p> <p>Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1).</p> <p>Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).</p>
<p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku</p>		<p>Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,</p> <p>Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.</p>
<p>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030</p>	<p>Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.</p>	<p>Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,</p> <p>Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.</p>
<p>Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022</p>	<p>Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego</p> <p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa</p>	<p>Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,</p> <p>Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,</p> <p>Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.</p>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</p>	<p>Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,</p> <p>Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p>	<p>Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska,</p> <p>Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,</p> <p>Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,</p>

		Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)	<p>Cel 1 - osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,</p> <p>Cel 2 - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO (Światową Organizację Zdrowia) oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza, 2. Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza, 3. Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi, 4. Rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza, 5. Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza, 6. Upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa sieci kanalizacyjnej, 2. Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków, 3. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2.
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028	<p>Zadaniem KPGO 2028 jest określenie działań niezbędnych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób, który zapewnia ochronę środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości i uwarunkowań ekonomicznych oraz poziomu technologicznego istniejącej infrastruktury.</p> <p>Główne cele wskazane w dokumencie to m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) szeroko pojęte ZPO, ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności; 2) wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu; 3) dążenie do 55% dla 2025 r. i 65% dla 2035 r. poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych; 4) minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r.; 5) utrzymanie dotychczasowego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.; 6) zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów; 7) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych; 8) dokończenie likwidacji mogilników zawierających przeterminowane ŚÓR i inne odpady niebezpieczne; 9) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku; 	

	10) zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz postępowania z odpadami. 1. Przedstawione w KPGO 2028 cele i zadania dotyczą lat 2023–2028, zaś perspektywicznie obejmują okres do 2035 r.	
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)	<p>Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska</p> <p>Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich</p> <p>Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu</p> <p>Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu</p> <p>Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu</p> <p>Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu</p>	<p>Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,</p> <p>Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,</p> <p>Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.</p>
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Program Ochrony Powietrza dla Województwa Śląskiego	Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest opracowanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa Śląskiego.	<ul style="list-style-type: none"> • Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW - działanie wskazane w harmonogramie; • Zaplanowanie mechanizmów wsparcia nastawionych na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości); • Wprowadzenie w województwie śląskim systemu wsparcia doradczego na poziomie gminnym; • Zwiększenie skuteczności przyjętych kanałów informacyjnych i komunikacyjnych; • Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego; • Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza; • Prowadzenie edukacji ekologicznej - działanie wskazane w harmonogramie; • Prowadzenie działań kontrolnych - działanie wskazane w harmonogramie; • Realizacja uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzania na obszarze województwa Śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030+"	<p>Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej</p> <p>Cel strategiczny B</p>	<p>A.1. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>A.2. Innowacyjna gospodarka</p> <p>A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość</p> <p>B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych</p> <p>B.2. Aktywny mieszkaniec</p> <p>B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki</p>

	<p>Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca</p> <p>Cel strategiczny C</p> <p>Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni</p> <p>Cel strategiczny D</p> <p>Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym</p>	<p>C.1. Wysoka jakość środowiska</p> <p>C.2. Efektywna infrastruktura</p> <p>C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu</p> <p>D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny</p> <p>D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu</p> <p>D.3. Nowoczesna administracja publiczna</p>
<p>Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024</p>	<p>Cel Powietrze atmosferyczne,</p> <p>Cel Zasoby wodne,</p> <p>Cel Gospodarka odpadami,</p> <p>Cel Ochrona przyrody,</p> <p>Cel Zasoby surowców naturalnych,</p> <p>Cel Tereny przemysłowe,</p> <p>Cel Hałas,</p> <p>Cel Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące,</p> <p>Cel Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym,</p> <p>Cel Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych, • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami, • System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód, • Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii, • Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu, • Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych, • Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi, • Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi, • Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska, • Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach, • Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
<p>Program ochrony środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2023 – 2026 z perspektywą do roku 2030</p>	<p>Ochrona powietrza i klimatu,</p> <p>Ochrona przed hałasem,</p> <p>Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,</p> <p>Gospodarowanie wodami,</p> <p>Gospodarka wodno ściekowa,</p> <p>Gospodarowanie zasobami geologicznymi,</p> <p>Ochrona gleb,</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu pszczyńskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych 2. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami 3. Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska 4. Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach 5. System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu

	<p>Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów, Ochrona przyrody i krajobrazu, Zagrożenia poważnymi awariami.</p>	<p>przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Racjonalne i efektywne gospodarowania zasobami ze złóż 7. Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi 8. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi 9. Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi 10. Racjonalna gospodarka odpadami 11. Gospodarowania odpadami innymi niż komunalne 12. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu 13. Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych 14. Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska
--	--	--

Źródło: „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015, oraz opracowanie własne na podstawie aktualnych dokumentów wyższych szczebli wraz z ich aktualizacją 2017 i 2020

3. Ogólna charakterystyka Gminy Goczałkowice-Zdrój

Gmina Goczałkowice-Zdrój to gmina wiejska położona w południowej części województwa śląskiego, w powiecie pszczyńskim. Gmina obejmuje obszar o powierzchni 4 864 ha, silnie wydłużony równoleżnikowo - rozpiętość terytorium gminy w kierunku wschód - zachód wynosi 16,7 km, zaś w kierunku północ - południe - jedynie około 5 km. Na jej obszarze nie zostały wydzielone sołectwa, osiedla, ani jednostki pomocnicze.

Goczałkowice-Zdrój dzieli równy dystans (po około 4 km) od najbliższych ośrodków miejskich - Pszczyny (ośrodek powiatowy) i Czechowic - Dziedzic. W odległości 15 - 20 km leżą ważne ośrodki miejskie - regionalne (Bielsko - Biala [14,5 km], Tychy [19 km]), zaś nie dalej niż 50 km usytuowane są najbliższe ośrodki metropolitalne - Katowice (35 km) i Ostrawa, szereg innych ośrodków regionalnych (miasta Górnośląskiego Związku Metropolitalnego [Gliwice, Bytom, Sosnowiec], Rybnik, a także mniejsze, istotne ośrodki - Cieszyn i Żywiec oraz miasta w zachodniej części Małopolski [Oświęcim, Chrzanów, Wadowice]).

Gmina Goczałkowice-Zdrój jest gminą uzdrowską - o znaczeniu co najmniej regionalnym; posiadają, jako jedno z nielicznych uzdrowisk w kraju, równocześnie zasoby borowiny i wód leczniczych. Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój znajdują się Zbiornik Goczałkowicki i Zakład Uzdatniania Wody Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A., należące do podstawowych elementów infrastruktury technicznej województwa śląskiego - systemu zaopatrzenia w wodę pitną konurbacji górnośląskiej i aglomeracji rybnickiej.

Od południa obszar gminy przecina dolina rzeki Wisły. W jej obrębie zlokalizowane jest Jezioro Goczałkowickie – jeden z największych zbiorników zaporowych w Polsce, który zajmuje ponad 60% powierzchni gminy.

Gmina pełni istotną rolę w produkcji rolniczej w zakresie ogrodnictwa (uprawy szklarniowe), a także hodowli ryb oraz stanowi dość dynamicznie rozwijający się ośrodek mieszkaniowy.

Ponadto na mocy ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz.U. z 2022 r. poz.1309), zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Gospodarki z dnia 22 stycznia 2008 r. w sprawie wykazu gmin górniczych (MP Nr 10, poz. 115) gmina Goczałkowice-Zdrój stanowi gminę górnictw.

Gmina Goczałkowice-Zdrój graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- od północy i wschodu z gminą Pszczyna należącą do Powiatu Pszczyńskiego,
- od wschodu i południa z gminą Czechowice-Dziedzice należącą do Powiatu Bielskiego,
- od południa z gminą Chybie należącą do Powiatu Cieszyńskiego,
- od zachodu z gminą Strumień należącą do Powiatu Cieszyńskiego.

Rysunek 1 Lokalizacja gminy Goczałkowice-Zdrój na tle powiatu Pszczyńskiego

Źródło: www.gminy.pl

Obszar gminy Goczałkowice-Zdrój leży w zachodniej części regionu klimatycznego podgórskich nizin i kotlin. Od południowego wschodu otaczają go pasma Beskidu, od północy rozległe Lasy Pszczyńskie i faliste płaskowzgórza, które osłaniają uzdrowisko przed zimnymi wiatrami. Znaczący wpływ na warunki klimatyczne ma rzeźba terenu, charakteryzująca się małymi deniwelacjami, a także znaczne powierzchnie wód otwartych Jeziora Goczałkowickiego, oraz licznych stawów,

jak również bogata sieć hydrograficzna doprowadzająca wody do jeziora. Ocieplający wpływ zbiornika wodnego zaznacza się jesienią, a oziębiający na wiosnę.

Przez gminę przebiega korytarz transportowy północ - południe o znaczeniu europejskim. W korytarzu znajdują się odcinki europejskiej trasy drogowej E 75 i trasy łącznikowej E462 (DK 1 w numeracji dróg krajowych) oraz międzynarodowych linii kolejowych E-65 / CE-65 i C-63 (w numeracji krajowej linie kolejowe oznaczeniu państwowym nr 139 oraz nr 39 i 150). Najbliższe węzły autostrad znajdują się w odległości 30 km (węzeł Rowień na A1) - 40 km (węzeł Mszana na A1, Murckowska i Brzezinka na A4). Znacznie mniejszy jest dystans do węzła drogi krajowej nr 1 z drogą ekspresową S1 w Bielsku - Białej (12,5 km). Najbliższe stacje kolejowe obsługujące ruch pociągów klasy intercity znajdują się w Pszczynie i Czechowicach - Dziedzicach, zaś lotniska międzynarodowe leżą w odległości 60 km (Pyrzowice, Balice) - 68 km (Ostrawa).

W roku 2022 w gminie Goczałkowice-Zdrój zarejestrowanych było 945 podmiotów gospodarczych, czyli o 19 podmiotów więcej niż w 2021 r. Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój działa łącznie 13 podmiotów należących do sektora publicznego i są to głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. W tym sektorze działa jedna spółka handlowa.

Największy udział w ogóle podmiotów gospodarczych w gminie mają usługi – ok. 65%. Najmniejsze znaczenie ma rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, które stanowi nieco ponad 2% wszystkich podmiotów.

Gmina należy do stowarzyszeń: Śląski Związek Gmin i Powiatów (Katowice), Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP, Lokalna Grupa Działania „Ziemia Pszczyńska”, Lokalna Grupa Działania „Żabi Kraj”, a także do Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego.

Według danych GUS, na dzień 31 grudnia 2022 r. gminę zamieszkuje 6 613 osób, z czego 48,6% to mężczyźni, a 51,4% to kobiety. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców wzrosła o 8,3%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,1 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

W 2022 roku zarejestrowano 70 zameldowań na pobyt stały oraz 70 wymeldowań. W 2022 roku zmarło 56 osób, zaś urodziło się 53. Przyrost naturalny w 2022 roku wyniósł -3.

59,22% mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój jest w wieku produkcyjnym, 19,62% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,16% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania

W tabeli poniżej przedstawiono Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 3 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cele główne zapisany w „AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ“			
Polepszenie jakości powietrza atmosferycznego			
Ograniczanie emisji gazów i pyłów			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Opracowanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Goczałkowice-Zdrój	Gmina Goczałkowice-Zdrój Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Goczałkowice-Zdrój obowiązuje na lata 2012-2030. W latach 2020-2022 nie aktualizowano dokumentu.	-
2.	Budowa ścieżek rowerowych	Gmina Goczałkowice-Zdrój W ramach zadania wybudowano dwie ścieżki rowerowe centrum przesiadkowego przy ul. PCK i ul. Parkowej. Kolejne ścieżki rowerowe oraz ciągi pieszo-rowerowe planowane są w ramach inwestycji drogowych. GDDKiA Oddział w Katowicach W latach 2020-2022 GDDKiA Oddział w Katowicach nie budował dróg rowerowych w ciągu drogi krajowej nr 1. PZD w Pszczynie W okresie 2020-2022 w pasie dróg powiatowych zlokalizowanych w obrębie gminy Goczałkowice-Zdrój nie wybudowano żadnej ścieżki rowerowej.	2 ścieżki rowerowe oraz centra przesiadkowe
3.	Wymiana okien i termoizolacja budynków gminnych	Gmina Goczałkowice-Zdrój W 2022 roku zakończono realizację inwestycji – termomodernizacji komunalnego budynku mieszkalnego, zlokalizowanego przy ul. Szkolnej 70. W ramach zadania wykonano docieplenie ścian i stropu oraz wymianę stolarki okiennej; koszty zadania ogółem wyniosły: 697 000,00 zł, w tym dofinansowanie w wysokości 503 000,00 zł z Funduszy Europejskich oraz Programu Infrastruktura i Środowisko.	
4.	Inwentaryzacja potencjału pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina Goczałkowice-Zdrój posiada Program Ograniczenia Niskiej Emisji uchwalony uchwałą Nr XXXVI/267/2018 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 26.06.2018 r. W 2019 roku przyjęto Aktualizację Programu – Uchwałą Nr XII/74/2019 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 29.10.2019 r. Do 31.12.2022 roku w ramach PONE zrealizowano 707 inwestycji (391 inwestycji to wymiana ogrzewania z węglowego na gazowe, 91 z gazowego na gazowe, 59 z węglowego na węglowe, 65 wymiana okien, 46 na docieplenie ścian i 55 na docieplenie dachu). Łączna kwota zawartych umów: 11 338 100,43zł, w tym kwota dofinansowania ze środków gminy oraz WFOŚiGW to 6 337 942,81 zł. WFOŚiGW w Katowicach Program „Czyste Powietrze” jest realizowany na podstawie porozumienia między Gminą a WFOŚiGW w Katowicach od dnia 10.05.2021 roku. W ramach Programu mieszkańcy uzyskują dofinansowanie do wymiany źródła ciepła oraz termomodernizacji budynków ze środków NFOŚiGW. Kwota dofinansowania jest	W ramach Programu Czyste Powietrze w latach 2020-2022 zamontowano: 206 szt. kotłów gazowych, 2 szt. kotłów na pellet, 4 szt. kotłów na węgiel, 1 kocioł na olej, 32 szt. pomp ciepła, 2 systemy ogrzewania elektrycznego.

		<p>zróżnicowana i jest uzależniona od dochodów beneficjenta (poziom dofinansowania), rodzaju źródła ciepła, zakresu prac termomodernizacyjnych i obowiązującej wersji programu.</p> <p>W 2022 roku w UG złożono 87 wniosków o dofinansowanie z Programu Czyste Powietrze.</p> <p>Zgodnie z danymi z WFOŚiGW w Katowicach w latach 2020-2022 z terenu gminy Goczałkowice-Zdrój złożono 292 wnioski w ramach Programu Czyste Powietrze. W ich ramach zakupiono i zamontowano 247 szt. nowych źródeł ciepła, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 206 szt. kotłów gazowych, • 2 szt. kotłów na pellet, • 4 szt. kotłów na węgiel, • 1 kocioł na olej, • 32 szt. pomp ciepła, • 2 systemy ogrzewania elektrycznego. <p>Ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zamontowano 48 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych, • w 107 nieruchomościach wykonano docieplenia przegród budowlanych, • w 68 nieruchomościach zakupiono i wymieniono stolarkę zewnętrzną, • w 70 nieruchomościach zakupiono i wymieniono drzwi zewnętrzne. 	
5.	Wprowadzenie zakazu wypalania traw i rżysk	<p>Gmina Goczałkowice-Zdrój</p> <p>Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody za wypalanie traw grozi kara aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 30 tys. zł.</p>	-
6.	Opracowanie materiałów edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza dla mieszkańców gminy	<p>Gmina Goczałkowice-Zdrój</p> <p>W latach 2020-2022 w ramach zadania realizowano następujące akcje ekologiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymień stary kocioł. Zadbaj o jakość powietrza (broшуry informacyjne dla mieszkańców oraz banery na terenie gminy pokazujące, że zbliża się termin wymiany starych kotłów), • Mieszkańcu! Są możliwości. Skorzystaj z nich (plakaty na terenie gminy pokazujące, jakie wsparcie mogą uzyskać mieszkańcy, by ograniczyć niską emisję pochodzącą z domowych pieców), • Chcemy czystego powietrza (w Goczałkowicach na dwa tygodnie dostępna była instalacja w formie płuc, jej celem było pokazanie, jak powietrze, którym oddychamy niszczy nasze płuca, odbył się też happening ekologiczny z udziałem dzieci i młodzieży), • Konkursy i akcje ekologiczne w Szkole Podstawowej nr 1, Publicznym Przedszkolu nr 1 i Publicznym Przedszkolu nr 2. <p>Na stronie internetowej Gminy Goczałkowice-Zdrój na bieżąco są udostępniane materiały promocyjne Programu Czyste Powietrze, Ciepłe Mieszkanie, Walczymy ze Smogiem. Ponadto mieszkańcy informowani są o jakości powietrza na terenie gminy również na stronie internetowej w zakładce Jakość Powietrza.</p> <p>Powiat Pszczyński</p> <p>W latach 2020-2022 powiat pszczyński prowadził następujące działania związane z edukacją ekologiczną w zakresie ochrony powietrza, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przekazywanie informacji o złej jakości powietrza przez powiatowe centrum zarządzania kryzysowego jednostkom ujętym w PDK w programie Ochrony Powietrza, 	-

		<ul style="list-style-type: none"> • w ramach prowadzonej kampanii edukacyjnej dot. problematyki smogowej umieszczamy na stronie internetowej powiatu informacji o złej jakości powietrza i skutkach zdrowotnych dla mieszkańców powiatu, • w ramach prowadzonej kampanii edukacyjnej dot. problemu Smogu utrzymujemy 3 EkoSłupki AirSensor (Pszczyna: przy PZS Nr 2, ul. Szymanowskiego 12, przy budynku Starostwa Powiatowego – 3-go Maja 10 i przy POŚiR, ul. Zamenhoffa 5). EkoSłupki zostały zainstalowane w tych miejscach roku 2019. Sygnalizują jakość powietrza (m.in. PM1, PM2,5, PM10) z pomocą oświetlenia LED które w zależności od wyniku pomiaru przybiera barwę zgodną z Polskim Indekssem Jakości Powietrza przyjętym przez GIOŚ, • warsztaty ekologiczne dla dzieci i młodzieży „Kolorowy świat bez smogu”, • warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez nauczycieli w kołach młodego plastyka POPP oraz realizacja powiatowych warsztatów plastycznych związanych z obchodami Dnia czystego Powietrza w SPI w Goczałkowicach-Zdroju, • wykonanie materiałów informacyjnych przypominających o terminach wymiany starych kotłów (uchwała antysmogowa), • zlecenie wykonania opracowania w formie prezentacji do zamieszczenia na naszej stronie internetowej n/t „Wpływ zanieczyszczenia powietrza na układ oddechowy”, autor: prof. Tadeusz M. Zielonka, • prowadzenie przez POPP Ekowarsztatów w ramach poszerzania wrażliwości ekologicznej wśród dzieci i młodzieży. 	
7.	Poprawa stanu technicznego dróg	<p>Gmina Goczałkowice-Zdrój</p> <p>W ramach realizacji zadania w latach 2020-2022 roku wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowę centrum przesiadkowego przy ul. PCK, koszty łącznie: 3 647 000,00 zł (w tym dofinansowanie z Polskiego Ładu 3 087 000,00 zł), • budowę centrum przesiadkowego ul. Parkowej, koszty łącznie 5 116 648,00 zł, w tym dofinansowanie z UE 2 899 340,00 zł, • budowę parkingu przy ul. Zielonej, koszty łącznie: 1 700 000,00 zł (w tym dofinansowanie z Polskiego Ładu 1 511 000,00 zł), • budowę drogi łączącej ul. Źródlaną z ul. Spokojną – dokumentacja projektowa, • przebudowę ul. Powstańców Śląskich w Goczałkowicach-Zdroju – dokumentacja projektowa. 	budowa/przebudowa 2 odcinków dróg gminnych, 2 centra przesiadkowe
8.	Unowocześnienie układu komunikacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> • budowę drogi łączącej ul. Borowinową z ul. Zieloną; koszt: 1 533 487,00 zł, • wykonanie projektu ul. Siedleckiej; koszt: 137 145,00 zł, • rozbudowa ul. Krzyżanowskiego; koszt: 1 054 932,00 zł, • budowę drogi od ronda wzdłuż ekranów ochronnych przy DK 1 do ul. Głównej oraz przedłużenie ul. Robotniczej do ronda – dokumentacja projektowa; koszt: 80 500,00 zł <p>GDDKiA Oddział w Katowicach</p> <p>W 2022 roku wykonano sygnalizację świetlną drogową wraz z oświetleniem dedykowanym dla pieszych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na skrzyżowaniu DK1 z ulicą Stawową w Goczałkowicach-Zdrój. 	

		<p>ZDW w Katowicach</p> <p>W latach 2020-2022 ZDW w Katowicach nie realizował w granicach administracyjnych gminy Goczałkowice-Zdrój zadań utrzymaniowych, remontowych oraz inwestycyjnych.</p> <p>PZD w Pszczynie</p> <p>W latach 2020-2022 nie poddano gruntownej modernizacji ani przebudowie żadnej z dróg leżących na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój. Nie wybudowano również żadnej nowej drogi.</p>	
9.	Rozwój sieci monitoringu jakości powietrza przez udział gmin i powiatu w monitoringu regionalnym	<p>WIOŚ w Katowicach</p> <p>Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza odbywa się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.</p> <p>W kwietniu 2019 roku na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój została uruchomiona stacja pomiarowa WIOŚ w ramach Śląskiego Monitoringu Powietrza. Dane pomiarowe są dostępne na stronie internetowej WIOŚ Katowice oraz stronie internetowej Gminy Goczałkowice-Zdrój.</p> <p>W 2022 roku WIOŚ w Katowicach przeprowadził w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój 5 kontroli, w tym 1 w zakresie ochrony powietrza. W 2 przypadkach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Nie nałożono kar finansowych.</p>	1 stacja pomiarowa na terenie gminy 1 kontrola WIOŚ
10.	Ograniczenie oddziaływania drogi krajowej nr 1 przez budowę ekranów w formie wałów ziemnych uzupełnionych zielenią lub ekranów akustycznych	<p>Starosta Powiatu Pszczyńskiego</p> <p>W pasie dróg powiatowych zlokalizowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój nie ma ekranów akustycznych, Z uwagi na natężenie ruchu drogowego nie jest wymagana ocena akustyczna dla dróg powiatowych.</p> <p>GDDKiA Oddział w Katowicach</p> <p>W latach 2020-2022 nie realizowano zadania na terenie administracyjnych gminy Goczałkowice-Zdrój.</p>	-
11.	Systematyczne prowadzenie kontroli dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska dla podmiotów gospodarczych	<p>Gmina Goczałkowice-Zdrój</p> <p>Gmina Goczałkowice-Zdrój prowadzi kontrole mieszkańców w zakresie spalania odpadów. W 2022 roku przeprowadzono 76 kontroli ogółem; w tym: 35 kontroli podczas obowiązywania II i III stopnia PDK (ostrzeżenie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu informowania i poziom alarmu smogowego), 20 kontroli rutynowych, 21 kontroli pod kątem zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi.</p> <p>W roku 2021 roku odnotowano 15 przekroczeń poziomów informowania. Przeprowadzono łącznie 133 kontrole instalacji centralnego ogrzewania wraz z objazdem gminy pod kątem spalania paliw, odpadów i pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi. Pouczono kilka osób, mandatów nie wystawiono.</p> <p>W roku 2020 roku odnotowano 16 przekroczeń poziomów informowania. Przeprowadzono łącznie 124 kontrole instalacji centralnego ogrzewania wraz z objazdem gminy pod kątem spalania paliw, odpadów i pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi. Pouczono kilka osób, mandatów nie wystawiono.</p> <p>W roku 2019 roku przeprowadzono łącznie 200 kontroli, w tym 4 kontrole interwencyjne dot. spalania odpadów i jedną kontrolę u przedsiębiorcy. Pouczono 20 osób, mandatów nie wystawiono.</p>	533 kontroli w latach 2019-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

Od 1 lipca 2021 roku istnieje system informacji o źródłach ogrzewania budynków w Polsce (Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków - CEEB). Proces składania deklaracji był obowiązkowy i należało wypełnić deklaracje do 30 czerwca 2022 roku. Miał na celu zebranie wszystkich danych dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych i niemieskalnych.

Na terenie gminy złożono 2 890 szt. deklaracji dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych, w tym:

- 2 731 deklaracji dla budynków mieszkalnych,
- 159 deklaracji dla budynków niemieszkalnych.

Ilość kotłów węglowych o klasie 3 i poniżej wyniosła 373 szt.¹

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy. Część wskaźników została zaczerpnięta z Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Goczałkowice-Zdrój z 2009 roku, a część z Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Tabela 4 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony powietrza

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1	Stężenie średnioroczne NO ₂ [µg/m ³]	brak pomiaru – stacja powstała w 2019 r.	14,0 µg/m ³
2	Stężenie średnioroczne SO ₂ [µg/m ³]	18,4 µg/m ³ (pomiar ze stacji w Żywcu)	11,0 µg/m ³
3	Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [µg/m ³]	brak pomiaru – stacja powstała w 2019 r.	26,7 µg/m ³
4	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży gmina	Klasa C: pył PM10 (24-h), pył PM2,5, benzo(a)piren, ozon	Klasa C dotyczy: PM10, benzo(a)piren w pyłe PM10, pył PM2,5, O ₃

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Goczałkowice-Zdrój, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Goczałkowice-Zdrój

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach tj.: Roczna ocenę jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2022.

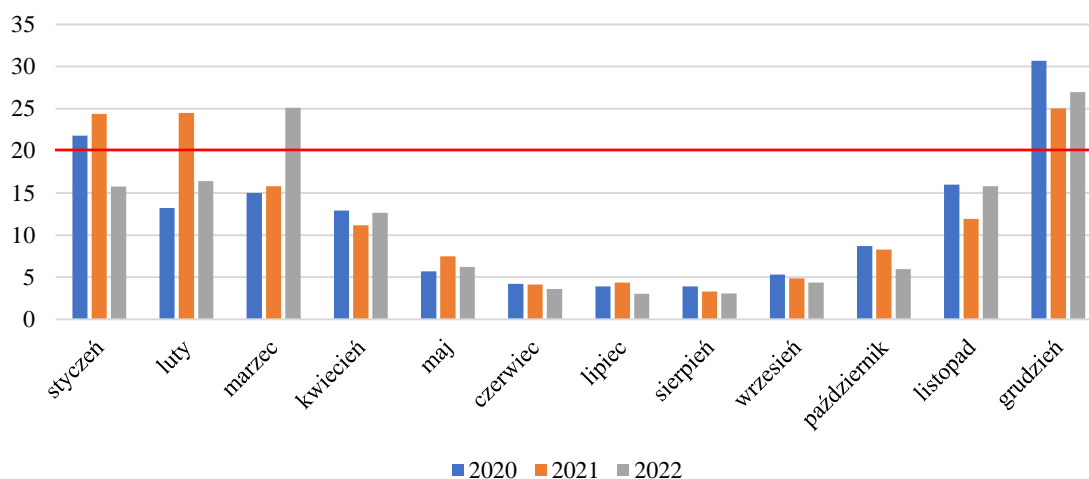
Ocena przeprowadzona jest w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

- strefa śląska (obejmująca gminę Goczałkowice-Zdrój),
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Goczałkowice-Zdrój. Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja pomiarowa w Goczałkowicach-Zdroju przy ul. Parkowej, gdzie prowadzone są ciągłe automatyczne pomiary imisyjne stężeń tlenków azotu (NO, NO₂, NO_x), ozonu, benzenu oraz pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, a także pomiary parametrów meteorologicznych. Z powodu braku prowadzonych pomiarów stężenia siarki na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój, w opracowaniu uwzględniono wyniki ze stacji zlokalizowanej poza gminą - w Żywcu przy ul. Kopernika.

Poniżej przedstawiono analizę wyników pomiarów jakości powietrza na stacji w Goczałkowicach-Zdroju oraz w Żywcu, uwzględnianych przy ocenie rocznej jakości powietrza dla województwa śląskiego w latach 2020-2022 r.

¹ Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków - CEEB

LEGENDA:

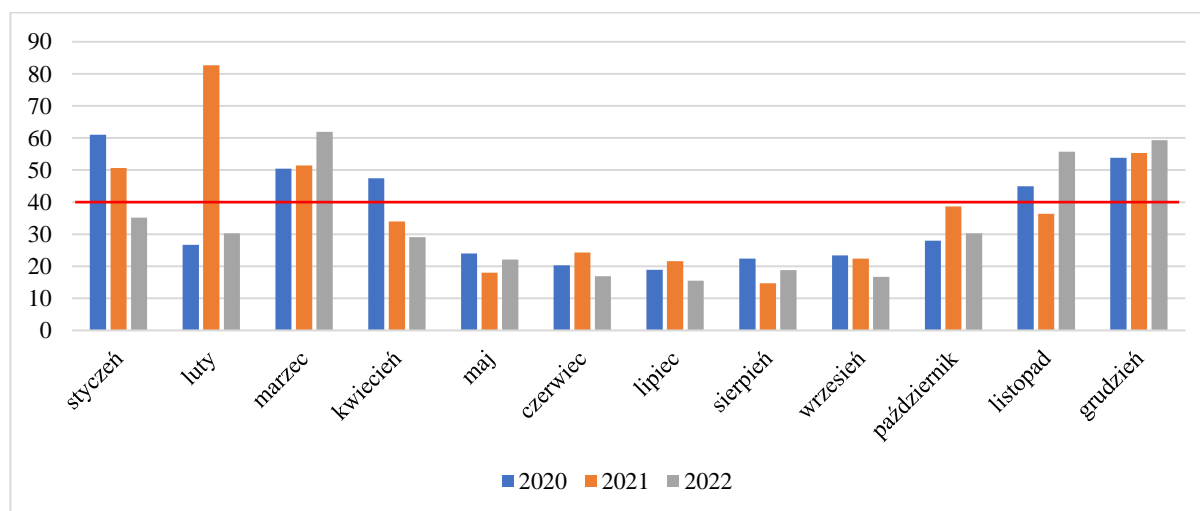
czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Rysunek 2 Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2020-2022 (µg/m³)

Źródło: Pomiar automatyczny – Monitoring Powietrza za lata 2020-2022

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku siarki odnotowano w grudniu 2020 roku tj. 30,7 µg/m³. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła 11,8 µg/m³ w 2020 roku, 12,1 µg/m³ w 2021 roku oraz 11,5 µg/m³ w 2022 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego (20 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują na polepszenie się jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenia dwutlenku siarki.

Z powodu braku szczegółowych danych nie jest możliwe określenie maksymalnego średniego stężenia dwutlenku azotu. Natomiast średnia wartość roczna stężenia dwutlenku azotu wyniosła 25,4 µg/m³ w 2020 roku, 23,8 µg/m³ w 2021 roku oraz 11 µg/m³ w 2022 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego (40 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują delikatną na poprawę jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenia dwutlenku azotu.

LEGENDA:

czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Rysunek 3 Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Goczałkowicach-Zdroju przy ul. Parkowej w latach 2020-2022 (µg/m³)

Źródło: Pomiar automatyczny – Monitoring Powietrza za lata 2020-2022

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w lutym 2021 tj. 82,65 µg/m³. Średnia wartość roczna wyniosła: 35,6 µg/m³ w 2020 roku, 37,20 µg/m³ w 2021 roku oraz 26,7 µg/m³ w 2022 roku a zatem poniżej

poziomu dopuszczalnego, tj. $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenie pyłu PM10.

Według oceny rocznej jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, prowadzonej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakość powietrza w gminie nie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Sporadycznie występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń, jak: pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, benzo(a)piren, ozon.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2022 roku określono strefy dla województwa śląskiego, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – pył PM10 (24h),
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne dla fazy II, dla których nie istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – pył PM2,5 (rok);²
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – benzo(a)piren B(a)P (rok);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego, dla których nie ma obowiązku wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – ozon O₃ (8h),
 - strefa śląska – ozon O₃ (8h) 3lata.
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego, dla których nie ma obowiązku wykonania POP (kryterium ochrona roślin):
 - strefa śląska – ozon O₃ – AOT40-R,
 - strefa śląska – ozon O₃ – AOT40-R5.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ołów-Pb, arsen-As, kadm-Cd, nikiel-Ni standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) były dotrzymane. W przypadku stref, dla których POP zostały określone, a standardy jakości powietrza są nadal przekraczane, zarząd województwa obowiązany będzie do aktualizacji programu po okresie 3 lat od wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza uwzględniając działania ochronne dla wrażliwych grup ludności.

Na przestrzeni ostatnich lat przeanalizowano uchwalone programy ochrony powietrza, których zadaniem była diagnoza stanu jakości powietrza oraz wskazanie działań naprawczych, skutkujących poprawą lub utrzymaniem jakości powietrza na obszarach wykonywanych pomiarów.

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 roku przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego”. Celem Programu ochrony powietrza jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10 oraz PM2,5, a także poziomów docelowych benzo(a)pirenu, ozonu (tylko strefa śląska) i dwutlenku azotu (tylko w strefie aglomeracja górnośląska), a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza.

Opracowany Program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która uwzględnia charakterystykę stref objętych Programem, analizę stanu jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu, ozonu i dwutlenku azotu, działania naprawcze wraz z możliwymi źródłami ich finansowania oraz plan działań krótkoterminowych,
- części wskazującej obowiązki i ograniczenia związane z realizacją Programu oraz PDK, która określa również sposób monitorowania postępu realizacji POP,

² Poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM2,5 do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 r. (faza II).

- uzasadnienia zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Śląskiego, w którym zawarte są informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego, bilans emisji do powietrza zanieczyszczeń objętych Programem, analiza ekonomiczna możliwych do zastosowania działań i prognoza stanu jakości powietrza po zrealizowaniu działań naprawczych,
- załączników, gdzie opisano przebieg konsultacji społecznych i opiniowania projektu dokumentu oraz zamieszczono mapy.

Do analiz, które były niezbędne w Programie ochrony powietrza wykorzystano dane dla roku 2018, który jest rokiem bazowym. Natomiast realizacja zadań zaplanowana jest do roku 2026. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z ww. programem całkowita emisja pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P wymagana do zredukowania do roku 2027 na terenie gminy wynosi:

- pył PM₁₀ – 20,04 Mg/rok,
- pył PM_{2,5} – 19,87 Mg/rok,
- B(a)P – 0,011 Mg/rok.

Efekt rzeczowy dla realizacji działania naprawczego PL2405ZSO w okresie do 2027 roku wynosi:

- wymagana powierzchnia, na której wymagana jest zmiana sposobu ogrzewania – 4 100 m²,
- szacunkowe koszty – 1 055,00 zł.

Obowiązki Wójta Gminy Goczałkowice-Zdrój w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- przedkładanie Marszałkowi Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w Programie,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- przekazywanie informacji i ostrzeżeń związanych z Planem Działań Krótkoterminowych,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych, w zależności od ogłoszonego alarmu,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.

4.1.1.1. Emisja z emitorów liniowych

Obszar gminy Goczałkowice-Zdrój obsługuje system dróg publicznych kategorii krajowej, wojewódzkiej, powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych. Aktualnie długość wszystkich dróg publicznych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój wynosi 49,241 km, w tym:

- droga krajowa nr 1 – relacji Gdańsk – Zwardoń (granica państwa) odcinek o długości 3,421 km (stan dobry),
- droga wojewódzka nr 939 – przez teren gminy przebiegają dwa krótkie odcinki o łącznej długości 0,49 km,
- drogi powiatowe – odcinki o łącznej długości 13,83 km,
- drogi gminne – o łącznej długości 31,5 km, w tym 19,1 km dróg o nawierzchni bitumicznej.

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg krajowych – GDDKiA Oddział w Katowicach,
- dróg wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- dróg powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg w Pszczynie,
- dróg gminnych – Wójt Gminy Goczałkowice-Zdrój.

Na drogach krajowych i wojewódzkich regularnie, co 5 lat (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), którego celem jest

zilustrowanie aktualnego poziomu natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach sieci dróg oraz wskazanie prognozy ruchu w perspektywie kolejnych 5, 10 oraz 15 lat.

W roku 2020/2021 na sieciach dróg krajowych oraz wojewódzkich został przeprowadzony Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który stanowi podstawowe źródło informacji o ruchu drogowym w Polsce. Podstawę prawną przeprowadzenia pomiaru stanowiło Zarządzenie nr 12 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 28 marca 2019 r.

Pomiary na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój przeprowadzono na jednym odcinku drogi krajowej nr 1 – Pszczyna /ul. Bielska (DW933) – Czechowice-Dziedzice /ul. Węglowa/ z pomiarem w miejscowości Pszczyna.

Tabela 5 Średnie dobowe natężenie ruchu na drodze krajowej nr 1 w rejonie gminy Goczałkowice-Zdrój w 2020/2021 roku

Droga krajowa nr 1 Pszczyna /ul. Bielska (DW933) – Czechowice- Dziedzice /ul. Węglowa/	Procentowy udział pojazdów na drodze w roku 2020/2021	Liczba pojazdów w roku 2020/2021 (poj./dobę)	Liczba pojazdów w roku 2025 – prognoza (poj./dobę)
Samochody osobowe	77,16%	33 365	37 369
Motocykle	0,27%	119	134
Lekkie samochody ciężarowe	10,82%	4 687	4 922
Samochody ciężarowe	11,58%	5 013	5 765
Autobusy	0,16%	75	80
Ciągniki rolnicze	0,01%	6	7
SUMA	100%	43 265	48 277

Źródło: GPR, 2020/2021

Spośród wszystkich pojazdów poruszających się po przebiegających przez teren gminy Goczałkowice-Zdrój największy udział mają samochody osobowe 77,16%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe oraz samochody dostawcze stanowią łącznie 22,4%. Najmniejszy udział przypadł autobusom (0,16%), ciągnikom (0,01%) oraz motocyklom (0,27%).

Na terenie gminy znajdują się 2 centra przesiadkowe posiadające:

- parking samochodowy na 60 miejsc (w tym 6 dla niepełnosprawnych),
- parking rowerowy – wiata z 30 miejscami,
- 4 zatoki dla busów,
- dojścia dla pieszych i rowerzystów.

Gmina Goczałkowice-Zdrój nie jest organizatorem publicznego transportu zbiorowego. Na terenie gminy usługi związane z autobusowym przewozem osób w ramach komunikacji zbiorowej świadczą firmy zewnętrzne oraz komunikacja powiatu pszczyńskiego, którą Gmina dotuje.

Linie kolejowe

Przez teren gminy Goczałkowice-Zdrój przebiega magistralna linia kolejowa nr 139 Katowice-Zwardoń-Skalite, stanowiąca odcinek głównej, międzynarodowej linii E65 i CE65 (dla transportu towarowego). Linia ta umożliwia połączenie z wybrzeżem bałtyckim oraz krajami europejskimi. Obsługuje ona trasy S5, S6 i S72 Kolei Śląskich.

4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

Niska emisja to emisja szkodliwych pyłów i gazów przez emitory znajdujące się na wysokości nie większej niż 40 m. Jej źródłem jest nieefektywne spalanie paliw w domach i samochodach oraz kotłowniach przemysłowych. Wprowadzane do powietrza na tej wysokości zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania wyrządzając szkody lokalnie (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej).

Gmina Goczałkowice-Zdrój to gmina wiejska. Ma charakter typowo rolniczy, wiejski, z dominacją zabudowy jednorodzinnej. Gmina nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego czy sieci ciepłowniczych. W indywidualnych kotłowniach jak źródło ciepła wykorzystywany jest głównie gaz ziemny. Kotłownie zaopatrują w energię ciepłą budynki mieszkalne, budynki mieszkalno-usługowe, budynki użyteczności publicznej oraz budynki należące do przedsiębiorstw.

W latach 2018-2022 na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój realizowano Program ograniczania niskiej emisji, w ramach którego udzielano dotacji do wymiany źródła ciepła (program dofinansowany z WFOŚiGW – Czyste Powietrze) w ramach którego zainstalowano 247 szt. nowych ekologicznych źródeł ciepła (w tym: 206 szt. kotłów gazowych, 2 szt. kotłów na pellet, 4 szt. kotłów na węgiel, 1 kocioł olejowy, 32 szt. pomp ciepła, 2 szt. systemów ogrzewania elektrycznego, 48 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych) oraz do termomodernizacji budynków jednorodzinnych i budynków użyteczności publicznej, dzięki czemu zrealizowana została termomodernizacja komunalnego budynku mieszkalnego przy ul. Szkolnej. Działania te szczegółowo opisano w rozdziale 4.1.

Obecnie na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój jedynie na dwóch budynkach użyteczności publicznej zamontowane są instalacje wykorzystujące OZE tj.:

- budynek Urzędu Gminy – panele fotowoltaiczne o mocy 11,7 kW,
- kryta pływalnia „Goczuś” – instalacja solarna o mocy 225 kW,
- Szkoła Podstawowa – w trakcie realizacji jest instalacja OZE.

4.1.1.3. Warunki wykorzystania OZE

Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE było uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 roku ma to być, co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego, udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 roku powinien być wynieść 15%, a do 2030 roku 21%.

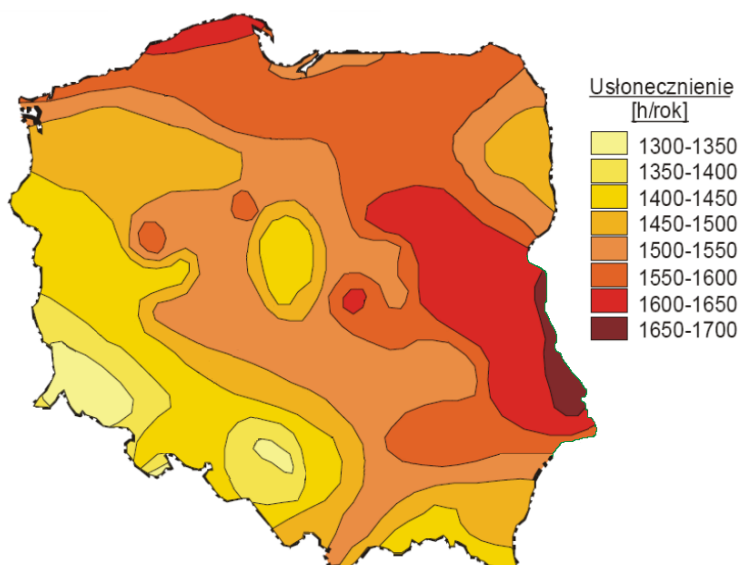
Największy udział w polskim rynku OZE mają elektrownie wiatrowe, wodne i biomasa. Intensywny rozwój fotowoltaiki, zwłaszcza w sektorze mikroinstalacji może uczynić ją w najbliższym czasie drugą (po lądowej energetyce wiatrowej) technologią OZE w Polsce.

Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przezroczystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od warunków meteorologicznych. Ponadto, zmniejszenie przejrzystości powietrza, może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

Rysunek 4 Średnie roczne sumy usłonecznienia

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

Gmina Goczałkowice-Zdrój położona jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 850-900 kWh/m², natomiast średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 1400-1450 h/rok. Powyższe warunki sprawiają, że gmina dysponuje dość dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być, zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Ponadto na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój znajduje się 344 mikroinstalacji fotowoltaicznych (stan na 23.02.2023 r.). Produkowana energia zużywana jest na potrzeby własne obiektów, do których została przyłączona, a nadwyżka oddawana jest do sieci TAURON Dystrybucja S.A. Łączna moc zainstalowana mikroinstalacji wynosi 2 539,605 kW.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój planowana jest do przyłączenia 1 instalacja wytwórcza wytwarzająca energię elektryczną w skojarzeniu z ciepłem. Łączna moc zainstalowana jednostki wytwórczej wynosi 584 kW.

Na chwilę obecną na terenie gminy przyłączone już są 2 instalacje wytwórcze wytwarzające energię elektryczną w skojarzeniu z ciepłem. Łączna moc zainstalowana jednostek wytwórczych wynosi 1 637,00 kW³.

Energia Ziemi

Źródłem energii geotermalnej jest wewnątrz Ziemi o temperaturze około 5 400°C, generujące przepływ ciepła w kierunku powierzchni. W celu wydobycia wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, włącza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

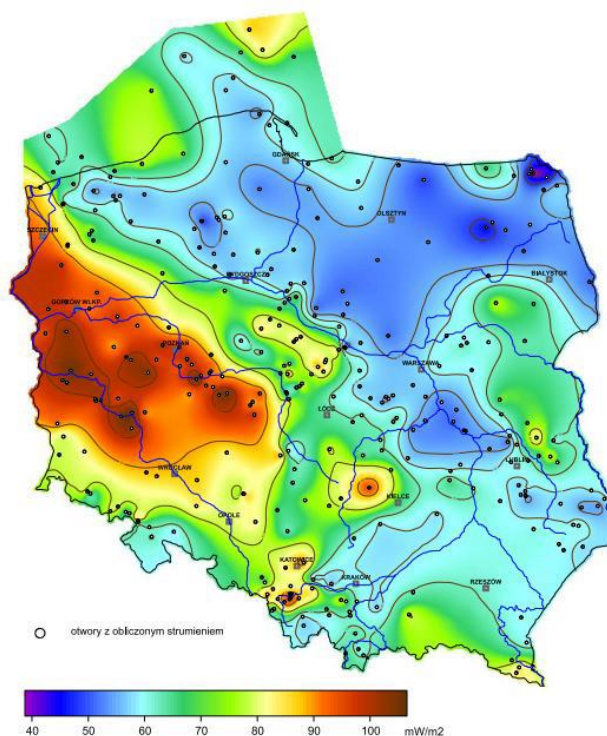
- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo-hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),

³ pismo Tauron Dystrybucja Oddział w Gliwicach z dnia 23.02.2023 r. znak: TD/OGL/OMR/2023-02-23/0000001

- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię cieplną gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) – pozyskującą energię cieplną z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Rysunek 5 Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009)

Analizując powyższą mapę rozkładu gęstości strumienia ciepłego można stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych wysokiej entalpii w gminie Goczałkowice-Zdrój jest nieuzasadniona. Według mapy gęstość strumienia ciepłego w rejonie gminy wynosi maksymalnie 50-60 mW/ m². Potencjał ten jest jednak niewielki, zaś pozyskanie energii geotermalnej wiąże się z koniecznością poniesienia wysokich nakładów inwestycyjnych.

Należy zaznaczyć, że eksploatacja energii geotermalnej powoduje również problemy ekologiczne, z których najważniejszy polega na kłopotach związanych z emisją szkodliwych gazów uwalnianych się z płynu. Dotyczy to przede wszystkim siarkowodoru (H₂S), który powinien być pochłonięty w odpowiednich instalacjach, podrażających koszt produkcji energii. Inne potencjalne zagrożenia dla zdrowia powoduje radon (produkt rozpadu radioaktywnego uranu) wydobywający się wraz z parą ze studni geotermalnej.

Na terenie całej gminy Goczałkowice-Zdrój można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze. Proponowane jest wspieranie przez gminę podmiotów i właścicieli budynków instalujących rozwiązania wykorzystujące pomy ciepła w pozyskiwaniu środków finansowych na tego typu przedsięwzięcia.

Biomasa

Jednym ze źródeł energetycznych biomasy użytkowanych w kotłach jest słoma⁴. To „dojrzałe lub wysuszone źdźbła roślin zbożowych”, a także wysuszone rośliny strączkowe, len czy rzepak. Charakteryzuje się dużą zawartością suchej masy (około 85%). W energetyce zastosowanie znajduje słoma wszystkich rodzajów zbóż oraz rzepaku i gryki, natomiast szczególnie cenną jest słoma żytnia, pszenna, rzepakowa i gryczana oraz osadki kukurydzy.

Do celów niniejszej dokumentacji przyjęto zużycie słomy pochodzącej z upraw zbóż na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój. W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnię poszczególnych upraw.

Tabela 6 Powierzchnia upraw na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

Uprawa	Jednostka	Powierzchnia
ogółem	ha	844,43
zboża razem	ha	415,79
zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi	ha	372,01
ziemniaki	ha	124,03
rzepak i rzepik	ha	78,21
buraki cukrowe	ha	-
warzywa gruntowe	ha	202,55

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2020

Słoma jest wykorzystywana głównie jako pasza lub podściółka w hodowli zwierząt gospodarskich, zaś do celów energetycznych wykorzystuje się jedynie jej nadwyżki. Wykorzystanie nadwyżek w celach energetycznych pozwala uniknąć ich spalania na polach, chroniąc tym samym stan środowiska naturalnego. W związku z powyższym, w obliczeniach projektowych należy uwzględnić ilość słomy koniecznej do produkcji zwierzęcej. Zapotrzebowanie na słomę jest różne w zależności od gatunku zwierząt. Zapotrzebowanie na słomę dla poszczególnych gatunków zwierząt hodowanych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 7 Zapotrzebowanie na słomę dla poszczególnych gatunków zwierząt hodowanych

Zwierzęta hodowane	Zapotrzebowanie na słomę (kg/szt.)/rok
Bydło	2 555
Trzoda chlewna	730
Drób	1

Źródło: Ocena produkcji i potencjalnych możliwości wykorzystania słomy do celów grzewczych, Inżynieria Rolnicza 6(104)/2008

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój pod uprawę zbóż wykorzystuje się 415,79 ha. Po zebraniu i przetworzeniu zbóż średnio pozostaje 4 do 6 t/ha słomy. Przyjmując, że jest to przeciętnie 5 t/ha, z upraw tych, uwzględniając zapotrzebowanie poszczególnych hodowlanych gatunków zwierząt na słomę ze zbóż, na terenie gminy można uzyskać na cele energetyczne 2 079 ton słomy. Wartość opałowa słomy wynosi 15 MJ/kg, zatem potencjał energetyczny słomy pochodzącej z produkcji rolnej wyniesie 31,19 GJ/rok.

Po uzyskaniu słomy z produkcji rolnej należy poddać ją procesowi peletyzacji w celu zwiększenia udziału suchej masy nawet do 30% w ogólnym bilansie paliwa spalanego w kotłach energetycznych oraz do celów transportowych.

⁴ źródło: „Mała Encyklopedia Rolnicza”

Biogaz

Najczęściej stosowanymi substratami do produkcji biogazu rolniczego są nawozy naturalne, wśród których wymienić należy gnojowicę oraz obornik. Obliczenie możliwego zysku energetycznego z biomasy pochodzącej z hodowli zwierząt opiera się na wskaźniku wielkości produkcji biogazu oraz wykorzystaniu liczby sztuk dużych zwierząt. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże zwierząt.

Tabela 8 Wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże [m³/SD/d]

Bydło	Trzoda chlewna	Drób
1,5	1,5	3,75

Źródło: Odchody zwierząt jako substrat dla biogazowni [<http://bio-gazownie.edu.pl/>]

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zwierząt w gospodarstwach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój. Zakładając, że z 1m³ biogazu można wyprodukować 2,1 kWh energii elektrycznej (przy zakładanej sprawności układu 33%) potencjał energetyczny przedstawia się następująco:

Tabela 9 Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój oraz produkcja biogazu

Rodzaj zwierząt	Liczba zwierząt* [szt.]	Biogaz [m ³ /rok]	Produkcja energii [kWh/rok]
Bydło	96	144	302,4
Trzoda chlewna	0	0	0
Kury	1 683	6 311,25	13 253,63
SUMA		6 455,25	13 556,03

Źródło Spis Rolny, 2020

Jak ukazuje powyższa tabela biogaz i energię elektryczną można pozyskać jedynie wykorzystując bydłęce i kurze odchody. Potencjał energetyczny nawozów naturalnych pochodzenia bydłęcego jest znikomy i wynosi jedynie 302,4 kWh/rok. Większy potencjał mają nawozy naturalne pochodzenia drobiowego – ok. 13 254 kWh/rok. Biorąc pod uwagę trudności z zebraniem całości zwierzęcych odchodów do dalszych obliczeń przyjęto redukcję ilości odchodów oraz zysku energetycznego o 40%.

Na chwilę obecną na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój nie ma zlokalizowanych przemysłowych źródeł wytwarzania energii z biomasy lub biogazu rolniczego.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza w tym gospodarka niskoemisyjna	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych brak dużych emitorów zanieczyszczenia powietrza duże nakłady na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne znaczna część budynków jednorodzinnych opalanych gazem ziemnym nakłady na bieżące modernizacje i remonty dróg	część budynków jednorodzinnych opalanych węglem kamiennym niska efektywność energetyczna części budynków niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem nowoczesnych źródeł energii i OZE coraz niższy koszt instalacji odnawialnych źródeł energii źródła finansowania programy rządowe RPO	możliwy napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy – z aglomeracji śląskiej brak środków na finansowanie inwestycji słabe zainteresowania mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój przeanalizowano w oparciu o dane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska - dane ze stacji pomiarowej w Goczałkowicach-Zdroju. Na tej podstawie można stwierdzić, iż w ostatnich latach ulegała ona poprawie i odpowiada ona obowiązującym normom.

W ostatnich latach mieszkańcy gminy brali udział w programach realizowanych przez Gminę Goczałkowice-Zdrój i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (Czyste Powietrze), dzięki czemu w ostatnich latach wymieniano nieekologicznie źródła ciepła oraz prowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Wpływ na złą jakość powietrza w gminie niewątpliwie ma kilka czynników, w tym nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków. Znaczną emisję charakteryzuje również spalanie paliw w pojazdach, co związane jest z ich ilością, złym stanem technicznym oraz niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą towarzyszącą ciągom komunikacyjnym.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również słabe zainteresowanie mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zmniejszającymi energochłonność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza w kolejnych latach powinna nastąpić poprzez realizację działań naprawczych, zaplanowanych w ramach Programu ochrony powietrza w odniesieniu do wszystkich źródeł emisji. Efektem realizacji Programu powinno być zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, a także komunikacyjnych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, a także działaniami Gminy Goczałkowice-Zdrój w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, największe znaczenie może mieć wprowadzanie norm na małe źródła energii oraz wymuszone przepisami działania na rzecz podniesienia efektywności energetycznej.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców będą termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na ulicach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zapisano zadania zarówno dotyczące opracowania dokumentów planistycznych MPZP, dokumentów w dziedzinie energetyki i zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, realizacji Programu Ochrony Powietrza, poprawy warunków energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, a także poprawy jakości dróg w tym efektywności oświetlenia.

Ochrona powietrza powinna zostać ujęta w opracowywanych przez Gminę Goczałkowice-Zdrój dokumentach planistycznych takich jak plany gospodarki niskoemisyjnej, programy ograniczania niskiej emisji, projekty założeń zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

4.2. Zagrożenia hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń hałasem.

Tabela 10 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel główny zapisany w „AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ”			
Zmniejszenie uciążliwości akustycznej na terenie gminy poprzez poprawę funkcjonalności układu komunikacyjnego			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Budowa, remont i modernizacja dróg	<p>Gmina Goczałkowice-Zdrój</p> <p>W ramach realizacji zadania w latach 2020-2022 roku wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowę centrum przesiadkowego przy ul. PCK, koszty łącznie: 3 647 000,00 zł (w tym dofinansowanie z Polskiego Ładu 3 087 000,00 zł), • budowę centrum przesiadkowego ul. Parkowej, koszty łącznie 5 116 648,00 zł, w tym dofinansowanie z UE 2 899 340,00 zł, • budowę parkingu przy ul. Zielonej, koszty łącznie: 1 700 000,00 zł (w tym dofinansowanie z Polskiego Ładu 1 511 000,00 zł), • budowę drogi łączącej ul. Źródlaną z ul. Spokojną – dokumentacja projektowa, • przebudowę ul. Powstańców Śląskich w Goczałkowicach-Zdroju – dokumentacja projektowa. • budowę drogi łączącej ul. Borowinową z ul. Zieloną; koszt: 1 533 487,00 zł, • wykonanie projektu ul. Siedleckiej; koszt: 137 145,00 zł, • rozbudowa ul. Krzyżanowskiego; koszt: 1 054 932,00 zł, • budowę drogi od ronda wzdłuż ekranów ochronnych przy DK 1 do ul. Głównej oraz przedłużenie ul. Robotniczej do ronda – dokumentacja projektowa; koszt: 80 500,00 zł. <p>GDDKiA Oddział w Katowicach</p> <p>W 2022 roku wykonano sygnalizację świetlną drogową wraz z oświetleniem dedykowanym dla pieszych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na skrzyżowaniu DK1 z ulicą Stawową w Goczałkowicach-Zdrój. <p>ZDW w Katowicach</p> <p>W latach 2020-2022 ZDW w Katowicach nie realizował w granicach administracyjnych gminy Goczałkowice-Zdrój zadań utrzymaniowych, remontowych oraz inwestycyjnych.</p> <p>PZD w Pszczynie</p> <p>W latach 2020-2022 nie poddano gruntownej modernizacji oraz przebudowie żadnej z dróg leżących na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój. Nie wybudowano żadnej nowej drogi.</p>	budowa/przebudowa 2 odcinków dróg gminnych
2.	Okresowe przeprowadzenie badań poziomu hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych drogowych i kolejowych.	<p>GDDKiA Oddział w Katowicach</p> <p>W latach 2020-2022 GDDKiA Oddział w Katowicach nie wykonywał oceny akustycznej w ciągu DK nr 1.</p>	-

3.	Budowa ekranów lub urządzenie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych	<p>GDDKiA Oddział w Katowicach W latach 2020-2022 GDDKiA Oddział w Katowicach nie realizował zadania w granicach administracyjnych gminy Goczałkowice-Zdrój.</p> <p>ZDW w Katowicach W latach 2020-2022 ZDW w Katowicach nie realizował zadania w granicach administracyjnych gminy Goczałkowice-Zdrój.</p>	-
4.	Budowa systemu monitorowania hałasu drogowego	<p>GDDKiA Oddział w Katowicach W latach 2020-2022 zadanie nie było realizowane.</p> <p>PZD w Pszczynie Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój w ciągach dróg powiatowych nie ma zlokalizowanych ekranów akustycznych.</p>	-
5.	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie ich wpływu na środowisko akustyczne	<p>WIOŚ w Katowicach W 2022 roku WIOŚ w Katowicach przeprowadził w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój 5 kontroli, w tym 1 w zakresie ochrony przed hałasem. W 2 przypadkach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Nie nałożono kar finansowych.</p>	1 kontrola WIOŚ

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 11 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie klimatu akustycznego – ochrony przed hałasem

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022*
1	Poziom hałasu (wg. PMS)	brak badań WIOŚ na terenie gminy	brak badań WIOŚ na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ, 2023 rok

4.2.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością gospodarczą na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów, które stanowią źródło emisji hałasu.

Główną sferą działalności na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój są usługi – ok. 65%. Dużo mniejsze znaczenie mają rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo. Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Funkcjonowanie ich jest czasem źródłem konfliktów z mieszkańcami, gdyż przedsiębiorstwa te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają uciążliwości, co skutkuje kontrolą WIOŚ, a w przypadku przekroczeń przekazaniem sprawy do Starosty, co skutkuje wydaniem decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu. W latach 2020-2022 Starosta Pszczyński nie udzielał pozwoleń zintegrowanych dla podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój.

W latach 2020-2022 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadził na terenie gminy kontrole przedsiębiorców w zakresie ochrony przed hałasem, w tym także w zakresie emisji hałasu. W 2022 roku

przeprowadzono 1 kontrolę w zakładzie „SMALCO” Marianna Jarosz z siedzibą w Goczałkowicach-Zdroju przy ul. Stawowej 14.

Gmina Goczałkowice-Zdrój w całości pokryta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. We wszystkich MPZP uwzględniono zapisy dotyczące zapewnienia właściwych warunków ochrony przed hałasem.

4.2.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- droga krajowa – 3,421 km,
- droga wojewódzka – 0,49 km⁵,
- drogi powiatowe – 13,83 km,
- drogi gminne – 31,5 km.

Wzdłuż DK nr 1 zlokalizowane są ekrany akustyczne po stronie prawej i lewej o łącznej długości 3,721 km.

Na drogach wojewódzkich i powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez GDDKiA Oddział w Katowicach, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach oraz Powiatowy Zarząd Dróg w Pszczynie środków finansowych. Działania te są również realizowane poprzez remonty i modernizacje dróg gminnych oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie głównych dróg.

Układ komunikacyjny na terenie gminy, jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych jest przyczyną emisji hałasu do środowiska. Obciążenie dróg na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój szczególnie w sezonie letnim należy zaliczyć do wysokich.

Na ograniczanie oddziaływania hałasu ma niewątpliwy wpływ zieleni izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie. W ramach utrzymania zieleni przydrożnej, rosnącej w pasie dróg powiatowych wydatkowano środki na nasadzenia i wycinkę drzew.

Z uwagi na natężenie ruchu drogowego, nie jest wymagana ocena akustyczna dla dróg powiatowych zlokalizowanych w obrębie administracyjnych gminy Goczałkowice-Zdrój⁶.

W 2019 roku opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie”. Program przyjęto uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/12/8/2019 z dnia 26 sierpnia 2019 roku.

Celem Programu jest wyszczególnienie podstawowych kierunków i zakresu działań niezbędnych do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Na obszarze gminy Goczałkowice-Zdrój program nie objął ani odcinka DK nr 1 ani drogi wojewódzkiej nr 939 przebiegających przez gminę.

W 2021 r na terenie gminy, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach nie przeprowadził pomiarów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

⁵ źródło: pismo Powiatowego Zarządu Dróg w Pszczynie znak nr PZD-DT.434.5.4.2023.BJ z dnia 19.06.2023 r.

⁶ źródło: pismo Powiatowego Zarządu Dróg w Pszczynie znak nr PZD-DT.434.5.4.2023.BJ z dnia 19.06.2023 r.

Zgodnie z bazą danych EHAŁAS (baza zawiera wyniki pomiarów hałasu przekazanych do WIOŚ lub RWMS) w roku 2021 na terenie powiatu pszczyńskiego przeprowadzone zostały pomiary hałasu drogowego dla drogi krajowej Nr 1, jednakże nie objęły one terenu gminy Goczałkowice-Zdrój.

4.2.1.3. Hałas kolejowy i lotniczy

Przez teren gminy Goczałkowice-Zdrój przebiega magistralna linia kolejowa nr 139 relacji Katowice-Zwardoń-Skalite, stanowiąca odcinek głównej, międzynarodowej linii E65 i CE 65 (dla transportu towarowego). Linia ta umożliwia połączenie z wybrzeżem bałtyckim oraz krajami europejskimi. Obecna sieć połączeń kolejowych obejmująca obszar gminy, ujęta w planie transportowym dla województwa śląskiego obejmuje relację: Katowice – Tychy – Kobiór – Pszczyna – Czechowice-Dziedzice – Bielsko-Biała – Żywiec.

W latach 2019-2021 GIOŚ nie badał klimatu akustycznego w rejonach linii kolejowych przebiegających przez teren gminy.

W 2019 roku opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie”. Program przyjęto uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/12/8/2019 z dnia 26 sierpnia 2019 roku.

Celem Programu jest wyszczególnienie podstawowych kierunków i zakresu działań niezbędnych do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Program nie objął linii nr 139 na odcinku przebiegającym przez teren gminy Goczałkowice-Zdrój.

Hałas lotniczy również nie występuje na terenie gminy. Najbliższe lotnisko sportowe zlokalizowane jest w Kaniowie. Najbliżej położony w Polsce jest Port Lotniczy Katowice Pyrzowice zlokalizowany jest w odległości około 80 km oraz Międzynarodowe Lotnisko Kraków Balice oddalone od Goczałkowic-Zdroju o około 90 km. Poza granicami najbliższe jest lotnisko w Ostrawie, na terenie Republiki Czeskiej.

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
atrakcyjne położenie gminy – dobra dostępność komunikacyjna brak dużych przedsiębiorstw przyczyniających się do emisji hałasu	brak badań hałasu na terenie gminy powiększająca się liczba pojazdów
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
realizacja corocznych inwestycji drogowych zapisy w miejscowych PZP dotyczące lokalizacji terenów mieszkaniowych i usługowych	zwiększanie się ilości pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Skrócona analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy w sytuacji nasilającego się hałasu może być pogłębiający się dyskomfort mieszkańców szczególnie tych zamieszkujących tereny wzdłuż drogi krajowej, wojewódzkiej i dróg powiatowych.

W sytuacjach przedsiębiorstw, z których działalnością nierozzerwalnie wiąże się emisja hałasu obowiązkiem przedsiębiorców jest minimalizacja hałasu poprzez wyciszanie zakładów i magazynów oraz maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych w razie potrzeby przez Starostę Pszczyńskiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną gminy jest jej dobra dostępność komunikacyjna. Na terenie gminy zlokalizowany jest 1 odcinek drogi krajowej nr 1, 2 odcinki drogi wojewódzkiej nr 939 oraz drogi powiatowe i gminne, które w ostatnich latach nie były modernizowane przez GDDKiA, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach oraz Powiatowy Zarząd Dróg w Pszczynie. Inwestycje drogowe były realizowane przez Gminę Goczałkowice-Zdrój. W kolejnych latach planowane są dalsze prace modernizacyjne.

W związku z takim stanem w harmonogramach (rozdział 6) realizacji zadań zapisano, iż zadaniami do realizacji są modernizacje dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Zadania te zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych – do realizacji przez Gminę Goczałkowice-Zdrój oraz zadań monitorowanych do realizacji przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach oraz Powiatowy Zarząd Dróg w Pszczynie.

Bardzo ważnym, ciągłym zadaniem do realizacji w każdej dziedzinie środowiskowej w tym także w zakresie hałasu jest edukacja ekologiczna. Zadanie to zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych do realizacji przez Gminę, a finansowane ze środków własnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub innych źródeł zewnętrznych.

4.3. Pola elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 12 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel główny zapisany w „AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ”			
Ochrona mieszkańców przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Udział w tworzeniu monitoringu środowiska ze względu na promieniowanie niejonizujące	<p>WIOŚ w Katowicach</p> <p>W 2021 roku na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój zlokalizowano 1 punkt pomiarowy monitoringu promieniowania pól elektromagnetycznych przy ul. Szkolnej w Goczałkowicach-Zdrój. Wynik był poniżej prognozy czułości sondy pomiarowej tj. < 0,70 V/m.</p> <p>W 2022 roku WIOŚ w Katowicach przeprowadził w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój 5 kontroli, jednakże nie prowadził kontroli w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym.</p>	1 punkt pomiarowy zlokalizowany na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 13 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022*
1.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych (WIOŚ) [V/m]	brak danych	1 punkt pomiarowy na terenie gminy (w m. Goczałkowice-Zdrój)
2.	Liczba punktów z przekroczeniami norm oddziaływania pól elektro-magnetycznych (WIOŚ) [szt.]	0	0

* ostatni pomiar przeprowadzony w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ, 2023 rok

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,

- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

W układzie normalnym zasilanie odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój odbywa się na średnim napięciu 15 i 20 kV liniami napowietrznymi i kablowymi oraz sieciami niskiego napięcia, zasilanych ze stacji elektroenergetycznych WN/SN zlokalizowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój, które stanowią własność TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach.

Są to:

- stacja 110/20/6 kV Goczałkowice (GOC),
- stacja 110/20/6 kV Ogrodnicza (OGR).

Sieć elektroenergetyczna 110 kV (napowietrzna) łącząca stacje WN/SN obsługiwana przez TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach i pracuje w układzie zamkniętym. W związku z czym w przypadkach awaryjnych istnieje możliwość wzajemnego połączenia stacji WN/SN. Ponadto istnieją również powiązania sieci na średnim napięciu między stacjami transformatorowymi, które mogą być odpowiednio skonfigurowane w zależności od układu awaryjnego sieci.

Przez teren gminy Goczałkowice-Zdrój przechodzą również napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV jedno- i dwutorowe, będące własnością i w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach, relacji: Czechowice – Goczałkowice.

Długość linii przedstawia się następująco:

- linie napowietrzne wysokiego napięcia (WN) – 3,430 km,
- linie kablowe średniego napięcia (SN) – 13,607 km,
- linie napowietrzne średniego napięcia (SN) – 20,024 km,
- linie kablowe niskiego napięcia (nN) – 23,081 km,
- linie napowietrzne niskiego napięcia (nN) – 49,346 km.

Stan techniczny sieci i urządzeń elektroenergetycznych WN będących własnością TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach ocenia się jako dobry.⁷

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są także 6 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w trzech stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)⁸.

W 2019 roku został zniesiony obowiązek pozwoleń na lokalizację instalacji emitującej pola elektromagnetyczne, aktualnie niezbędne jest tylko zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Pszczynie. Starosta prowadzi Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia. W latach 2020-2022 2 przedsiębiorstwa z terenu gminy Goczałkowice-Zdrój dokonały zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne oraz 5 zgłosiło zmiany instalacji.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są w cyklach trzyletnich, łącznie w 135 punktach pomiarowych (po 45 w każdym roku) rozmieszczonych na terenie całego województwa śląskiego. Rok 2020 był ostatnim rokiem, w którym monitoringowe badania PEM realizowane były w trzyletnich cyklach – na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu

⁷ dane TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach z dnia 23.02.2023 r. znak: TD/OGL/OMR/2023-02-23/0000001

⁸ <http://beta.btsearch.pl>

przewodzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 nr 221 poz. 1645). Od 2021 roku obowiązuje nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311), które znacznie zmieniło system monitoringowy pomiarów PEM w Polsce.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się aktualnie dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

W 2021 roku na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój zlokalizowano 1 punkt pomiarowy monitoringu promieniowania elektromagnetycznego – w Goczałkowicach-Zdroju przy ul. Szkolnej. Wynik był poniżej progu czułości sondy pomiarowej, tj. $<0,7$ V/m, zatem nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy promieniowania elektromagnetycznego.

Na poziomie gminy jedyną możliwością ograniczania promieniowania są odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Gmina Goczałkowice-Zdrój jest gminą uzdrowską toteż w MPZP posiada stosowne zapisy dotyczące promieniowania.

4.3.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
na terenie gminy i w całym województwie śląskim brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania punkt monitoringowy zlokalizowany na terenie gminy	stale zwiększający się zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania	brak zapisów w miejscowych PZP dotyczących ograniczeń w powstawaniu nowych instalacji przekaźnikowych telefonii komórkowej

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe średniego i niskiego napięcia stacje transformatorowe oraz instalacje radiokomunikacyjne. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości GIOS prowadząc pomiary w ramach PMŚ.

Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Starosty Pszczyńskiego fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie tych zgłoszeń prowadzony jest Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z przepisami prawnymi prowadzenie rejestru będzie kontynuowane w kolejnych latach.

Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi corocznie według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego badania poziomów promieniowania. Wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy, niemniej jednak brakuje w miejscowych planach ograniczeń dla powstawania nowych instalacji, dlatego w perspektywie lat może nastąpić wzrost poziomu promieniowania.

4.4. Zrównoważone gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 14 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel główny zapisany w „AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ“			
Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	<p>Gmina Goczałkowice-Zdrój</p> <p>Ważne, bądź stwarzające zagrożenie obiekty przeciwpowodziowe, nie są własnością gminy. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wraz z PGS w przyszłości zamierzają zmodernizować lewy wał rzeki Wisły w km 29+200 – 30+350.</p> <p>W 2014 r. została podpisana umowa z firmą Olbrych-Malik s.c. z Krakowa na wykonanie dokumentacji projektowej zbiornika retencyjnego w rejonie ul. Zimowej. Koszt opracowania wyniósł 70 725,00 zł. Decyzja Wojewody Śląskiego o pozwoleniu na budowę przedmiotowej inwestycji została wydana 26.04.2016 r.</p> <p>W 2018 r. zrealizowano I etap inwestycji, tj. fragment kanalizacji deszczowej o długości 90,74 m wraz z zabudową 3 studni 1500 mm i jednej 2000 mm z wylotem do Potoku Goczałkowickiego, służącej do odprowadzenia wody z zaprojektowanego zbiornika przeciwpowodziowego. Wykonawcą tych robót była firma Eurovia Polska SA z Bielan Wrocławskich. Koszt wykonania zadania wyniósł 239 850,00 zł.</p> <p>W żadnym z programów Gmina nie uzyskała dofinansowania na realizację inwestycji pn.: „Budowa zbiornika retencyjnego (zbiornika przeciwpowodziowego) w Goczałkowicach-Zdroju w rejonie ul. Zimowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą”, w związku z tym zdecydowano, że inwestycja będzie realizowana w 100% ze środków własnych. W grudniu 2020 r. ogłoszony został przetarg na jej wykonanie. Wykonawcą zadania został Brigadon Sp. Z o.o. Jaworzno z ceną ofertową 2 113 500,00 zł. Inwestycja obejmowała: budowę zbiornika retencyjnego z dnem o wymiarach 70,5 x 39 m, pojemność zbiornika ok. 15 tys. m³, 4,5 m głębokości, powierzchnia ok. 0,5 ha oraz system rowów, który umożliwi zbieranie wody z większej powierzchni zlewni. W 2021 r. na zadanie wydatkowano 1 794 641,00 zł. Umowę z wykonawcą rozwiązano w 2022 r. W dniu 18 maja 2022 r. ogłoszono przetarg na dokończenie prac. Przetarg wygrała firma F.U.H M&S „BRUK” Michał Szczygieł, Szymon Zieleźnik, s.c z Goczałkowic-Zdroju. W 2022 roku na zadanie wydatkowano 609 304,13 zł.</p>	-
2.	Monitoring stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych	<p>WIOŚ w Katowicach</p> <p>W ramach monitoringu wód powierzchniowych w 2019 roku dla 2 JCWP oceniono stan chemiczny wód. Wyniki wykazały, iż JCWP posiadały zły stan wód oraz stan chemiczny poniżej dobrego.</p> <p>Przeprowadzona w ramach monitoringu wód podziemnych w 2022 roku klasyfikacja i wyniki badań wskaźników fizykochemicznych nieorganicznych oraz organicznych w punkcie pomiarowym zlokalizowanym poza terenem Gminy Goczałkowice-Zdrój wykazała, iż wody w punkcie pomiarowym to wody niezadawalającej jakości (IV klasa).</p>	1 kontrola WIOŚ

		<p>W 2022 roku WIOŚ w Katowicach przeprowadził w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój 5 kontroli, w tym 1 w zakresie gospodarki wodnej. W 2 przypadkach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Nie nałożono kar finansowych.</p> <p>Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie</p> <p>W latach 2020-2022 brak jest informacji o wykonanych działaniach kontrolnych w tym zakresie, przeprowadzonych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.</p>	
6.	Regulacja rzek i potoków, zabudowa wyryw brzegowych, roboty konserwacyjne	<p>Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie</p> <p>PGW WP w ramach realizacji zadania w 2020 roku wykonało:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konserwację wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły poprzez dwukrotne koszenie na długości 5,914 km w Goczałkowicach – Zdroju, • konserwację wałów przeciwpowodziowych ciekł Goczałkowickiego na odcinku 1,340 km w Goczałkowicach – Zdroju. <p>Ponadto zespół wsparcia technicznego w 2020 roku wykonał siłami własnymi prace na terenie nadzoru wodnego Pszczyna, w zakresie prac utrzymaniowych w korycie ciekłu Goczałkowickiego w Goczałkowicach-Zdrój.</p> <p>W 2021 roku wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konserwację wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły na odcinku 5,914 km w Goczałkowicach-Zdroju, • konserwację wałów przeciwpowodziowych ciekłu Goczałkowickiego na odcinku 1,340 km w Goczałkowicach-Zdroju, • konserwację ciekłu Hynek na odcinku 3,600 km w miejscowości Goczałkowice-Zdrój oraz Strumień, • konserwację ciekłu Goczałkowickiego na odcinku 1,338 km w Goczałkowicach-Zdroju, • uzupełnienie nawierzchni tłuczniowej na koronie lewych wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły w Goczałkowicach-Zdroju, • usunięcie i pielęgnację drzew oraz krzewów na obszarze Nadzoru Wodnego Pszczyna. <p>Ponadto Zespół Wsparcia Technicznego w 2021 roku wykonał siłami własnymi prace na terenie Nadzoru Wodnego Pszczyna, w zakresie czyszczenia koryta ciekłu Goczałkowickiego w Goczałkowicach – Zdroju.</p> <p>W 2022 roku wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie skarpy odwodnej prawego wału przeciwpowodziowego ciekłu Goczałkowice oraz prawej skarpy ciekłu Goczałkowice na odcinku 115 m wraz z lokalnym odtworzeniem na prawym i lewym wale rzędnych geometrii koron w rejonie mostu w ciągu ul. Stawowej, m. Goczałkowice-Zdrój, • odtworzenie geometrii lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły na długości ok. 20 m w m. Goczałkowice-Zdrój, • wykonanie konserwacji: wały przeciwpowodziowe rzeki Wisły na długości 5,194 km w m. Goczałkowice-Zdrój – dwukrotne koszenie, • wykonanie robót utrzymaniowych na ciekłu Goczałkowickim na długości 3,199 km w m. Goczałkowice-Zdrój, • opracowanie ekspertyzy stanu technicznego śluży wałowej w km 29+850 rzeki Wisły oraz w km 0+000 	

		<p>km lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w miejscowości Goczałkowice-Zdrój,</p> <ul style="list-style-type: none"> • interwencyjne usunięcie uszkodzeń klap zwrotnych 2 x fi 1 200 mm zamontowanych na przepuszczeniu wałowym 2 x fi 1 200 mm zlokalizowanym na lewym wale przeciwpowodziowym rzeki Wisły w m. Goczałkowice-Zdrój. <p>Dodatkowo w latach 2020-2022 wykonano siłami własnymi (Nadzór Wodny) kontrole okresowe roczne wałów przeciwpowodziowych, zgodnie z ustawą Prawo Budowlane art. 62 ust. 1.</p>	
7.	Opracowanie warunków korzystania z wód regionu wodnego oraz planów ochrony przeciwpowodziowej w regionie	<p>Powiat Pszczyński</p> <p>Zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym organy wykonawcze powiatów są właściwe w zakresie spraw związanych z opracowywaniem powiatowych planów operacyjnych ochrony przed powodzią. Powiatowy Plan Ochrony przed Powodzią został zatwierdzony przez Starostę Pszczyńskiego 28 października 2019 roku.</p> <p>W ramach ochrony przed powodzią w 2021 roku, doposażono Powiatowy Magazyn Przeciwpowodziowy i Zarządzania Kryzysowego, zlokalizowany w budynku Komendy Powiatowej PSP w Pszczynie przy ul. Górnośląskiej, w materiały pomocne do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej za kwotę 2 027,64 zł.</p>	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W 2021 roku na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój realizowany był Program Moja Woda. Program ten ma na celu ochronę zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury. W ramach programu podpisano 17 wniosków o dofinansowanie z WFOŚiGW w Katowicach. Zamontowano:

- 17 szt. instalacji służących zagospodarowaniu wody opadowej,
- 2 szt. systemów do nawadniania lub innego wykorzystania zatrzymanej wody,
- 10 szt. zbiorników retencyjnych podziemnych zamkniętych,
- 2 szt. zbiorników retencyjnych nadziemnych otwartych,
- 5 szt. przewodów odprowadzających wody opadowe,
- 1 instalację rozsączającą,
- 9 szt. instalacji do wykorzystania retencjonowanych wód opadowych (w tym roztopowych),
- 8 szt. instalacji do zebrania wód opadowych (w tym roztopowych).

W wyniku ww. inwestycji, w 2021 roku na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój zaoszczędzono 1 942,657 m³ wody opadowej.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 15 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony przed powodzią

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1.	Jakość wód podziemnych	IV klasa	IV klasa
2.	Jakość wód powierzchniowych	zły stan wód	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ, 2022 rok

4.4.1. Opis stanu obecnego

Zarządzanie zasobami wodnymi zgodnie z Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz wymaganiami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (Dz. U. 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.) odbywa się w odniesieniu do jednolitych części wód. W obszarze tych jednolitych części wód odbywa się identyfikacja i analiza stanu, zagrożeń oraz planowanie działań mających na celu osiągnięcie przez poszczególne części wód celów środowiskowych.

Obecnie na szczeblu krajowym prowadzone są prace mające na celu kolejne zaktualizowanie Planów zagospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Zaktualizowane plany będą obowiązywać na kolejny rok planistyczny, tj. na lata 2022-2027.

W obszarze gminy Goczałkowice-Zdrój od dnia 17 lutego 2023 roku obowiązuje Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 poz., 300).

Obowiązujący plan jest wynikiem szczegółowych analiz związanych z korzystaniem z wód w tym identyfikacją presji antropogenicznych mających wpływ na wody. W wyniku tych analiz w odniesieniu do poszczególnych jednolitych części wód w celu zachowania lub poprawy ich stanu sporządzono programy działań naprawczych.

4.4.1.1. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Goczałkowice-Zdrój leży w obrębie bezpośredniej zlewni Wisły, z wyjątkiem północnego fragmentu Goczałkowic-Zdroju o pow. 240 ha, znajdującego się w zlewni Pszczyńki (lewostronny dopływ Wisły). Środkowa część miejscowości Goczałkowice-Zdrój, o pow. 445 ha, jest położona w zlewni Potoku Goczałkowickiego (lewobrzeżny dopływ Wisły o długości 4,3 km).

Według „Strategii poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w rejonie zbiornika retencyjnego Rontok Mały” w południowo-wschodniej części uzdrowiska i w rejonie Borków Pierwszych powstał obszar bezodpływowy ("depresyjny" - brak możliwości grawitacyjnego odprowadzania wód wywołany uszkodzeniami górnymi, odwadniany za pomocą pompowni przy ul. Stawowej) o pow. około 41 ha.

Sieć wodna na obszarze gminy jest dobrze rozwinięta. Południową granicę Goczałkowic-Zdroju stanowi Wisła (Mała Wisła). Do utworzonego na Wiśle Zbiornika Goczałkowickiego uchodzą Bajerka i Potok Zbytkowski oraz bezimienne ciek w rejonie Wisły Wielkiej, Wisły Małej i Łąki. Poniżej Zbiornika Goczałkowickiego do Wisły uchodzi (poprzez system pompowni, zbiornik retencyjny Rontok i służę wałową) Potok Goczałkowicki. Występuje ponadto szereg innych cieków o charakterze kanałów lub rowów melioracyjnych (m.in. Kanał Rybacki, główny doprowadzalnik wody do stawów hodowlanych oraz Kanał Kanar uchodzący do Wisły).

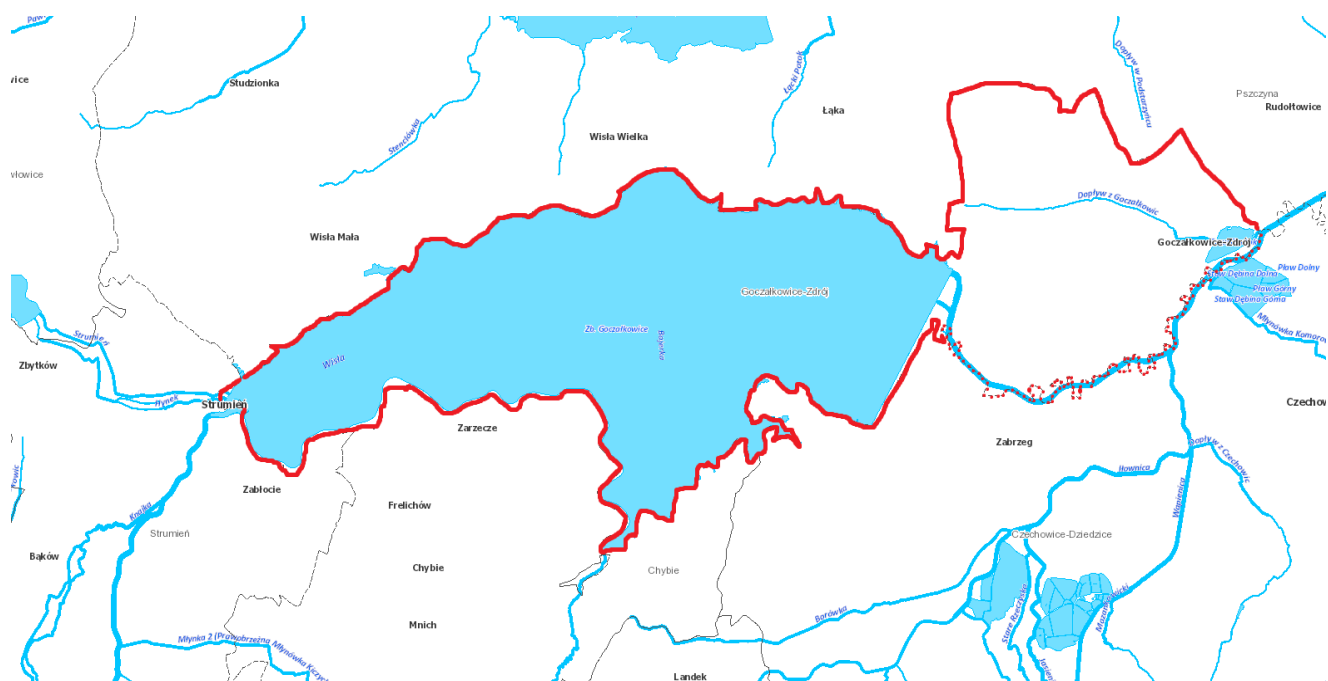
Stany wody w ciekach wahają się od kilkunastu do kilkudziesięciu centymetrów, a przepływy wynoszą średnio od kilku dziesiątych m³/s w przypadku niewielkich cieków do kilku m³/s w przypadku Wisły odpływającej ze Zbiornika Goczałkowickiego. Maksymalne stany wody i przepływy występują w czasie wezbrań opadowych lub roztopowych.

Obszar gminy Goczałkowice-Zdrój cechuje się występowaniem szeregu sztucznych zbiorników wodnych, zróżnicowanych pod względem powierzchni i pełnionej funkcji. Podstawowe znaczenie ma wśród nich Zbiornik Goczałkowicki (Jezioro Goczałkowickie) o pow. 3 200 ha (przy maksymalnym poziomie piętrzenia), stanowiący największy zbiornik zaporowy w południowej części kraju. Głównym źródłem zasilającym zbiornik jest Wisła (82% udziału wpływających wód), pozostała ilość wody pochodzi z innych cieków (Bajerka, Potok Zbytkowski) i opadów atmosferycznych oraz jest pompowana z rowów odwadniających tereny bezodpływowe na południowym brzegu zbiornika.

Zbiornik Goczałkowicki jest obiektem wielofunkcyjnym (zaopatrzenie w wodę pitną, ochrona przeciwpowodziowa, wyrównanie odpływów niżówkowych w okresie suszy, gospodarka rybacka, ochrona przyrody oraz – w ograniczonym zakresie – rekreacja). Stanowi źródło zaopatrzenia w wodę części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Długość zapory na Jeziorze wynosi 2 980 m. Jedyne większe dopływy uchodzący w sposób naturalny do Jeziora Goczałkowickiego to potok Bajerka.

Ponadto w południowej części gminy Goczałkowice-Zdrój, w dolinie Wisły, występuje kompleks stawów, głównie hodowlanych o łącznej pow. około 200 ha (stawy Zabrzyszczok I – III, Maciek, Maciek Borowy, Maciek Kanałowy). Powierzchnia stawów jest zróżnicowana, wynosi od 11,2 ha do 65,2 ha (staw Zabrzyszczok III - największy na obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły). We wschodniej części doliny Wisły jest położony

zbiornik (staw) Rontok (pow. 26,5 ha), pełniący obecnie, obok funkcji hodowlanej i amatorskiego wędkarstwa, głównie rolę zbiornika retencyjnego, przyjmującego wody opadowe oraz wody Potoku Goczałkowickiego ze zlewni tego cieku. Istnieje ponadto, głównie w południowej wschodniej części gminy, szereg innych, mniejszych zbiorników (m.in. kształtujące się zbiorniki na terenie eksploatacji torfu i zbiornik Wydymacz).

Rysunek 6 Wody powierzchniowe na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

PGW WP na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój nie administruje urządzeniami melioracji wodnych. Zgodnie z art. 205 ustawy Prawo Wodne utrzymanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub związku spółek wodnych⁹.

4.4.1.2. Monitorng rzek w rejonie gminy Goczałkowice-Zdrój

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6-letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW).

Program monitoringu wód powierzchniowych przygotowuje się na okres 6 lat. Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022-2027. Opracowany program ma charakter wstępny i będzie podlegał corocznej aktualizacji.

Podstawowymi jednostkami gospodarowania wodami są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Sporządzane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny wód powierzchniowych bazują na sieci punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk). Podstawę do jej wyznaczenia na terenie województwa śląskiego stanowiły opracowane przez KZGW wykazy wód oraz zalecenia i wskazówki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Głównym celem sporządzenia oceny stanu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie/potencjale ekologicznym i stanie chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem.

⁹ pismo PGW WP RZGW w Gliwicach nr GL.ROO.0143.9.2023.JF RKP-2023-528 z dnia 31.01.2023 r.

Gmina Goczałkowice-Zdrój położona jest w rejonie dwóch jednolitych części wód powierzchniowych tj.

- PLRW20000211179 Zbiornik Goczałkowice,
- PLRW20001921139 Wisła od zb. Goczałkowice do Białej.

Poniżej przedstawiono wyniki monitoringu jakości wód powierzchniowych ocenionych w 2021 roku na podstawie danych Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Katowicach Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

W obrębie regionu wodnego Małej Wisły na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój w 2021 roku badane były 2 Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP), tj.:

- PLRW20000211179 JCWP zbiornik Goczałkowice
 - umiarkowany potencjał ekologiczny,
 - stan chemiczny poniżej stanu dobrego (PSD_sr),
 - aktualny stan zły.
- PLRW20001921139 JCWP Wisła od zbiornika Goczałkowice do Białej
 - dobry potencjał ekologiczny,
 - stan chemiczny poniżej stanu dobrego (PSD_sr),
 - aktualny stan zły.

W jednym JCWP odnotowano dobry stan ekologiczny, w 1 JCWP stan ekologiczny określono jako umiarkowany.

W 2 badanych JCWP stan chemiczny został określony jako stan chemiczny poniżej dobrego, ze względu na przekroczenia wskaźników chemicznych głównie ze względu na benzo(a)piren.

Aktualny stan jakości badanych JCWP na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój określono jako zły.

4.4.1.3. Wody podziemne

Cały obszar Gminy Goczałkowice-Zdrój według podziału na jednostki hydrogeologiczne znajduje się w regionie przedkarpackim (XII), natomiast według regionalizacji hydrogeologicznej GZWP zgodnej z koncepcją A. S. Kleczkowskiego (1988) należy do prowincji hydrogeologicznej górskiej-wyżynnej, do pasma zbiorników Wyżyn Polskich.

Gmina położona jest w granicach 1 Głównego Zbiornika Wód Podziemnych – GZWP nr 346 Pszczyna.

Jest to czwartorzędowy poziom wodonośny. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 17,0 tys. m³/d. Użytkowym poziomem wodonośnym stanowiącym GZWP nr 346 jest podglinowy poziom czwartorzędowy QII. Zasilanie tego poziomu następuje w drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie wychodni utworów przepuszczalnych występujących na powierzchni terenu lub przez przesączanie w rejonie występowania pokrywy lessów i glin (w miejscach, gdzie nie występuje poziom QI) oraz przez przesączanie wody z górnej warstwy QI. Poziom QII jest drenowany przez rzekę Pszczynkę i cieki płynące wciętymi dolinami. Zwierciadło wody o charakterze napiętym w poziomie QII występuje na głębokości od 4,5 do 21 m i stabilizuje się w zakresie głębokości 0,0–13,0 m poniżej powierzchni terenu, zależnie od morfologii terenu. Kolektorem wód są żwirowo-piaszczyste osady wodnolodowcowe, a zbiornikowy poziom wodonośny jest izolowany od wpływu zanieczyszczeń antropogenicznych z powierzchni terenu przez pierwszy poziom wodonośny i oddzielające te poziomy utwory słabo przepuszczalne (gliny zwałowe i ropy). Wody podziemne tego zbiornika są niskiej i złej jakości. Pod względem przydatności do spożycia wody te wykazują przekroczone stężenia dopuszczalne dla wód pitnych w zakresie manganu, żelaza, a w części studzien także niklu.

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych obszar gminy znajduje się w obrębie trzech jednolitych części wód podziemnych:

- nr 156 (PLGW2000156) – niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych,
- nr 157 (PLGW2000157) – zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych,
- nr 162 (PLGW2000162) – niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój nie zlokalizowano punktu pomiarowego. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się w miejscowości Pszczyna.

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w 2019 roku, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 roku, poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

Oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

W latach 2019-2022 badania wód podziemnych prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej i sieć wojewódzka, uzupełniająca badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywanych na terenie gminy do celów pitnych.

W podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych badania prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

W 2022 roku poza gminą Goczałkowice-Zdrój, w gminie Pszczyna zlokalizowano 1 punkt pomiarowy monitoringu jakości wód podziemnych w JCWPd 156. Był to punkt zlokalizowany w miejscowości Pszczyna, na zabudowie miejskiej luźnej. Określono końcową klasę jakości IV – wody niezadowalającej jakości.

4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według Prawa wodnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane, jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Od 1 stycznia 2018 roku, na podstawie ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2023 r. poz. 1439 z późn. zm.), zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo Wodne, z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej zostały przejęte przez Wody Polskie.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

W latach 2016–2018 dokonano przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (aWORP) w II cyklu planistycznym. Została ona zrealizowana w ramach projektu POIS.02.01.00-00-0014/16, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska.

Na lata 2016–2022 został zaplanowany projekt pn.: „Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego”. MZP i MRP sporządzono zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Zaktualizowane i nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne) zostały podane do publicznej wiadomości przez ich umieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska i Klimatu w dniu 22 października 2020 r. Są one dostępne na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

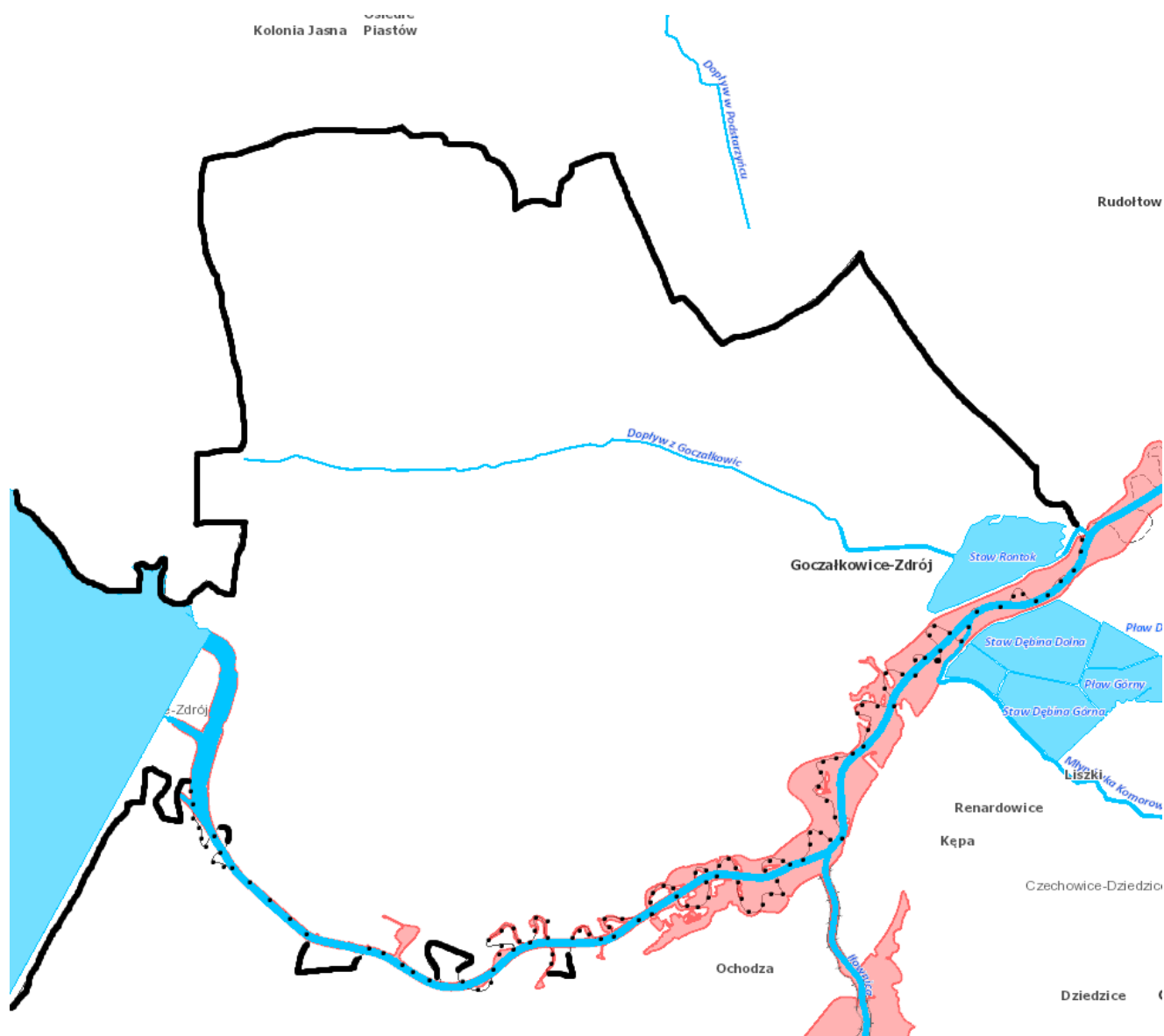
Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój główne zagrożenie powodziowe spowodowane jest gwałtownymi opadami atmosferycznymi, roztopami oraz w minimalnym stopniu zatorami lodowymi.

W przypadku uszkodzenia tamy Zbiornika Goczałkowickiego zalaniem zagrożony jest pas terenu wzdłuż koryta rzeki Wisły (gmina Goczałkowice Zdrój oraz gminy Pszczyna i Miedźna). Zagrożone są również liczne obiekty komunikacyjne, w tym: most drogowy i kolejowy na rzece Wiśle w Goczałkowicach-Zdroju DK nr 1.

Największe zagrożenie powodziowe pochodzi z rzeki Wisły¹⁰.

Ważne, czy też stwarzające zagrożenie obiekty przeciwpowodziowe, nie są własnością gminy. Wody Polskie wraz z PGS zamierzają w najbliższej przyszłości zmodernizować lewy wał rzeki Wisły w km 29+200 – 30+350.

¹⁰ Plan Zarządzania Kryzysowego Powiatu Pszczyńskiego, wrzesień 2022 r.

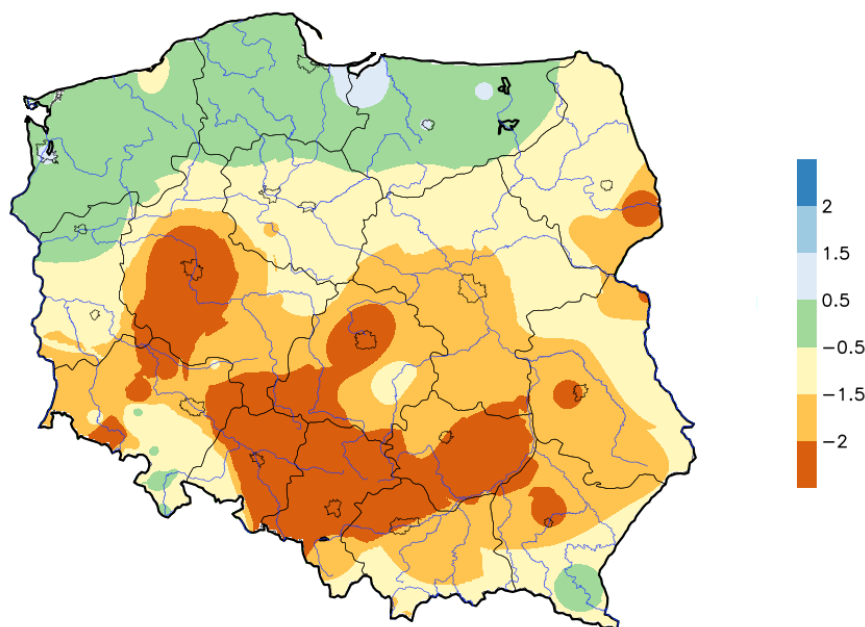

Rysunek 7 Obszar szczególnego zagrożenia powodziowego występującego we wschodniej części gminy Goczałkowice-Zdrój

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPDF

Na terenie gminy jest zlokalizowany jeden gminny magazyn Przeciwpowodziowy w Goczałkowicach-Zdroju - Ochotnicza Straż Pożarna, ul. Szkolna 13, 43-230 Goczałkowice-Zdrój, który jest w miarę potrzeb doposażany. Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Najszerzy zakres wrażliwości na różne rodzaje suszy przypisano do sektora rolnictwa oraz środowiska i zasobów przyrodniczych. Rolnictwo jest wrażliwe na suszę glebową, zwaną też rolniczą, niemniej susza atmosferyczna również może skutkować zmniejszeniem plonów.

Biorąc to pod uwagę oraz uwzględniając ograniczoną dokładność oceny zagrożenia suszą glebową (ze względu na małą szczegółowość materiałów środowiskowych) przypisano do rolnictwa wrażliwość także na suszę atmosferyczną. Ponieważ rolnictwo wykorzystuje wody powierzchniowe i podziemne (hodowla, nawodnienia) jest też ono wrażliwe także na skutki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej (dot. obszarów, gdzie wykorzystywane w sektorze rolnictwa zasoby wód są zagrożone deficytem).

Rysunek 8 Rozkład przestrzenny wartości SPI na terenie kraju w czerwcu 2020 roku

Źródło: <http://posucha.imgw.pl>

Przedziały ostrości suszy atmosferycznej (wartości SPI) określa 4 stopniowa skala:

- normalny (0,5 ÷ -0,5),
- umiarkowanie suchy (-0,5 ÷ -1,5),
- bardzo suchy (-1,5 ÷ -2),
- ekstremalnie suchy ≤ -2 .

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój przedział ostrości suszy atmosferycznej wyniósł od 0,5 do 1,5 tj. umiarkowanie suchy.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
<p>dobre zasoby wód powierzchniowych dobre zasoby wód podziemnych</p>	<p>zły stan wód powierzchniowych niezadawalająca jakość wód podziemnych miejscowe zagrożenie powodziowe wpływ zanieczyszczenia spoza terenu gminy na stan czystości wód</p>
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
<p>aktualizacje planów zarządzania ryzykiem powodziowym, realizowane w ramach II cyklu planistycznego dobra współpraca z administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania zmiany prawa wodnego, w zakresie własności wód</p>	<p>zmiany klimatu i brak możliwości przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych nieodstateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) zagrożenia skutkami suszy</p>

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości Gminy Goczałkowice-Zdrój, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe.

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością.

Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całej gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMiGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie magazynów ochrony przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań aktywnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciw rumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Z analizy przeprowadzonej w rozdziale dotyczącym wód można stwierdzić, iż ich stan ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych będzie często procesem bardziej długotrwałym.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także budowę, przebudowę, modernizację budowli przeciwpowodziowych oraz działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

4.5. Gospodarka wodno – ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 16 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel główny zapisany w „AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZALKOWICE-ZDRÓJ“			
Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
2.	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej	<p>Gmina Goczalkowice-Zdrój</p> <p>W latach 2019-2022 w ramach bieżącej eksploatacji sieci wodociągowej wykonano następujące prace:</p> <ul style="list-style-type: none"> w 2022 roku wymieniono 534 szt. wodomierzy z nieaktualną legalizacją, zainstalowano 10 szt. wodomierzy u nowych odbiorców oraz usunięto 26 awarie sieci wodociągowej, w 2021 roku wymieniono 5 szt. przyłączy wodociągowych, wymieniono 95 szt. wodomierzy oraz usunięto 42 awarie, w 2020 roku wymieniono 8 szt. przyłączy wodociągowych, wymieniono 241 szt. wodomierzy oraz usunięto 52 awarie, w 2019 roku wymieniono 448 mb sieci wodociągowej, wymieniono 10 szt. przyłączy wodociągowych, wymieniono 361 szt. wodomierzy oraz usunięto 48 awarii. 	1231 wymienionych wodomierzy, 23 szt. nowych przyłączy, 448 mb sieci wodociągowej
3.	Renowacja istniejącej sieci kanalizacyjnej	<p>Gmina Goczalkowice-Zdrój</p> <p>W latach 2019-2022 w ramach bieżącej eksploatacji sieci kanalizacji sanitarnej wykonano następujące prace:</p> <ul style="list-style-type: none"> w 2022 roku wykonano mechaniczne czyszczenie ciągów kanalizacyjnych (43 odcinki ciągów kanalizacyjnych), w tym czyszczenie studni rewizyjnych, zlikwidowano i usunięto rozszczelnienia wraz z wyczyszczeniem sterownika na kanalizacji podciśnieniowej w 187 miejscach oraz wykonano czyszczenie pomp w przepompowni ścieków – 32 interwencje, w 2021 roku wykonano mechaniczne czyszczenie ciągów kanalizacyjnych (42 odcinki ciągów kanalizacyjnych), w tym czyszczenie studni rewizyjnych, zlikwidowano i usunięto rozszczelnienia wraz z wyczyszczeniem sterownika na kanalizacji podciśnieniowej w 170 miejscach oraz wykonano czyszczenie pomp w przepompowni ścieków – 84 interwencje, w 2020 roku wykonano mechaniczne czyszczenie ciągów kanalizacyjnych (86 odcinków ciągów kanalizacyjnych), w tym czyszczenie studni rewizyjnych, zlikwidowano i usunięto rozszczelnienia wraz z wyczyszczeniem sterownika na kanalizacji podciśnieniowej w 157 miejscach oraz wykonano czyszczenie pomp w przepompowni ścieków – 54 interwencje, wykonano czyszczenie i mycie zbiorników przepompowni ścieków – 2 czyszczenia, w 2019 roku wykonano mechaniczne czyszczenie ciągów kanalizacyjnych (86 odcinków ciągów kanalizacyjnych), w tym czyszczenie studni rewizyjnych, zlikwidowano i usunięto rozszczelnienia 	-

		wraz z wyczyszczeniem sterownika na kanalizacji podciśnieniowej w 157 miejscach oraz wykonano czyszczenie pomp w przepompowni ścieków – 54 interwencje, czyszczenie i mycie zbiorników przepompowni ścieków – 2 czyszczenia.	
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W latach 2019-2022 wydano łącznie:

- 164 warunków technicznych na podłączenie do gminnej sieci wodociągowej i gminnej sieci kanalizacji sanitarnej,
- dokonano 121 odbiorów robót związanych z wykonaniem przyłączy wodociągowych i kanalizacji sanitarnej dla nowo powstałych budynków mieszkalnych, czego efektem było podpisanie umów z nowymi odbiorcami,
- wyrażono 18 zgód i wydano 18 warunków technicznych na podłączenie posesji do gminnej sieci kanalizacji deszczowej.

W 2022 roku WIOŚ w Katowicach przeprowadził w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój 5 kontrole, w tym 2 w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. W 2 przypadkach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Nie nałożono kar finansowych.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 17 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1	Zwodociągowanie gminy	98,7%	99,8%
2	Skanalizowanie gminy	95,3%	99%
3	Długość kanalizacji sanitarnej	61,2 km	71,9 km
4	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	6 711	5 757
5	Wielkość komunalnych oczyszczalni ścieków	-	-
6	Ścieki oczyszczane odprowadzone ogółem	348 dam ³	393 dam ³
7	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	628,4 dam ³	611 dam ³
8	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	70,1 km	70,1 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL 2023 rok oraz dane Gminy Goczałkowice-Zdrój

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

W Goczałkowicach-Zdroju jest zlokalizowany Zakład Produkcji (Uzdatniania) Wody Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach i infrastruktura o znaczeniu regionalnym, związana z jego działalnością, polegającą na ujmowaniu i uzdatnianiu oraz dystrybucji wody pitnej.

Zakład uzdatnia wodę pobieraną z ujęcia brzegowego na Zbiorniku Goczałkowickim oraz ze zbiorników na Sole (system wodociągowy Go-Cza). Zakład obejmuje dwie stacje uzdatniania wody (SUW I o wydajności 150 tys. m³, korzystający z ujęcia na Zbiorniku Goczałkowickim oraz SUW II o wydajności 360 tys. m³, przerabiający zmieszaną wodę ze Zbiornika Goczałkowickiego i z Soły).

Goczałkowice-Zdrój są zaopatrywane w wodę z Zakładu Uzdatniania Wody. Gmina kupuje wodę od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. (studnia wodomierzowa przy ulicy Jeziornej - około 70% zużycia wody) i Przedsiębiorstwa Inżynierii Komunalnej w Pszczynie (studnia wodomierzowa przy ulicy Spokojnej).

Nie ma ograniczeń w dostępie do sieci wodociągowej. Siecią wodociągową rozdzielczą są objęci niemal wszyscy mieszkańcy gminy (jedynie nieliczne gospodarstwa korzystają z własnych studni). W latach 2010-2016 sieć wodociągowa została zmodernizowana (wymieniono 11,5 km sieci rur stalowych i żeliwnych na rury PE) i rozbudowana (na Osiedlu Powstańców Śl. i w rejonie ul. Jeziornej).

Z własnego ujęcia wody (studnia P-1) do celów sanitarno - bytowych zakładu leczniczego korzysta Uzdrowisko Goczałkowice-Zdrój Wojewódzki Ośrodek Reumatologiczno-Rehabilitacyjny

Stopień zwodociągowania gminy na dzień 31.12.2022 r. wynosi 99,8 %. Długość gminnej sieci wodociągowej wynosi 70,1 km.

Do gminnej sieci wodociągowej przyłączonych jest 1 888 budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego. Zużycie wody w gminie w ostatnich latach utrzymuje się na podobnym poziomie, ze wzrostem w 2022 roku, tj.:

- w 2019 roku – 555,5 dam³,
- w 2020 roku – 509,6 dam³,
- w 2021 roku – 549,2 dam³,
- w 2022 roku – 611,0 dam³.

Zarówno woda surowa jak i woda wodociągowa są regularnie badane zgodnie z harmonogramem badań zatwierdzonym przez PPIS w Tychach oraz monitoringiem wewnętrznym przedsiębiorstw i spółek dostarczających wodę na terenie gminy. W dniu 08.03.2023 r. PPIS przekazał Gminie roczną ocenę obszarową jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dla Gminy Goczałkowice-Zdrój w 2022 r., sporządzoną na podstawie § 23 ust.1 „Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi” (Dz.U. 2017 poz. 2294), w której stwierdził, że w pobranych próbkach wody nie stwierdzono przekroczeń parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych. Stwierdził także, że na terenie gminy nie odnotowano zdarzeń mogących mieć negatywny wpływ na zdrowie publiczne związanych jakością wody przeznaczonej do spożycia, nie wydano żadnej decyzji o nieprzydatności wody do spożycia uznając wodę dostarczaną konsumentom na terenie Gminy za bezpieczną. W 2022 r. nie zgłaszano do Sanepidu żadnych interwencji na złą jakość wody.

Woda dostarczana do gminnej sieci wodociągowej spełnia wymagania określone w „Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi” (Dz.U. 2017 poz. 2294).

4.5.1.2. Odbiór ścieków

Stopień skanalizowania Gminy Goczałkowice-Zdrój na dzień 31.12.2022 r. wynosił ok. 99%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 71,9 km. Łącznie do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania podłączonych było 1 712 budynków¹¹. W latach 2020-2022 wybudowano 64 przyłącza kanalizacyjne.

Ilość ścieków komunalnych z terenu gminy zarówno tych dowożonych jak i odprowadzanych kanalizacją sanitarną w ostatnich latach systematycznie wzrasta. W latach 2019-2022 na terenie gminy wytworzono 1 591 dam³ ścieków komunalno-bytowych, w tym w:

- 2019 roku – 355 dam³,
- 2020 roku – 371 dam³,
- 2021 roku – 472 dam³,
- 2022 roku – 393 dam³.

Na terenie gminy znajduje się 12 przepompowni ścieków, w tym 2 przepompownie kanalizacji podciśnieniowej. Ścieki komunalne odprowadzane są grawitacyjnie oraz za pomocą pompowni ścieków do pompowni głównej (ul. Uzdrowska), skąd kolektorem głównym kierowane są do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej poza granicami gminy, tj. w Czechowicach-Dziedzicach (administrowanej przez Przedsiębiorstwo Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach), obsługującą gminę w zakresie oczyszczania ścieków.

Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Czechowicach-Dziedzicach to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów o przepustowości 10 252 m³/dobę (53 952 RLM). Oczyszczalnia zlokalizowana jest w miejscowości Renardowice, w pobliżu ujścia rzeki Iłownicy do Wisły. Jest zarządzana przez Przedsiębiorstwo Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Iłownica w km 0+120.

¹¹ Dane z Gminy Goczałkowice-Zdrój – pismo nr PR.ROS.604.003.2023 z dnia 03.02.2023 r.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie niekorzystna, budowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina Goczałkowice-Zdrój prowadzi ewidencję szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z danymi gminy, wg stanu na koniec 2022 roku na terenie gminy zlokalizowanych jest:

- 16 zbiorników bezodpływowych,
- 4 przydomowych oczyszczalni ścieków.

W latach 2019-2022 Gmina Goczałkowice-Zdrój nie prowadziła wsparcia dla mieszkańców w zakresie budowy nowych przydomowych oczyszczalni ścieków. W ww. okresie wybudowano 2 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W latach 2020-2022 gmina Goczałkowice-Zdrój przeprowadziła 17 kontroli posiadanych umów i faktur na wywóz nieczystości ciekłych.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.) wszystkie uchwalone aglomeracje należało zaktualizować do końca 2020 r. i przyjąć nową uchwałę, a w razie konieczności również dokonać zmiany obszarów i granic aglomeracji.

Obszar gminy należy do aglomeracji Czechowice-Dziedzice przyjętej Uchwałą Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach nr XXXI/376/20 z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie utworzenia Aglomeracji Czechowice-Dziedzice. W jej obrębie znajdują się gminy: Czechowice-Dziedzice oraz Goczałkowice-Zdrój. Jest to aglomeracja o równoważnej liczbie mieszkańców 50 418 RLM z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w Czechowicach-Dziedzicach, przy ul. Czystej 5.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Rada Ministrów przyjęła aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w 2022 roku (VIAKPOŚK). W przyjętej przez rząd aktualizacji ujęte zostały 1 524 aglomeracje oraz wykaz planowanych przez nie inwestycji, które mają przyczynić się do ograniczenia zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków i ich niekorzystnego wpływu na stan środowiska wodnego. W VI AKPOŚK oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Jednostki samorządu terytorialnego powinny zrealizować zaplanowane inwestycje oraz osiągnąć efekt ekologiczny do końca 2027 r.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodnościekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
wysoki stopień zwodociągowania gminy wysoki stopień skanalizowania gminy	część zbiorników bezodpływowych i szamb w złym stanie technicznym
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych, regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska	niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek i potoków płynących przez teren gminy Goczałkowice-Zdrój. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb). Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakładach produkcyjnych, również w tych małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmiany technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Ustalenia związane z ochroną wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zawarte powinny zostać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz Master Plan – aktualizacja z 2022 roku.

4.6. Zasoby geologiczne

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 18 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1	Wydobycie surowców naturalnych	b.d.	1 300 – 1 400 m ³ /rok – wody lecznicze 250 – 400 m ³ /rok - torf
2	Grunty zrehabilitowane w danym roku - powierzchnia	0 ha	0 ha
3	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji (według Bazy terenów przemysłowych i zdegradowanych https://opitpp.orsip.pl/imap)	2,51 ha	2,51 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

4.6.1. Opis stanu obecnego

Znaczną część obszaru gminy Goczałkowice-Zdrój przykrywają osady czwartorzędowe o zmiennej miąższości, maksymalne wartości osiągają w obrębie paleorynien na terenie doliny Wisły i Wysoczyzny Pszczyńskiej. Natomiast na południe od doliny Wisły utwory przedczwartorzędowe zarówno mioceńskie, jak i fliszowe na powierzchni ukazują się w wielu miejscach w odsłonięciach naturalnych w korytach potoków oraz we wcięciach dróg.

W zapadlisku przedkarpackim pod utworami czwartorzędowymi występują osady mioceńskie badenu, leżą bezpośrednio na utworach karbońskich. Zbudowana z nich jest południowa część GZW. Utwory karbonu produktywnego wykształcone są jako: piaskowce, zlepieńce, łupki i węgiel kamienny. Powierzchnia podmioceńska jest silnie zróżnicowana. W jej obrębie zaznaczają się paleorynny erozyjne, kaniony i paleogrzyby. Ma ona duży wpływ na wykształcenie i miąższość stref regolitowych występujących na wychodniach utworów paleozoicznych¹².

4.6.1.1. Surowce naturalne

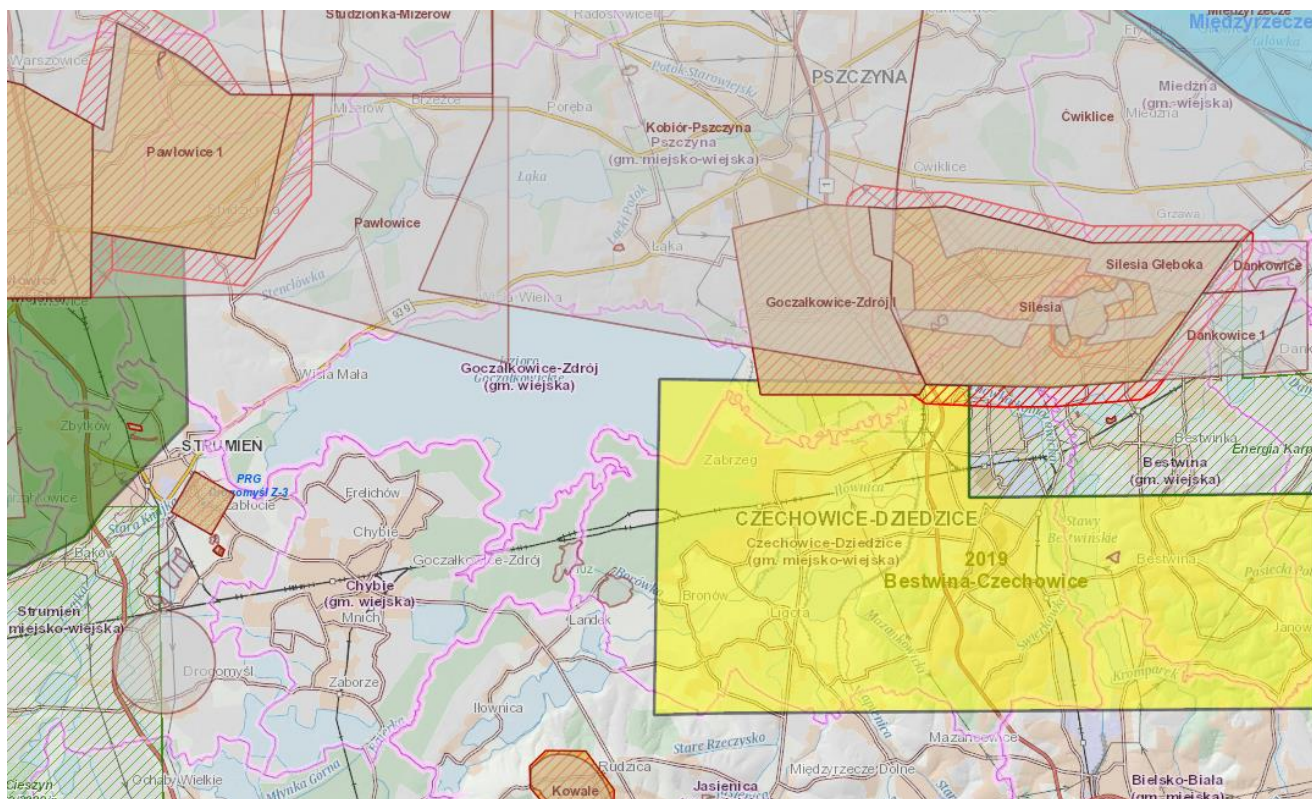
Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalni regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalni oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalni.

Posiadający koncesję na wydobycie złoża kopaliny jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złoża jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążą na sprawcy.

W 2022 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej polski pn. „Bilans złóż zasobów kopalni w Polsce według stanu na 30 grudnia 2021 roku”. Według „Bilansu...” na obszarze Gminy Goczałkowice-Zdrój występują udokumentowane złoża kopalni: złoża kopalni leczniczych (wody lecznicze zmineralizowane i torfy) oraz części złóż węgla kamiennego i metanu pokładów węgla.

Złoża węgla kamiennego i metanu oraz wód leczniczych są objęte własnością górniczą, złożo torfu jest objęte prawem własności nieruchomości gruntowej (art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. - Prawo geologiczne i górnicze).

¹² Seryjne mapy geologiczne Polski w skali 1:50 000, arkusz 992 – Pszczyna (M-34-74-B)

Rysunek 9 Granice złóż oraz terenów górniczych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

Źródło: <http://geologia.pgi.gov.pl>, dostęp 01.08.2023 r.

Złoże kopalin leczniczych

„Goczałkowice-Zdrój” - złożo podziemnych wód leczniczych zmineralizowanych (solanek) obejmuje zasoby wysoko zmineralizowanych (6,3-7,5%) wód typu Cl-Na, J, Fe (Br, HB02), o charakterze wód reliktowych, zalegających w piaskowcach karbońskich warstw łaziskich i orzeskich. Wodzie towarzyszą niewielkie ilości gazów (głównie metanu). Zasoby złoża określa Aneks nr 4 do Dokumentacji Hydrogeologicznej Ustalającej Zasoby Eksploatacyjne Ujęć Wód Leczniczych Uzdrowiska Goczałkowice-Zdrój według stanu na dzień 31.12.2000 r. z utworów karbonu górnego, przyjęty bez zastrzeżeń zawiadomieniem Ministra Środowiska znak DG/hg/JC/487-6382/1458/2002 z dnia 15 marca 2002 r.

„Rudołtówce” – złożo torfu (borowiny) zawiera torfy typu niskiego i częściowo przejściowego (szuwarowego, turzycowiskowego i olesowego). Zasoby złoża określa dokumentacja geologiczna zawierająca ustalenie według stanu na dzień 31.05.1982 r. geologicznych zasobów torfu leczniczego, zatwierdzona decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii (KZK/012/K/4563/83) z dnia 26 kwietnia 1983 r. Złożo, o pow. 0,89 ha, jest udokumentowane do głębokości średnio 4,2 m. Średnia miąższość złoża wynosi 2,8 m; strop stanowi warstwa darni, gleby i miejscami iłu. Złożo występuje w bezodpływowym zagłębieniu i ze względu na płytko występujący poziom wód (10 do 30 cm p.p.t.) jest mocno zawodnione (naturalna wilgotność borowiny wynosi 88,7%).

Złoże węgla kamiennego i metanu

„Silesia” – złożo węgla kamiennego z metanem jako kopalina towarzyszącą zalega pod wschodnią częścią Goczałkowic-Zdroju. Zasoby przemysłowe węgla kamiennego wynoszą 128,9 tys. t, zaś zasoby przemysłowe metanu - 83,63 mln m³. Pod złożem „Silesia” występuje złożo metanu „Silesia Głęboka” (na głębokości od 760 m do około 1550 m p.p.t. - do spągu pokładu 510). Zasoby przemysłowe metanu wynoszą 1 169,54 mln m³. „Pawłowice” – w granicach gminy Goczałkowic-Zdroju znajduje się jedynie niewielki fragment złoża węgla kamiennego „Pawłowice - rej.” - obszar o pow. około 5,7 ha przy północnym brzegu Zbiornika Goczałkowickiego.

Na terenie Gminy Goczałkowic-Zdrój żadna firma będąca w kompetencji Starosty Pszczyńskiego nie posiada aktualnych decyzji na eksploatację/ poszukiwanie kopalin. Zgodnie z art. 161 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2023 r. poz. 633) organem administracji geologicznej pierwszej instancji

jest marszałek województwa. Do starosty należą m.in. sprawy dotyczące złóż kopalin nieobjętych własnością górnictwem, poszukiwanych lub rozpoznanych na obszarze do 2 ha w celu wydobywania metodą odkrywkową do 20 000 m³ w roku kalendarzowym i bez użycia środków strzałowych.

Marszałek Województwa Śląskiego działający jako organ koncesyjny, udzielił dwie koncesje na eksploatację kopalin na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój, tj. dla Uzdrowiska Goczałkowice-Zdrój Sp. z o.o. z siedzibą w Goczałkowicach-Zdroju, koncesji na wydobywanie:

- wód leczniczych ze złoża położonego w Goczałkowicach – Zdroju, w granicach obszaru górnictwa „Goczałkowice – Zdrój I”. Koncesja obowiązuje do dnia 31 grudnia 2050 r.,
- torfu leczniczego-borowiny ze złoża „Rudołtowiec”. Koncesja obowiązuje do dnia 31 grudnia 2050 r.

Obszar i teren górnictwa „Goczałkowice-Zdrój I”

Uzdrowisko Goczałkowice-Zdrój sp. z o. o. posiadało koncesję nr 89/92 na eksploatację wód leczniczych, z przeznaczeniem do zabiegów leczniczych, ze złoża objętego obszarem górnictwem „Goczałkowice-Zdrój”, która wygasła w dniu 30 października 2012 r. (Decyzja Nr 1332/OS/2013 Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 20 czerwca 2013 r.).

Przedsiębiorca uzyskał nową koncesję na wydobywanie wód leczniczych ze złoża wód leczniczych Goczałkowice-Zdrój, udzieloną przez Marszałka Województwa Śląskiego decyzją Nr 1082/0s/2013 z dnia 15 maja 2013 r. w granicach obszaru górnictwa „Goczałkowice-Zdrój I”. Zgodnie z tą decyzją termin obowiązywania koncesji wyznaczono na dzień 31.12.2020 r. W koncesji ustanowiono nowe, tożsame z sobą, granice obszaru górnictwa i terenu górnictwa (pow. 1392,48 ha), zajmujące na obszarze gminy pow. około 1 121,25 ha.

W 2018 r. po utworzeniu spółki Uzdrowisko Goczałkowice-Zdrój Spółka z o.o. Marszałek Województwa Śląskiego decyzją Nr 1414/OS/2018 z dnia 27 kwietnia 2018 r. dokonał zmiany decyzji Nr 1082/0s/2013 z dnia 15 maja 2013 r. polegającej na zmianie nazwy podmiotu oraz przedłużeniu terminu ważności koncesji do dnia 31 grudnia 2050 r.

Zasoby eksploatacyjne (przemysłowe) wód leczniczych wynoszą 2,34 m³/h. Eksploatacja wód leczniczych odbywa się trzema studniami wierconymi do karbońskiego poziomu wodonośnego: mineralna woda swoista, 7,5% chlorkowo- sodowa (solanka) jodkowa, żelazista ze studni „Goczałkowice Nowy-1” (GN-1, głębokość 581 m, wydajność eksploatacyjna - 0,66 m³/h) i „Goczałkowice-21” (G-21, głębokość 580 m, wydajność eksploatacyjna - 1,02 m³/h) oraz mineralna woda swoista, 6,3% chlorkowo-sodowa (solanka) jodkowa, żelazista ze studni „Goczałkowice Nowy-2” (GN-2, głębokość 600 m, wydajność eksploatacyjna - 0,66 m³/h).

Obszar i teren górnictwa „Rudołtowiec I”

Uzdrowisko Goczałkowice-Zdrój sp. z o. o. posiadało koncesję nr 90/92 na eksploatację torfu leczniczego (borowiny), z przeznaczeniem do zabiegów leczniczych, ze złoża objętego obszarem górnictwem „Rudołtowiec”, która wygasła w dniu 30 października 2012 r. (Decyzja Nr 1353/OS/2013 Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 25 czerwca 2013r.).

Przedsiębiorca uzyskał nową koncesję na wydobywanie torfu leczniczego (borowiny) ze złoża „Rudołtowiec”, udzieloną przez Marszałka Województwa Śląskiego decyzją Nr 1083/0s/2013 z dnia 15 maja 2013 r. w granicach obszaru górnictwa „Rudołtowiec I”, sposobem odkrywkowym. Koncesja obowiązuje do dnia 31 grudnia 2050 r. W koncesji ustanowiono nowe, tożsame z sobą, granice obszaru i terenu górnictwa, o pow. 4,8162 ha, w całości mieszczące się w granicach gminy.

Wydobywanie torfu (borowiny) odbywa się metodą odkrywkową, zmechanizowaną w cyklach kilkudniowych, dwa razy do roku (wiosną i jesienią).

Obszar i teren górnictwa „Czechowice II”

Przedsiębiorstwo Górnicze „Silesia” Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach jest właścicielem koncesji nr 162/94 na prowadzenie wydobywania węgla kamiennego oraz metanu jako kopaliny towarzyszącej w obszarze górnictwem „Czechowice II”, wydanej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dnia 26 sierpnia 1994 r. Koncesja miała ważność do 31 sierpnia 2020 r.

Granice obszaru górnictwa „Czechowice II” i terenu górnictwa „Czechowice II” zostały ustalone decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Dge/WL/487/3343 z dnia 23 lipca 1999 r. oraz skorygowane postanowieniem Ministra Środowiska DGe/WL/487/3248/2000 z dnia 7 czerwca 2000 r.

Przeniesienie koncesji na rzecz PG „Silesia” nastąpiło na mocy decyzji Ministra Środowiska DGiKGe- 4771- 19/59120/1 O/KO z dnia 9 grudnia 2010 r. Obszar górniczy obejmuje wschodni fragment gminy o pow. około 215 ha; teren górniczy zajmuje w jej obrębie pow. 337 ha (granica terenu górniczego przebiega około 400 - 500 m na zachód od granicy obszaru górniczego).

Przedsiębiorstwo Górnicze „Silesia” nie posiada w granicach Goczałkowic-Zdroju infrastruktury zakładowej stanowiącej element zakładu górniczego (w rozumieniu ustawy - Prawo geologiczne i górnicze). Pompownia przy ul. Stawowej i pompownia DK1, stanowiące własność PG „Silesia”, są obiektami zapobiegającymi negatywnym skutkom dokonanej eksploatacji, niezwiązanymi z wydobywaniem kopalni ze złoża lub ich przygotowaniem do sprzedaży.

W dniu 24 września 2013 r. wygasła koncesja nr 195/93, udzielona spółce Metanel S.A. przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w dniu 24 września 1993 r. na eksploatację metanu ze złoża „Silesia Głęboka”, ustanawiająca obszar i teren górniczy „Bestwina” obejmujący wschodni fragment gminy o pow. 213 ha). Wydobywanie metanu prowadzono do 2000 r.

W dniu 31.08.2018 r. przedsiębiorca górniczy złożył w Ministerstwie Środowiska wniosek o zmianę obowiązującej koncesji poprzez jednokrotne wydłużenie terminu jej obowiązywania na okres 26 lat. Postanowieniem PR-AB.6523.1.2019 z dnia 5 kwietnia 2019 r. wniosek ten został negatywnie zaopiniowany przez Wójta Gminy Goczałkowice-Zdrój. Minister Klimatu w dniu 20 grudnia 2019 r. decyzją DGK-VI.4771.31.2018.MK.15 zmienił w/w koncesję nr 162/94 i przedłużył termin jej obowiązywania do dnia 31 sierpnia 2044r. Powyższa decyzja wpłynęła do Urzędu Gminy w dniu 16 stycznia 2020 r. W dniu 28 stycznia 2020 r. Gmina wystąpiła do Ministra Klimatu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy w przedmiocie zmiany koncesji i o dopuszczenie do postępowania w charakterze strony. Minister Klimatu i Środowiska w dniu 23 lutego 2021 r. postanowieniem DGK-VI.4771.13.2020.JM stwierdził niedopuszczalność wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. W dniu 01 kwietnia 2021 r. Gmina zaskarżyła w/w postanowienie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, w wyroku z dnia 22 października 2021 r. (sygn. akt VI SA/Wa 1383/21) uchylił postanowienie Ministra i nakazał Ministrowi rozpatrzenie wniosku Gminy co do meritum uznając tym samym argumentację Gminy. Sprawa w toku bowiem skargę kasacyjną w sprawie złożył zarówno Minister jak i przedsiębiorca górniczy.

Dla terenu województwa Śląskiego działa OPI-TPP, interaktywna regionalna baza danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (www.orsip.pl). Realizatorem projektu jest Główny Instytut Górnictwa. Baza danych Systemu zawiera informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach przemysłowych i poprzemysłowych oraz elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Portal integruje różne obszary wiedzy oraz informacje w zakresie efektywnego planowania przestrzennego i zarządzania terenami poprzemysłowymi. Ideą portalu jest poprawa Systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku. Według danych zamieszczonych w ogólnopolskiej Platformie Informacji dotyczącej terenów przemysłowych i zdegradowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój brak jest terenów przemysłowych. Zgodnie ze sprawozdaniem RRW-11 z realizacji przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie wyłączenia gruntów z produkcji rolnej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów i eksploatacji złóż torfów na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój w latach 2019-2022 nie były prowadzone prace rekultywacyjne. Aktualnie na terenie gminy występuje się 2,51 ha gruntów, które w wyniku górnictwa i kopalnictwa surowców energetycznych uznaje się za zdevastowane.

4.6.1.2 Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku realizowany jest projekt System Osłony Przeciwsuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1: 10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego, czyli w ograniczeniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Dla terenów osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wymagane jest opracowanie szczegółowych dokumentów geologiczno – inżynierskich.

Stosownie do obowiązku wynikającego z art. 110a ustawy POŚ Starosta prowadzi obserwacje terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający

informacje o tych terenach na podstawie bazy Systemu Osłony PrzeciwOsuwiskowej (SOPO) – Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy.

W czerwcu 2011 roku zrealizowano zadanie geologiczne pt. „Rejestr osuwisk na obszarze Powiatu Pszczyńskiego”, które stanowi II etap do „Stworzenia rejestru zawierającego informacje o ruchach masowych ziemi na obszarze Powiatu Pszczyńskiego”. Na obszarze Powiatu Pszczyńskiego zarejestrowano 161 osuwisk, a ich udokumentowanie wymagało wykonania terenowych prac kartograficznych i analiz kameralnych.

Wyniki prac zostały przedstawione w postaci „Mapy osuwisk w skali 1:10 000”, a także wypełnionych kart rejestracyjnych osuwisk.

Aktualnie Powiat Pszczyński prowadzi rejestr osuwisk na terenie wszystkich gmin należących do powiatu Pszczyńskiego. Rejestr jest dostępny w BIP Starostwa Powiatowego w Pszczynie.

Zgodnie z danymi ww. Bazy SOPO aktualnie na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój nie ma zarejestrowanych ani osuwisk, ani terenów zagrożonych ruchami masowymi.

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie surowców naturalnych wód leczniczych brak występujących na terenie gminy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi	nieaktualne mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi eksploatacja węgla kamiennego negatywnie wpływa na ochronę uzdrowiska
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwość rozwoju turystycznego dzięki ukształtowaniu terenu i atrakcyjnej rzeźbie	zagrożenie potencjalnych osuwisk

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zarządzania zasobami geologicznymi

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020, poz. 2187) a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023, poz. 633), dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze, a także ochrony złóż kopaliny, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac i robót geologicznych i wydobywaniem kopaliny.

W ustawie tej rozstrzygnięto także sprawę własności złóż kopaliny oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopaliny.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój brak jest rozpoznanych i udokumentowanych osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi. W harmonogramie zadań monitorowanych powiatu zapisano kontynuację prowadzenia rejestru oraz zadanie polegające na kontynuacji Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO. Zadanie to realizowane będzie przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach środków budżetu państwa przyznanych na realizację tego działania.

Ponadto, należy prowadzić:

- ochronę naturalnych surowców leczniczych i walorów uzdrowiska,
- usuwanie skutków eksploatacji węgla kamiennego,
- ochronę przed podpieniami w aspekcie obniżenia terenów na skutek działalności górniczej,
- wyznaczyć strefy ochronne zbiornika Goczałkowickiego.

4.7. Gleby i tereny rolnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gleb.

Tabela 19 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel główny zapisany w „AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ“			
Racjonalne korzystanie z zasobów glebowych i rekultywacja terenów zdegradowanych			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie ich wpływu na zanieczyszczenie środowiska glebowego	WIOŚ w Katowicach W latach 2020-2022 WIOŚ w Katowicach prowadził kontrole podmiotów gospodarczych, jednakże żadna z nich nie objęła swoim zakresem ich wpływu na zanieczyszczenie środowiska glebowego.	
2.	Upowszechnienie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej i rolnictwa ekologicznego	Gmina Goczałkowice-Zdrój Gmina informuje i edukuje rolników poprzez publikacje na stronie internetowej oraz przekazywanie rolnikom informacji z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Śląskiej Izby Rolniczej, Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Marszałkowskiego, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Gmina finansuje również zakup Śląskich Aktualności Rolniczych rozprowadzanych wśród mieszkańców gminy.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 20 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1.	Powierzchnia gruntów ornych (GUS)	691,19 ha	650 ha
2.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	0 ha	2,51 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Goczałkowice-Zdrój, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.7.1. Opis stanu obecnego

4.7.1.1. Gleby

W części obszaru gminy Goczałkowice-Zdrój położonego poza dnem doliny Wisły przeważają gleby o dobrej i dość dobrej przydatności rolniczej. Według mapy glebowo - rolniczej najlepszy kompleks gruntów rolnych (pszenny dobry) występuje głównie w obrębie wierzchowin Wysoczyzny Pszczyńskiej.

W miejscach podmokłych występują użytki zielone średnie. W dolinie Wisły przeważają użytki zielone średnie, uzupełniane dwoma płacami gleb kompleksów zbożowo pastewnego mocnego i żytniego słabego

Użytki rolne według ewidencji gruntów zajmują około 1 105 ha. Dominują wśród nich grunty orne (80% pow. użytków rolnych) z przewagą upraw roślin zbożowych i okopowych.

Grunty rolne III klasy zajmują 407 ha (47% pow. użytków rolnych). Grunty rolne klas V i VI, przydatne m.in. do zalesienia, zajmują niespełna 37 ha. Niewiele jest gleb odłogowanych.

Produkcja rolnicza ma istotne znaczenie w gospodarce gminy. W strukturze gospodarstw rolnych przeważają gospodarstwa o znacznej powierzchni, liczące średnio 6,20 ha.

Charakterystycznym profilem gospodarki rolnej Goczałkowice-Zdroju są duże gospodarstwa ogrodnicze (szklarniowe), nastawione na produkcję kwiatów i warzyw oraz ogrody pokazowe utrzymane w charakterze parkowym, udostępniane przez właścicieli na cele rekreacyjne i turystyczne¹³.

4.7.1.2. Struktura użytkowania terenu

Gmina Goczałkowice-Zdrój zajmuje obszar 4 864 ha, z czego 23,30% stanowią użytki rolne. Strukturę użytkowania gruntów zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 21 Szczegółowe zestawienie użytkowania powierzchni gminy Goczałkowice-Zdrój

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy w całości Gminy
1.	powierzchnia ogólna gruntów	4 864,00	100,00%
3.	użytki rolne	1 105,30	23,3%
2.	grunty orne	649,81	13,6%
3.	łąki trwałe	121,61	2,6%
4.	pastwiska trwałe	45,24	1,0%
5.	sady	13,73	0,3%
6.	grunty rolne zabudowane	33,80	0,7%
7.	grunty pod stawami	232,24	4,9%
8.	rowy	8,87	0,2%
9.	nieużytki	16,46	0,3%
10.	lasy	90,31	1,9%
11.	grunty zadrzewione i zakrzewione	15,45	0,3%
12.	grunty zabudowane i zurbanizowane	276,07	5,9%
13.	grunty pod wodami	3 213,15	67,8%
14.	tereny różne	22,17	0,5%

Źródło: dane ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Goczałkowice-Zdrój, 2017 rok

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w sprawozdaniach RRW-11 dla terenu gminy Goczałkowice-Zdrój Starosta Pszczyński w 2022 roku wydał decyzję o wyłączeniach z produkcji rolniczej terenów o łącznej powierzchni 0,97 ha.

4.7.1.3. Rolnictwo

Ostatni Spis Rolny został przeprowadzony w 2020 roku. Ze wstępnych danych wynika, iż w skali kraju zmniejszyła się liczba gospodarstw o około 13%, zmniejszyła się powierzchnia użytkowana rolniczo, ale zwiększyła się powierzchnia zasiewów.

Według danych ze Spisu Rolnego z 2020 roku na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój zarejestrowanych było 90 gospodarstw rolnych.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez GUS (Powszechny Spis Rolny z 2010 i 2020 roku) oraz przez posiadaczy zwierząt na terenie gminy hodowanych było:

- 96 sztuk bydła – dla porównania w 2010 roku 135 sztuk,
- 1 683 sztuk drobiu – dla porównania w 2010 roku 19 057 sztuk.

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Pszczynie oraz Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Goczałkowice-Zdrój, 2017 rok

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój według informacji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląskiego Oddziału Regionalnego w Częstochowie rolnicy realizują tzw. „Płatności rolno środowiskowo-klimatyczne”. W latach 2020-2022 złożono:

- w 2020 roku – 3 wnioski dotyczące wariantu 1.1-Rolnictwo zrównoważone dla terenów o łącznej powierzchni 27,58 ha. Szacowana kwota dopłat wyniosła: 11 881,08 zł;
- w 2021 roku – 2 wnioski dotyczące wariantu 1.1-Rolnictwo zrównoważone oraz 1 wniosek dotyczący wariantu 2.1-Międzyplony dla terenów o łącznej powierzchni 22,63 ha. Szacowana kwota dopłat wyniosła: 8 887,30 zł;
- w 2022 roku – 2 wnioski dotyczące wariantu 1.1-Rolnictwo zrównoważone oraz 1 wniosek dotyczący wariantu 2.1-Międzyplony dla terenów o łącznej powierzchni 22,62 ha. Zrealizowano jedynie 1 wniosek na powierzchni 2,29 ha. Szacowana kwota dopłat wyniosła: 2 022,07 zł.¹⁴

Teren gminy podlega działaniu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów nie kwarantannowych i kwarantannowych. W latach 2020-2022 WIORIN na terenie gminy przeprowadził:

- 49 kontrole ilości materiału siewnego – nie stwierdzono nieprawidłowości,
- 1 kontrolę ilości i rodzaju wykrytych gatunków kwarantannowych w 2022 roku – stwierdzono występowanie *Ralstonia pseudosolanacearum*,
- 1 kontrolę sprzedawców środków ochrony roślin – nie stwierdzono nieprawidłowości,
- 17 kontrole stosowania środków ochrony roślin – w 2021 roku stwierdzono 1 nieprawidłowość (wykryto pozostałości środka ochrony roślin niedopuszczonego w uprawie pietruszki korzeniowej),
- 3 kontrole pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych – w 2021 roku stwierdzono 1 nieprawidłowość (wykryto pozostałości środka ochrony roślin niedopuszczonego w uprawie pietruszki korzeniowej).¹⁵

4.7.1.4. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są ogólnie w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. W terenie gminy Goczałkowice-Zdrój w ramach Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski nie zlokalizowano punktu pomiarowego. Na terenie powiatu pszczyńskiego zlokalizowany jest jeden punkt pomiarowy w miejscowości Ćwiklice w gminie Pszczyna.

Ostatnie badania prowadzone były w 2020 roku. Wyniki badań wskazują na zwiększenie pH do oscylującego w granicach 7, czyli obojętnego. Pełne wyniki badań dostępne są na stronie www.gios.gov.pl/chemizm_gleb.

Od 2015 roku działa program „Grunt to wiedza”, jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze, w tym na kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu. Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Gliwicach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia.

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Pszczynie pośredniczy w badaniach gleb użytkowanych rolniczo na poziom pH. Odbywa się to poprzez przekazywanie próbek glebowych pobranych przez rolników do Stacji Chemiczno – Rolniczej w Gliwicach. Koszty badań pokrywane są przez rolników.

W latach 2020-2022 brak jest szczegółowych danych z OSCHR w Gliwicach dotyczących ilości wykonywanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój na zlecenie badań makroelementów w glebie.

¹⁴ pismo ARiMR Śląski Oddział Regionalny, z dnia 25 stycznia 2023 znak BDSPB12-WPPB.0163.1.2023.ES.AZ

¹⁵ pismo WIORIN w Katowicach z dnia 13 czerwca 2023 roku znak WI.021.17.2023

Natomiast z punktu zawartości metali ciężkich w glebach (których główną przyczyną jest zanieczyszczenie powietrza) ważnym działaniem jest promowanie i dotowanie wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych oraz kontrole mieszkańców w zakresie spalania odpadów i niskiej jakości paliw.

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
zainteresowanie rolników dofinansowaniami i rozwojem działalności brak znaczących patogenów i szkodników	brak aktualnych badań jakości gleb
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR możliwość korzystania z dopłat rolno-środowiskowo-klimatycznych	zanieczyszczenie gleb w wyniku niskiej emisji i ruchu pojazdów

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony gleb i terenów rolniczych

W celu ekonomicznej i ekologicznej racjonalizacji wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczania wykorzystania dobrej jakości gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału gleb, rozwoju ekologicznej produkcji rolniczej lub odpowiedniej zmiany upraw na glebach zanieczyszczonych.

Czynnikami, które znacznie różnicują jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie i sugerują zmianę wykorzystania obszarów obecnie rolniczych to jest ukształtowanie terenu w tym zainteresowanie zabudową i zagospodarowaniem terenu.

Na terenie gminy okresowo prowadzone są kontrole dotyczące stanu zanieczyszczenia środkami ochrony roślin gleb. W ramach działalności kontrolnej Główny Inspektorat Ochrony Środowiska będzie prowadził jako kontynuację badania gleb ornych, a Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ oraz WIORiN.

Mając na względzie niewielkie zainteresowanie ze strony rolników pakietami rolno – środowiskowo – klimatycznymi oraz ukazującymi się programami należy prowadzić działania zmierzające do dotarcia do szerszego grona beneficjentów tych programów. Cennym działaniem jest organizacja spotkań informacyjnych i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników, zainteresowanych produkcją rolą a także właścicieli gospodarstw predestynujących do agroturystycznych. Działania przy współudziale z powiatem przeprowadzane przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowane z ich własnych środków finansowych.

4.8. Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami.

Tabela 22 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel główny zapisany w „AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ“			
Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz doskonalenie zgodnie z aktualnymi normami europejskimi systemu ich odzysku i unieszkodliwiania			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Realizacja zadań zaplanowanych w aktualizacji „Planu gospodarki odpadami dla gminy Goczałkowice-Zdrój”	<p>Gmina Goczałkowice-Zdrój</p> <p>W latach 2021-2022 Gmina Goczałkowice-Zdrój osiągnęła następujące poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów surowcowych- papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło</p> <ul style="list-style-type: none"> • w 2021 roku - 29%, • w 2022 roku - 42%. <p>W tym samym okresie Gmina realizowała Program usuwania wyrobów zawierających azbest, w ramach którego zostało usuniętych 3,25 Mg odpadów zawierających azbest. Koszty usunięcia i unieszkodliwienia odpadów azbestowych wyniosły 4 505 zł. Do końca 2022 roku usunięto łącznie 75,248 Mg wyrobów zawierających azbest.</p>	<p>osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów surowcowych- papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło</p> <p>w ostatnich dwóch latach unieszkodliwiono 3,25 Mg odpadów zawierających azbest</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W 2022 roku WIOŚ w Katowicach przeprowadził w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój 5 kontroli w zakresie gospodarki odpadami. W 2 przypadkach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów. Nie nałożono kar finansowych.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 23 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1.	Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych - ogółem [Mg] (od nieruchomości zamieszkałych i PSZOK)	3 618 Mg	2 578 Mg
2.	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest (baza azbestowa) [Mg]	51,95 Mg (do 2018 r.)	3,25 Mg (azbest usunięty w latach 2020-2022)
3.	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	29%	42%
4.	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne [%]	91%	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Goczałkowice-Zdrój, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należy do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania.

Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami za lata 2020-2022 oraz dane GUS.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (uchwała Nr 586/180/V/2017 z dnia 21.03.2017 r. Zarządu Województwa Śląskiego). Celem obowiązującego Planu jest określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym planem gospodarki odpadami 2022 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Dokument jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa i przedstawia podział województwa na regiony gospodarowania odpadami. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów,
- osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych,
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych, m. in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmienia system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja likwiduje tę regionalizację.

Nadal jednak obowiązywać będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości; odpady takie będą mogły być

przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

W dniu 21 sierpnia 2021 roku Prezydent RP Andrzej Duda podpisał ustawę z dnia 11 sierpnia 2021 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2023 poz. 1469), ustawy – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) oraz ustawy o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.). W ustawie zawarto rozwiązania, które mają na celu ograniczenie wzrostu kosztów gospodarowania odpadami.

W ramach ustawy m.in.:

- ustalono maksymalną wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obliczanej na podstawie metody „od ilości zużytej wody” w wysokości 7,8% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za gospodarstwo domowe (ok. 150 zł),
- podwyższona została maksymalna stawka opłaty za odpady komunalne dla nieruchomości niezamieszkałych – 1,3% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik lub worek o pojemności 120L, co umożliwi efektywne rozłożenie kosztów systemu pomiędzy nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe,
- władze samorządowe będą mogły zdecydować o rzadszym odbiorze bioodpadów i niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich,
- umożliwiono gminom weryfikowanie informacji z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji będących w posiadaniu gminy (np. w celu potwierdzenia liczby osób zamieszkujących w danym gospodarstwie domowym),
- właściciele nieruchomości rekreacyjno-letniskowych będą mogli rozliczać się z opłaty za odpady komunalne, jak właściciele nieruchomości niezamieszkałych, czyli od pojemnika,
- Minister Klimatu i Środowiska będzie mógł zezwolić w drodze decyzji na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na odstępstwa dla poszczególnych gmin, jeśli chodzi o sposób selektywnego zbierania odpadów komunalnych (możliwość zbierania w jednym pojemniku: tworzywu sztucznych + metali + szkła),
- mieszkańcy budynków wielolokalowych będą mogli być indywidualnie rozliczani z obowiązku selektywnego zbierania odpadów (gmina w porozumieniu z właścicielem nieruchomości będzie mogła wdrożyć systemy, które pozwolą na rozliczenie poszczególnych mieszkańców np. bloku z obowiązku selektywnego zbierania odpadów – możliwe będzie odejście od tzw. odpowiedzialności zbiorowej za nieselektywne zbieranie),
- umożliwiono gminom dopłacanie ze środków własnych do systemu gospodarowania odpadami. Gminy będą mogły skorzystać z tego rozwiązania w szczególności, w sytuacjach nadzwyczajnych, np. w przypadku znacznego wzrostu cen za zagospodarowanie odpadów (brak możliwości pokrycia wszystkich kosztów z pobranych od mieszkańców opłat, konieczność znacznego podwyższenia pobieranych opłat).

Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych w latach 2022-2023 zlecono firmie Sanit-Trans Sp. z o.o. z siedzibą w Międzyrzeczu Górnym, Międzyrzecze Górne 383, wybranej w przetargu nieograniczonym.

Na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie zabrane odpady komunalne zgodnie z informacjami przekazanymi przez firmy odbierające odpady z terenu gminy są dostarczane do następujących instalacji:

- zmieszane odpady komunalne – do instalacji MBP Zakład Kompleksowego Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Tychach Master – Odpady i Energia ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy,
- odpady ulegające biodegradacji – do Best-Eko Sp. z o. o. z siedzibą w Żorach przy ul. Gwarków 1 oraz do instalacji MBP Zakład Kompleksowego Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Tychach Master – Odpady i Energia z siedzibą w Tychach przy ul. Lokalnej 11,
- pozostałości z sortowania – do instalacji MBP Zakład Kompleksowego Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Tychach Master – Odpady i Energia z siedzibą w Tychach przy ul. Lokalnej 11, Składowisko Odpadów Komunalnych w Tychach-Urbanowicach przy ul. Serdecznej 100.

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Utworzenie i obsługa systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy to obowiązek wynikający z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W ramach tego systemu gmina prowadzi działania związane z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy, oraz niezamieszkałych.

Na chwilę obecną zasady postępowania z odpadami komunalnymi zostały zawarte w Uchwale nr XXII/143/2020 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie ustalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój, zmienionej uchwałą nr XLVII/313/2022 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 20 grudnia 2022 r.

W ramach gminnego systemu, z gospodarstw domowych odbierane były następujące rodzaje odpadów:

- odpady zmieszane – odbierane co dwa tygodnie,
- odpady zbierane w sposób selektywny tj. papier i tektura (worek niebieski), szkło białe i kolorowe (worek zielony) oraz tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metal (worek żółty) – odbierane co dwa tygodnie,
- popiół z palenisk domowych (w okresie od października do kwietnia odbierany dwa razy w miesiącu, a w okresie od maja do września raz w miesiącu),
- odpady wielkogabarytowe (w formie „wystawki” raz na rok),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz zużyte opony (WPSZOK).

Przeterminowane leki i opakowania po nich można także wrzucać do specjalnych pojemników znajdujących się w aptece „Pod Eskulapem” przy ul. Bocznej 2d oraz w aptece „Św. Stanisława” przy ul. Szkolnej 72.

Pojemniki na zużyte baterie znajdują się również w obiektach użyteczności publicznej, tj. w Przedszkolu nr 1, Przedszkolu nr 2, Szkole Podstawowej nr 1 oraz w Urzędzie Gminy.

Najistotniejszą potrzebą inwestycyjną jest konieczność budowy PSZOK na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój. Obecnie nie ma możliwości utworzenia PSZOK ze względu na uzdrowiskowy charakter gminy oraz strefy ochrony uzdrowiskowej na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój. W związku z tym, dla mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój został uruchomiony PSZOK na terenie sąsiedniej gminy – punkt jest zlokalizowany w miejscowości Czechowice-Dziedzice przy ul. Prusa 33.

Ponadto w celu usprawnienia systemu segregacji odpadów należy zwiększyć edukację ekologiczną wśród mieszkańców.

4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów

Jednym z głównych celów systemu jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych związanych z osiągnięciem odpowiednich poziomów odzysku poszczególnych frakcji odpadów. Po sporządzeniu sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2022 rok obliczono poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów surowcowych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła na poziomie 42%.

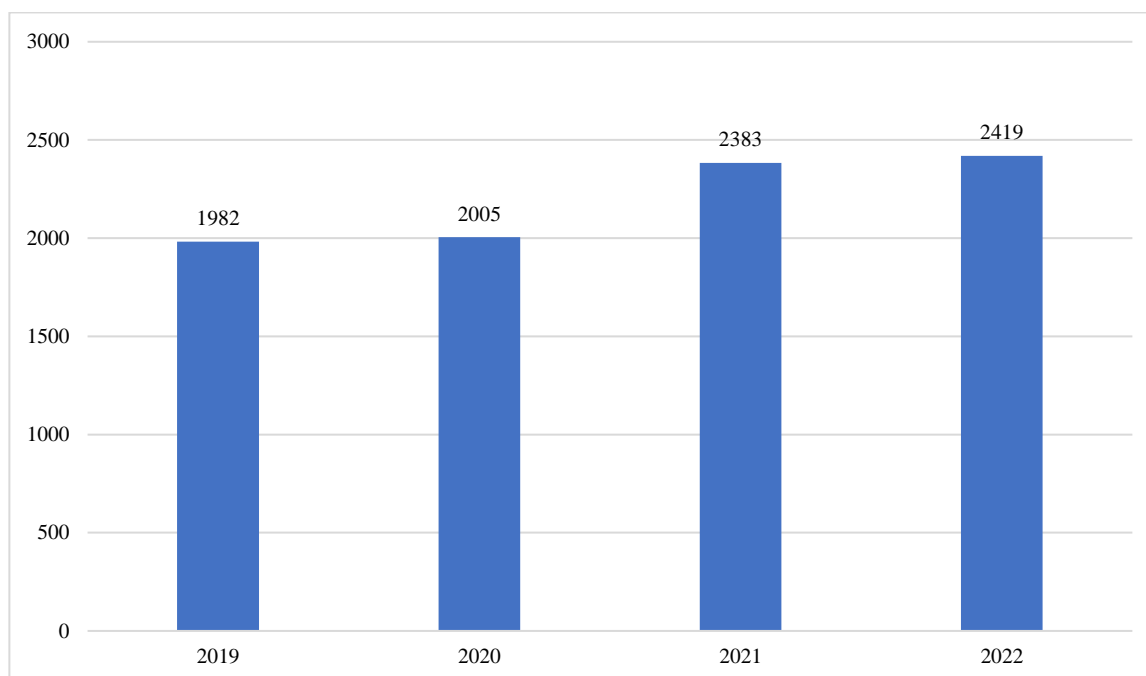
W roku 2022 spod posesji mieszkańców odebrano 2 419 Mg odpadów komunalnych, w tym:

- odpadów niesegregowanych (zmieszanych) – 830,5 Mg,
- popiół – 223,0 Mg,
- bioodpady – 782,5 Mg,
- szkło – 166,0 Mg,
- zmieszane odpady opakowaniowe – 282,7 Mg,
- papier – 43,7 Mg,

- odpady wielkogabarytowe – 90,0 Mg.

Ponadto w PSZOK zebrano 159,0 Mg odpadów typu leki, baterie i akumulatory, tonery, odpady niebezpieczne, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane, zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny.

Uśredniona ilość wytwarzanych odpadów na terenie gminy przez 1 mieszkańca biorąc pod uwagę masę odebranych odpadów komunalnych oraz liczbę mieszkańców na podstawie złożonych w 2022 roku deklaracji (5 911 osób) wyniosła 409 kg/rok.

Rysunek 10 Ilość odpadów zebranych z terenu gminy Goczałkowice-Zdrój w latach 2019-2022

Źródło: Raport o stanie gminy Goczałkowice-Zdrój za rok 2022

Ilość odpadów zebranych z terenu gminy corocznie się zwiększa:

- w 2019 roku zebrano 1 982,00 Mg,
- w 2020 roku zebrano 2 005,00 Mg,
- w 2021 roku zebrano 2 383,00 Mg,
- w 2022 roku zebrano 2 419,00 Mg.

4.8.1.3. Azbest

Na właścicielu, zarządcy bądź użytkownika nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację wójtowi gminy. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

W 2013 roku Gmina Goczałkowice-Zdrój przyjęła Uchwałę Nr XXXIV/221/2013 w sprawie "Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Goczałkowice-Zdrój do roku 2023". Program zawiera podstawowe informacje dotyczące właściwości azbestu, oddziaływania na ludzi i środowisko. Przy opracowaniu programu jako dane wyjściowe przyjęto zaktualizowany stan w zakresie szacowanej ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój. Program jest realizowany od 2014 roku a jego celem jest:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program jest kontynuacją działań gminy realizowanych w latach 2006-2009. Po zlikwidowaniu gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej finansowanie działań w tym zakresie wstrzymano do roku 2014 r. Biorąc pod uwagę ilość wyrobów zawierających azbest usuniętych w latach 2006-2009 i ilość wynikającą ze złożonych w tamtym okresie ankiet oszacowano, że na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój znajduje się ok. 50 Mg wyrobów zawierających azbest. W związku z tym w toku opracowywania Programu wykonana została także inwentaryzacja terenowa wyrobów zawierających azbest na terenach należących do osób fizycznych i osób prawnych. Inwentaryzacją zostały objęte wszystkie posesje należące do osób fizycznych, natomiast do osób prawnych zostały drogą pocztową wysłane prośby o podanie informacji o posiadanych wyrobach zawierających azbest. W 2013 r. na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój istniało 65 posesji należących do osób fizycznych, na których zlokalizowane były obiekty, pokryte wyrobami zawierającymi azbest. Ponad 90% wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie posesji osób prywatnych należy do II lub III stopnia pilności. Oznacza to, iż stan wyrobów zawierających azbest jest w stanie pozwalającym na ich dalsze użytkowanie, niemniej jednak wymagają kontroli.

Według sprawozdań w okresie 2014-2018 usunięto łącznie 51,95 Mg wyrobów zawierających azbest.

Do 2022 roku usunięto łącznie 76,70 Mg azbestu, w tym:

- w 2019 roku – 17 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z 10 nieruchomości gminy; wartość udzielonych dotacji: 20 202,00 zł,
- w 2020 roku – 1,8 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z 1 nieruchomości gminy; wartość udzielonych dotacji: 1 545,00 zł,
- w 2021 roku – 1,45 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z 2 nieruchomości gminy; wartość udzielonych dotacji: 2 960,00 zł,
- w 2022 roku – 3,65 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z 3 nieruchomości gminy; wartość udzielonych dotacji: 6 348,89 zł.

Do końca 2018 roku przelicznik w Bazie Azbestowej wynosił 11 kg, natomiast od 2019 roku przelicznik wynosi 15 kg. Oznacza to, że jeśli mieszkaniec posiada pokrycie dachowe o powierzchni 100 m² to w 2018 roku posiadał 1 100 kg, natomiast w 2019 roku waga ta zwiększyła się do 1 500 kg. Dlatego mimo corocznych akcji usuwania ilość wyrobów w Bazie azbestowej się zwiększyła.

Według danych na koniec 2022 roku na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój jest jeszcze 54,315 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast łącznie usunięto 74,534 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 128,849 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2022 roku usunięto 57,84% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

W „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” założono etapy usuwania wyrobów zawierających azbest w czasookresach, tj.:

- lata 2011-2012 - około 10% wszystkich wyrobów,
- lata 2013-2022 - około 40% wszystkich wyrobów,
- lata 2023-2032 - około 50% wszystkich wyrobów.

Oznacza to, że z terenu gminy Goczałkowice-Zdrój powinno być usunięte do końca 2022 około 50% odpadów zawierających azbest. Dane powyższe wskazują, iż gmina ma dobre tempo usuwania azbestu. Zwiększenie tempa można uzyskać poprzez promocje Programu dotacyjnego dla mieszkańców oraz akcje informacyjno-edukacyjne na temat szkodliwości azbestu i obowiązków, jakie wynikają z użytkowania i posiadania jego powłok.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
terminowo wykonywane sprawozdania z gospodarki odpadami dobra skuteczność usuwania azbestu organizowanie zbiórki odpadów wielkogabarytowych	wyrzucanie odpadów w sposób niekontrolowany brak PSZOK zlokalizowanego na terenie gminy
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
uszczelnienie systemu gospodarki odpadami	przywożenie odpadów na teren gminy oraz zostawianie ich przez turystów

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

Gmina Goczałkowice-Zdrój prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada Regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość.

Głównymi celami do realizacji w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji.

W zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest gmina corocznie zbiera wnioski od mieszkańców dotując demontaż transport i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Dzięki temu corocznie z terenu gminy usuwanych jest średnio około 5 Mg wyrobów zawierających azbest. Zasadnym działaniem jest pozyskiwanie środków zewnętrznych na usuwanie azbestu z WFOŚiGW w Katowicach, dzięki czemu mieszkańcy mogą uzyskać większe wsparcie.

W harmonogramie zadań zapisano, iż Gmina nadal będzie doskonalić selektywną zbiórkę wszystkich rodzajów odpadów i w dalszym ciągu organizować akcje informacyjne, promocyjne i edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży i dorosłej części społeczeństwa gminy.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, czego dowodem są występujące dzikie wysypiska odpadów, dlatego też konieczne jest dalsze prowadzenie edukacji ekologicznej. Źródłem finansowania zadania będą środki własne oraz dostępne dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

4.9. Zarządzenie zasobami dziedzictwa przyrodniczego oraz wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych, w tym także leśnych.

Tabela 24 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel główny zapisany w „AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ”			
<p>Ochrona różnorodności biologicznej gminy Goczałkowice – Zdrój Rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Gminy Wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie</p>			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Kontynuacja działań w zakresie tworzenia sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego (około 2 – 3 obiekty: „Dolina Górnej Wisły”, „Park Zdrojowy”)	RDOŚ w Katowicach Na terenie ujścia rzeki Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego utworzona została sztuczna wyspa celem zabezpieczenia miejsc lęgowych dla ptactwa będącego pod ochroną w ramach sieci Natura 2000.	1 działanie
2.	Realizacja zieleni urządzonej w ramach rekreacyjno – wypoczynkowego zagospodarowania terenów głównie na bazie akwenów wodnych	Gmina Goczałkowice-Zdrój W 2020 r. zlecono realizację przedsięwzięcia „Utrzymanie zieleni na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój” na okres dwóch lat budżetowych tj. 2020-2021. Przedsięwzięcie obejmowało 2 zadania: koszenie poboczy dróg i działek gminnych oraz wycinkę drzew oraz bieżące utrzymanie Parku Zdrojowego oraz skwerów i rond. W 2020 r. na realizację tego zadania wydatkowano 280 379,00 zł. W 2021 r. na utrzymanie zieleni wydatkowano 199 352,00 zł. 30.12.2021 r. zawarto umowę na rok na Bieżące utrzymanie Parku Zdrojowego oraz skwerów i rond w Gminie Goczałkowice-Zdrój. (wartość brutto 301 244,40 zł). 24.02.2022 r. zawarto umowę na 2 lata (2022-2023) rok na Utrzymanie zieleni na terenie Gminie Goczałkowice-Zdrój. w roku 2022-2023 - koszenie poboczy dróg i działek gminnych, wycinka drzew (wartość brutto 310 770,00 zł). 02.02.2023 r. zawarto umowę na rok na Bieżące utrzymanie Parku Zdrojowego oraz skwerów i rond w Gminie Goczałkowice-Zdrój. (wartość brutto 436 626,00 zł)	2 zadania w ramach zieleni urządzonej
3.	Rewaloryzacja zabytkowych założeń zieleni (starodrzew Parku Zdrojowego, starodrzew historycznych nasadzeń alejowych – 2 obiekty)	Gmina Goczałkowice-Zdrój W latach 2020-2022 przeprowadzono inwentaryzacje przyrodnicze na potrzeby inwestycji: <ul style="list-style-type: none"> • budowa parkingu przy ul. Zielonej, centrum przesiadkowego przy ul. Parkowej, centrum przesiadkowego przy ul. PCK, • budowa/przebudowa ulic: Siedlecka, Źródłana. 	2 inwentaryzacje
4.	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego	Gmina Goczałkowice-Zdrój W latach 2020-2022 działania informacyjne, promocyjne i edukacyjne prowadzone były przy okazji organizacji imprez kulturalnych, plenerowych czy integracyjnych, jak: <ul style="list-style-type: none"> • Dni Goczałkowic, 	-

	o charakterze cyklicznym: Wiosenna Akcja Sadzenia Drzew, imprezy plenerowe, konkursy	<ul style="list-style-type: none"> • Noc w GOK I GBP, • Dożynki Gminne, • Festiwal Róż, • Goczałkowickie Wakacje, • Goczałkowicki Rajd Rowerowy. 	
5.	Kontynuacja działań w zakresie promocji działań proekologicznych – wydawnictwa ekologiczne broszury mapy tablice informacyjne (stosownie do działań)		
6.	Kontynuacja działań w zakresie promocji działań proekologicznych i edukacja dorosłej części społeczności lokalnej (szkolenia pokazy wydawnictwa ekologiczne)	<p>Gmina Goczałkowice-Zdrój</p> <p>W ramach realizacji zadania w ostatnich latach wykonano działania jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Goczałkowice zapraszają jerzyki (zakup budek lęgowych dla jerzyków na gminne budynki, warsztaty nt. jerzyków w Szkole Podstawowej nr 1), • Konkursy i akcje ekologiczne w Szkole Podstawowej nr 1, Publicznym Przedszkolu nr 1 i Publicznym Przedszkolu nr 2. <p>Nadleśnictwo Kobiór</p> <p>Nadleśnictwo Kobiór w ramach swojej działalności prowadzi na terenie powiatu pszczyńskiego, w tym gminy Goczałkowice-Zdrój zajęcia edukacyjne na terenie Ośrodka Hodowli Żubrów i Edukacji Leśnej w Jankowicach. W 2022 roku zrealizowano 36 spotkań w których uczestniczyło 1 556 osób. Zorganizowano również 3 warsztaty plastyczne związane z gatunkiem żubr w których uczestniczyło 70 osób. Przeprowadzono ponadto akcje i organizowano stoiska edukacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akcja „#ŁącząNasDrzewa” – stoisko edukacyjno-promocyjne w siedzibie nadleśnictwa połączone z wydawaniem sadzonej drzew leśnych i instruktorem sadzenia i pielęgnacji sadzonek, • #sadziMY – stoisko edukacyjno-promocyjne w siedzibie nadleśnictwa połączone z wydawaniem sadzonek drzew leśnych i instruktorem sadzenia i pielęgnacji sadzonek, • „Dar za Dar” – stoisko promocyjno-edukacyjne nadleśnictwa na Jarmarku Bożonarodzeniowym w Pszczynie na którym wydawano choinki dla osób oddających krew, • Obchody 100-lecia Powstań Śląskich i 100-letniej rocznicy powrotu Ziemi Pszczyńskiej do Polski: stoisko edukacyjne promujące działalność nadleśnictwa w szczególności hodowlę żubra, rozpoznawanie drzew i krzewów oraz ptaków związanych ze środowiskiem leśnym, • Dzień Żubra 2022 w Nadleśnictwie Kobiór – na terenach OHŻIEL w Jankowicach nadleśnictwo zorganizowało plenerową imprezę edukacyjną skierowaną przede wszystkim do mieszkańców Powiatu Pszczyńskiego. W trakcie imprezy odbyły się warsztaty plastyczne o tematyce przyrodniczej a zaproszone Nadleśnictwa Katowice, Rybnik i Wisła zaprezentowały bogatą i różnorodną ofertę edukacyjną, • Konkurs plastyczny: „ŻUBR BRODACZ DĘDZIWY, LASÓW WŁADCA” – celem konkursu było rozbudzenie wrażliwości uczniów szkół podstawowych na rodzimy świat przyrody; za pomocą artystycznej wyobraźni, umiejscowienie w nim żubra – największego ssaka lądowego w Europie, chronionego, który przed 157 laty został sprowadzony do lasów pszczyńskich; poznanie historii żubrów pszczyńskich oraz środowiska życia żubrów. Na konkurs wpłynęło około 200 prac. 	
7.	Realizacja form zieleni izolacyjno-osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych, bieżąca pielęgnacja zadrzewień przydrożnych.	<p>GDDKiA Oddział w Katowicach</p>	

		<p>W latach 2020-2022 w pasie drogowym DK1 wykonano działania polegające na koszeniu traw: czterokrotnie w 2020 roku i dwukrotnie w 2022 roku.</p> <p>PZD w Pszczynie</p> <p>W latach 2020-2022 w ciągach dróg powiatowych zlokalizowanych w granicach administracyjnych gminy Goczałkowice-Zdrój wykonywano działania polegające na utrzymaniu zieleni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koszone pobocza, • wycięto 9 drzew, • usuwano samosiejki. • Nie posadzono żadnych nowych drzew. 	
8.	Realizacja wytycznych planu urzędzenia lasu oraz „Programów Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Kobiór	<p>Nadleśnictwo Kobiór</p> <p>W latach 2020-2022 na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prace w zakresie odnowienia lasu na łącznej powierzchni 3,49 ha, • wysadzono 14,62 tys. sadzonek, • przeprowadzono 3 spotkania edukacyjne. • Ponadto lasy były objęte monitorowaniem przeciwpożarowym zgodnie z Planem Obrony Przeciwpożarowej Nadleśnictwa Kobiór. 	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 25 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych i zasobów leśnych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1.	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem	0 ha	0 ha
2.	Parki Krajobrazowe	0 ha	0 ha
3.	Pomniki przyrody	0	0
4.	Lesistość gminy	1,8 %	1,8 %
5.	Powierzchnia lasów	87,10 ha	86,27 ha
6.	Powierzchnia parków, zielców i terenów zieleni osiedlowej ogółem	19,78 ha	20,89 ha*
7.	Powierzchnia gruntów odnowionych i zalesionych w ciągu roku	b.d.	4 ha*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Goczałkowice-Zdrój oraz GUS, BDL 2023

* GUS – dane z 2021 roku

4.9.1. Opis stanu obecnego

4.9.1.1. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

Gmina Goczałkowice-Zdrój posiada zasoby przyrodnicze o znaczeniu ponadregionalnym. Charakteryzuje się dużą różnorodnością i bogactwem form ukształtowania powierzchni. Obszar Gminy Goczałkowice-Zdrój leży w obszarze dwóch obszarów Natura 2000: Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki oraz Dolina Górnej Wisły. Powierzchnia objęta obszarami Natura 2000 wynosi w granicach gminy Goczałkowice Zdrój 38,73 km², czyli około 82% jej powierzchni.

Obszar Natura 2000 Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039

Specjalny obszar ochrony Zbiornik Goczałkowicki - Ujście Wisły i Bajerki (PLH240039) został zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE z dnia 10 stycznia 2011 r. (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty).

Ostoja obejmuje zachodnią i południową część Zbiornika Goczałkowickiego oraz fragment jego terenów nadbrzeżnych i jest położona w całości w obrębie OSO Dolina Górnej Wisły.

W obrębie ostoi znajdują się siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion oraz łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Istotne znaczenie ma pierwsze z wymienionych siedlisk. Jego reprezentatywność uznano za znaczącą, obejmuje do 2% powierzchni zajmowanej przez siedlisko na obszarze kraju, stan zachowania jest przeciętny lub zubożony. Wartość ogólna obszaru dla zachowania siedliska została oceniona jako znacząca.

W granicach ostoi występują dwa gatunki ssaków wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (bóbr europejski, wydra). Populację bobra oceniono jako nieistotną. Wydra na terenie ostoi stanowi do 2% populacji krajowej. Gatunek cechuje tu dobry stan zachowania, populacja nie jest izolowana i znajduje się w obrębie rozległego obszaru występowania. Wartość obszaru ostoi dla gatunku oceniono jako znaczącą.

Ponadto występują tu również ptaki gatunku wymienionego w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG (błotniak stawowy), oraz gatunki chronione prawem krajowym (10 gatunków gadów i płazów oraz gatunki roślin [żabiściak pływający i kotewka orzech wodny]).

Jeziro Goczałkowickie to największy sztuczny zbiornik wodny w Polsce południowej. Długość zbiornika wynosi 12 km, szerokość – 2-6 km, a średnia głębokość - 5,3 m, miejscami dochodzi do 16 m, zapora czołowa – 2 980 m długości i 16 m wysokości. Ze zbiornikiem wiąże się niezwykle bogactwo przyrody – ok. 520 gatunków roślin, głównie planktonowych, 600 gatunków zwierząt, w tym ponad 200 gatunków ptactwa wodnego, najczęściej prawnie chronionych. Do najcenniejszych gatunków należą:

- gatunki zagrożone w Europie: bąk, czapla purpurowa, rycyk, bączek, krwawodziób, cyranka, rybitwa czarna i białowąsa,
- gatunki zagrożone w Polsce: rybitwa białoskrzydła i zwyczajna, płaskonos, zielonka, zausznik,
- gatunki rzadkie na Górnym Śląsku: cyraneczka, wodnik, kormoran

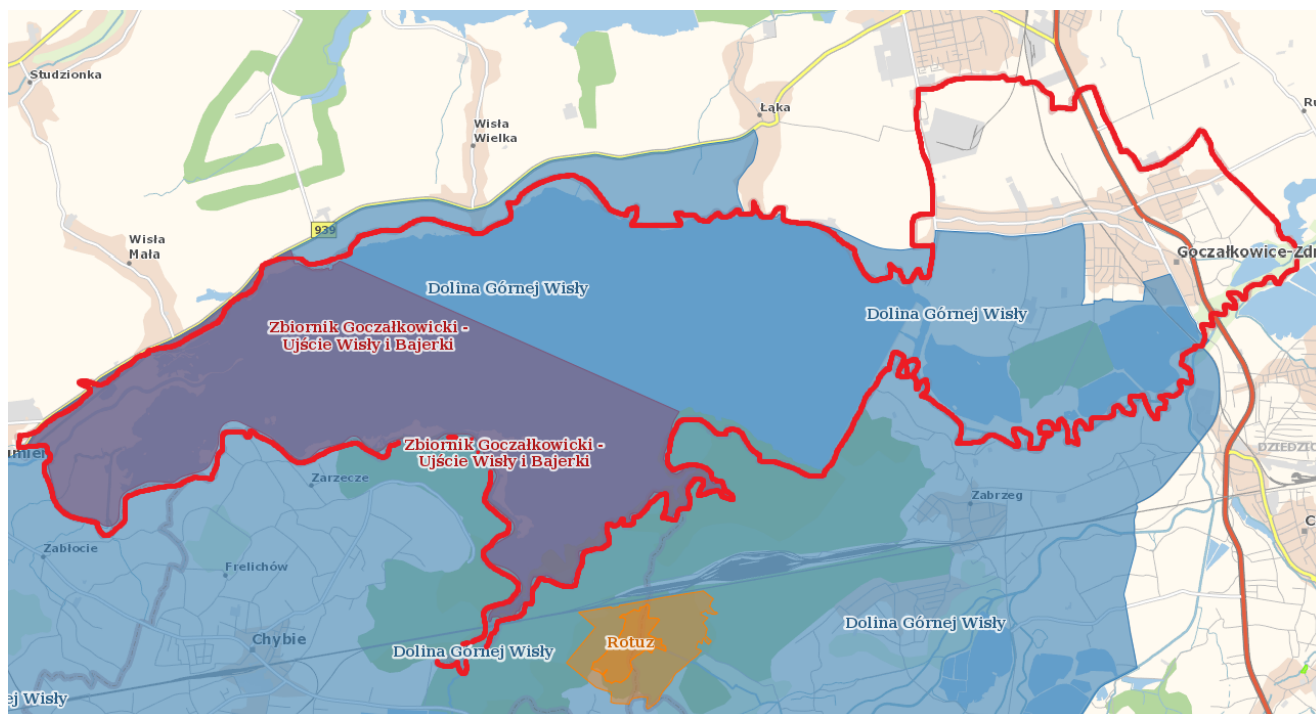
Wśród glonów na uwagę zasługują gatunki, formy i odmiany nowo opisane stąd dla nauki, zawierające w swej nazwie wyraz „goczałkowicensis”. Tereny Jeziora Goczałkowickiego to dziś unikatowa ostoja ptaków – miejsce lęgowe wielu ich gatunków, opisane wyżej.

Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001

Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Górnej Wisły (PLB240001) został ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313, z późn. zm.). Rozporządzenie to zostało zastąpione Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133).

Dolina Górnej Wisły obejmuje obszar o pow. 24 740,2 ha na terenie 9 gmin wchodzących w skład powiatów: bielskiego, cieszyńskiego i pszczyńskiego. W granicach ostoi mieści się większa część gminy Goczałkowice-Zdrój z kluczowymi siedliskami - Zbiornikiem Goczałkowickim oraz stawami hodowlanymi. Stawy te, założone kilka wieków temu, należą do najstarszych w Polsce stawów hodowlanych. Dziś, obok znaczenia gospodarczego, pełnią ważną funkcję ekologiczną - stanowią miejsce bytowania wielu cennych gatunków roślin i zwierząt wodno-błotnych. Odnotowano tutaj występowanie co najmniej 29 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej (m.in.: bąk, bączek, ślepowron, szablodziób (2 pary w 2002 roku), mewa czarnogłowa, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna) i 8 gatunków znajdujących się w Polskiej Czerwonej Księdze takich jak: bączek, bąk, dzierzba czarnoczelna, rybitwa białowąsa, ślepowron (jeden z gatunków czapli - ptak gniazdujący w Polsce praktycznie tylko tutaj, w liczbie około 400 par) oraz wielu innych cennych gatunków ptaków.

W obrębie Obszaru Natura 2000 „Dolina Górnej Wisły” położone jest także całe Sołectwo Zabłocie Solanka, które w 2016r. zostało włączone do strefy „C” ochrony uzdrowiskowej.

Rysunek 11 Obszary chronione na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> (dostęp 20.07.2023 r.)

Pomniki przyrody

Na terenie gminy nie występują pomniki przyrody.

4.9.1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój wynosi 86,27 ha, w tym:

- lasy publiczne ogółem 79,27 ha,
 - lasy publiczne Skarbu Państwa 79,27 ha,
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 77,97 ha,
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP 1,30 ha,
- lasy prywatne ogółem 7,0 ha¹⁶.

Gospodarkę leśną na obszarze gminy prowadzi Nadleśnictwo Kobiór oraz właściciele lasów prywatnych. Całość Lasów Państwowych pozostaje również w administracji Nadleśnictwa Kobiór.

Nadleśnictwo Kobiór

Powierzchnia lasów w gminie Goczałkowice-Zdrój będących w zarządzie Nadleśnictwa Kobiór, zgodnie z danymi z Nadleśnictwa na dzień 06.07.2023 r. wynosi 85,85 ha.

Lasy państwowe obejmują kilka niewielkich kompleksów leśnych (Las Remiza, Brzezina i Las Bór). Według typów siedliskowych, w lasach na terenie gminy dominują siedliska lasowe - las mieszany świeży i wilgotny, z przeważającym udziałem sosny zwyczajnej; około piątą część drzewostanu stanowią łącznie dąb szypułkowy i brzoza brodawkowata, znaczący jest także udział olszy czarnej (dominującej w Lesie Bór).

Lasy iglaste z gatunkiem panującym sosną zajmują 28,13 ha, natomiast lasy liściaste z gatunkiem panującym: dąb, olsza i brzoza – zajmują powierzchnię 50,27 ha.

Lasy państwowe na obszarze gminy należą do lasów ochronnych na podstawie Zarządzenia nr 86 Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 czerwca 1996 r. (las "uzdrowiskowe" - położone w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk). Lasy Nadleśnictwa Kobiór znajdują się w całości w

¹⁶ dane z Banku Danych Lokalnych, GUS, stan na 31.12.2022 rok

strefie uszkodzeń od emisji przemysłowych oraz stanowią lasy o największym zagrożeniu pożarowym (I kategoria zagrożenia).

Pozostałe grunty leśne należą do osób fizycznych. Istotne znaczenie mają lasy w południowo - zachodniej części Goczałkowice-Zdroju, tworzące mozaikę lasów i pól, o bogatej strefie ekotonowej. Brak jest lasów stanowiących własność gminy^{17 18}.

Grunty leśne podlegają ochronie - ograniczeniu w ich przeznaczaniu na cele nieleśne na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Przeznaczenie takie jest możliwe jedynie w planie miejscowym, pod warunkiem uzyskania zgody właściwych organów.

Na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Kobiór obowiązuje Plan Urządzenia Lasu na lata 2023 do 2032.

Lasy prywatne

W oparciu o zapisy ustawy o lasach Starosta Pszczyński na podstawie zawartych porozumień powierzył nadzór nad prowadzeniem prawidłowej gospodarki leśnej Nadleśniczemu Nadleśnictwa Kobiór. Powierzchnia lasów prywatnych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Kobiór i Gminy Goczałkowice-Zdrój wynosi 8 ha¹⁹.

Nadzór nad prowadzeniem gospodarki leśnej w lasach prywatnych polega na:

- kontroli gospodarki leśnej, doradztwie w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej,
- wydawaniu decyzji administracyjnych,
- kontroli wykonania decyzji wydawanych w drodze postępowania administracyjnego,
- cechowaniu drewna i wydawania świadectwa legalności pozyskanego drewna.

Zgodnie z przepisami ustawy o lasach Lasy Państwowe zobowiązane są służyć radą i pomocą prywatnym właścicielom lasów w prowadzeniu gospodarki leśnej. Leśnicy w ramach tych działań:

- doradzają prywatnym właścicielom, jak prowadzić gospodarkę leśną,
- udostępniają sadzonki drzew i krzewów leśnych,
- wykonują na koszt nadleśnictw zabiegi zwalczające i ochronne w lasach prywatnych, jeśli wystąpią tam organizmy szkodliwe, zagrażające trwałości lasu,
- organizują wykonanie zadań gospodarczych w lesie (w tym sprzedaż drewna), na podstawie umowy z właścicielem lasu,
- sporządzają wielkoobszarowe inwentaryzacje stanu lasów oraz prowadzą bank danych o lasach.

Dla Gminy Goczałkowice-Zdrój obowiązuje Inwentaryzacja Stanu Lasu na lata 2016 do 2025.

Ministerstwo Środowiska w latach 2016-2020 prowadziło prace obserwacyjno-pomiarowe w ramach programu monitoringu w lasach wszystkich form własności na terenie całego kraju.

Program monitoringu lasu stanowi ważny element systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Zebrane wyniki posłużą do oceny stanu zdrowotnego lasów Polski wszystkich form własności w relacji do zmieniających się warunków środowiska. Prace terenowe odbywają się corocznie na stałych powierzchniach obserwacyjnych rozmieszczonych w sieci 8x8 km, które są częścią gęstszej sieci wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasu. Pomiary i obserwacje wykonywane są zgodnie z instrukcją opracowaną przez Instytut Badawczy Leśnictwa i zaakceptowaną przez Dyrekcję Generalną Lasów Państwowych, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i Ministerstwo Środowiska.

Prace terenowe były wykonywane przez pracowników Instytutu Badawczego Leśnictwa lub przez osoby upoważnione przez Instytut w okresie od 1 czerwca do 30 września w każdym roku w latach 2016-2020.

W 2019 roku, w badaniach monitoringu lasów na stałych powierzchniach obserwacyjnych I rzędu, zaobserwowano wzrost średniej defoliacji drzew (23,4%), w porównaniu do roku 2018 (22,4%), oraz lat wcześniejszych (2016 - 22,7%, 2017 - 22,8%). Największe wzrosty średniej defoliacji stwierdzono w 2019 roku u sosny i brzozy tj. gatunków rosnących na glebach uboższych. Również zły stan zdrowotny świerka, przy

¹⁷ dane ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Goczałkowice-Zdrój

¹⁸ pismo z Nadleśnictwa Kobiór z dnia 06.07.2023 r., znak sprawy: ZE.0172.4.2023

¹⁹ pismo z Nadleśnictwa Kobiór z dnia 06.07.2023 r., znak sprawy: ZE.0172.4.2023

relatywnie mniejszym pogorszeniu w 2019 roku, może być związany z niekorzystnymi warunkami pogodowymi występującymi na terenie Polski w poprzednim roku.

4.9.2. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie 2 obszarów Natura 2000 obejmujących swoim obszarem znaczny obszar gminy lokalizacja Parku Zdrojowego	napływ zanieczyszczeń spoza gminy przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka gradobicie, zagrożenie powodziowe i wycinka lasów (wpływ na mikroklimat uzdrowiska)
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód właściwa pielęgnacja szaty roślinnej zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza)

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego oraz wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie sąsiadujących terenów. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk nieleśnych), w sytuacji, bowiem zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk, bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- promocja i pielęgnacja obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh), w tym dwóch obszarów Natura 2000,
- bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach,
- uwzględnienie zachowania terenów zielonych w nowych lub zmienianych dokumentach planistycznych;
- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody dolin rzecznych oraz ich dopływów, korytarzy ekologicznych o randze regionalnej, terenów zieleni łęgowej,
- koordynacja rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych,
- promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

4.10. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie przeciwdziałaniu zagrożeniom środowiska.

Tabela 26 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel główny zapisany w „AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GOCZAŁKOWICE-ZDRÓJ“			
Ograniczanie zagrożenia dla środowiska i ludzi z tytułu transportu materiałów niebezpiecznych			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Utworzenie i wyposażenie Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego w Pszczynie	Starosta Pszczyński Na terenie powiatu pszczyńskiego zlokalizowany jest powiatowy magazyn przeciwpowodziowy, znajdujący się w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie przy ul. Górnośląskiej 7.	-
2.	Weryfikacja systemu wymiany informacji, komunikacji i łączności w zakresie ochrony przeciwpowodziowej	Gmina Goczałkowice-Zdrój W dniu 28.03.2022 r. przeprowadzone zostały przeglądy stanu zabezpieczeń przeciwpowodziowych na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój. Stan bezpieczeństwa w w/w zakresie na większości obszaru gminy nie uległ pogorszeniu. W trakcie roku Gmina kilkakrotnie zgłaszała Wodom Polskim problemy ze stanem technicznym Potoku Goczałkowickiego (zamulenie). Ponadto wystąpiła do W WINB w Katowicach ze skargą dotyczącą stanu technicznego starej śluzy wałowej w lewym wale rzeki Wisły, w rejonie stawu Rontok. W dniu 06.09.2022 r. wykonany został przegląd i konserwacja systemu DSP OSP Goczałkowice-Zdrój. Dokonano m.in. wymiany akumulatorów zasilających syrenę alarmową na budynku Urzędu Gminy.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

W 2022 roku w związku z ogromnym ryzykiem i zagrożeniem utraty zdrowia i życia oraz uciążliwościami spowodowanymi ruchem na DK1 kontynuowano działania rozpoczęte w 2018 r. dotyczące usprawnienia ruchu i zwiększenia bezpieczeństwa na drodze krajowej nr 1, jak również o włączenie wnioskowanych zadań do planów finansowych i realizacyjnych:

- wpisanie do Programu Likwidacji Miejsc Niebezpiecznych zadania polegającego na wykonaniu bezkolizyjnego przejścia dla pieszych łączącego dwa obszary gminy, rozdzielone drogą krajową nr 1
- budowa połączenia drogowego pomiędzy północną obwodnicą Pszczyny (droga wojewódzka nr 935) z drogą wojewódzką nr 939 i dalej przez Goczałkowice-Zdrój do połączenia z drogą krajową nr 1 poprzez istniejące rondo w Goczałkowicach-Zdroju,
- wykonanie dodatkowych pasów dla wyłączenia z ruchu: w kierunku na Bielsko - do skrzyżowania z drogą krajową nr 1 na ul. Brzozową,
- poprawa widoczności na przejściach dla pieszych na drodze krajowej nr 1.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 27 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiskowych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	ZDR: 0 ZZR: 0	ZDR: 0 ZZR: 1
2.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Goczałkowice-Zdrój, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.10.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój znajduje się jeden zakład zaliczony do kategorii o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Jest to GPW Zakład Uzdatniania Wody w Goczałkowicach-Zdroju.

- Zakład Uzdatniania Wody w Goczałkowicach–Zdroju przechowuje toksyczny środek przemysłowy w postaci ciekłego chloru wykorzystywany do uzdatniania wody pitnej. Chlor przechowywany jest w beczkach o grubości blachy 11 mm, pojemność beczki 500kg. Beczki znajdują się w specjalnych komorach z drzwiami gazoszczelnymi. Maksymalna ilość przechowywanego chloru 40 beczek tj. 20 ton. Dostawa chloru odbywa się drogą kolejową Katowice – Bielsko-Biała. Z przechowywanych beczek ZUW zaopatruje stacje wodociągowe w innych miastach. Transport odbywa się drogą krajową DK1 i drogami wojewódzkimi DW 933 i DW 939. Max ilość dostarczanego chloru to 5 beczek tj. 2,5 tony. W przypadku dużej awarii lub rozszczelnienia zbiorników magazynujących chlor i uwolnienie się par tego środka do atmosfery może spowodować groźne zagrożenie ludzi i środowiska i w zależności od kierunku wiatru na znacznym obszarze obejmującym Gminę Goczałkowice Zdrój.²⁰

Do obiektów mogących spowodować zagrożenie wybuchowe lub lokalne zagrożenia środowiska należy Zakład Uzdatniania Wody GPW S.A. ul. Jeziorna 5, 43-200 Goczałkowice-Zdrój.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Gmina Goczałkowice-Zdrój w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego jest obsługiwana przez jednostki zlokalizowane w Pszczynie (Komenda Powiatowa Policji i Komenda Powiatową Państwowej Straży Pożarnej). W Gminnym Ośrodku Kultury (ul. Uzdrowska 61) działa punkt przyjęć dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Pszczynie.

W gminie funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna Goczałkowice-Zdrój, realizująca zadania z zakresu zapobiegania pożarom oraz biorąca udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych oraz innych klęsk i zdarzeń, w tym w czasie zagrożenia powodziowego.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie przeprowadził na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój w latach 2020-2022 kontroli przedsiębiorstw w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym.

W związku z realizacją obowiązku identyfikacji oraz przekazania wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi zgodnie z art. 101d ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.), w dniach od 9 kwietnia do 17 września 2018 roku pracownicy Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Pszczynie w celu realizacji pierwszego etapu identyfikacji terenów zanieczyszczonych w granicach powiatu pszczyńskiego zgodnie Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r. poz.1395), przeprowadzili analizę określoną w § 6 wyżej cytowanego Rozporządzenia. Z powyższych czynności został sporządzony protokół, w którym ustalono działalności mogące być przyczyną zanieczyszczenia na danym terenie, obecnie lub w przeszłości, który został przekazany do RDOŚ.

²⁰ dane ze Planu Zarządzania Kryzysowego Powiatu Pszczyńskiego, 2022 rok

Jednocześnie Starosta Pszczyński realizuje obowiązek aktualizacji raz na 2 lata wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi zgodnie z art. 101d ust. 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.),

Zagrożenia w transporcie drogowym a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni (na terenach publicznych) zwalczane są przez Ochotnicze Straże Pożarne.

Na terenach rolniczych przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

W zakresie ograniczenia substancji chemicznych w środowisku niezbędne są szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania środków chemicznych i postępowania z opakowaniami po nich (szkolenia takie prowadzi PZDR) a także akcje edukacyjne dla mieszkańców w zakresie postępowania ze wszystkimi rodzajami odpadów oraz propagowanie produktów ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy) czy wielorazowych opakowań i toreb na zakupy.

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
1 jednostka OSP na terenie gminy brak większych zagrożeń stanu czystości wód i gleb	awaria rurociągu GoCza II
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacje budynków oraz dróg	zagrożenia wypadkowe związane z transportem

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy, jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary i zalania. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są Straże Pożarne. Analiza SWOT jako mocną stroną Gminy wskazała, iż posiada swoją OSP, a Ochotnicza Straż Pożarna jest corocznie dofinansowywana.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania zagrożeniom – realizacja przez WIOŚ. Istotne jest prowadzenie samokontroli w firmach, szkoleń, tak, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia awarii – realizacja tego zadania prowadzona winna być przez przedsiębiorstwa.

W ostatnich latach na terenie gminy nie wydarzyła się żadna poważna awaria, niemniej jednak istotnym elementem są kontrole w tym także pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne realizowane na drogach przez policję, działania te będą w kolejnych latach kontynuowane. Istotne jest także prawidłowe oznakowanie pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, co także w razie potrzeby kontroluje policja.

Ważnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje informacyjne i edukacyjne, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy Goczałkowice-Zdrój oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „Programie ochrony środowiska dla Gminy Goczalkowice-Zdrój na lata 2023-2027”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi, jakim są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji na których opiera się niniejszy „Program...” zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze, wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 roku Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. "Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA".

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmocnione wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wzrost wydobycia kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie nowych osuwisk, erozję terenów pagórkowatych.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach.²¹

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

²¹ Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań, jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” powinny być realizowane należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizacja działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także osób dorosłych w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.²²

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów hydrotechnicznych, itp.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych gminy Goczałkowice-Zdrój przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności pojazdów oraz ich stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym Zagrożeń poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń, do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2027 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej gminy Goczałkowice-Zdrój odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska

²² Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakakolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Gmina powinna kontynuować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, dbałości oraz szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

W każdej dziedzinie środowiskowej wspomniano o potrzebie prowadzenia stale i na bieżąco i w całej perspektywie realizacji Programu akcji edukacyjnych jednak, ze względu na fakt, że najwięcej działań edukacyjnych na terenie gminy realizowanych jest w zakresie gospodarki odpadami temat ten został w tej części potraktowany najszerszej.

5.4. Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw, od dnia 1 stycznia 2019 roku organem realizującym zadania Państwowego Monitoringu Środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku, realizuje poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska.

Zadania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska polegają między innymi na monitoringu środowiska.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W myśl nowych przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1471, 1479, z 2019 r. poz. 125, 730) od 1 stycznia 2019 r. zadania PMS są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020-2025 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.²³

Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach, oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzania gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzone są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

²³ <http://poznan.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/regionalny-wydzial-monitoringu-srodowiska/>

6. Cele Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

Tabela 28 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Liczba aktualizacji PGN źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	1 (w 2016 r.)	2	Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	zmiana w przepisach prawnych dotyczących dokumentów
			Liczba oprav w oświetleniu ulicznym źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój, Tauron	Tauron Dystrybucja S.A. – 666 szt. Gmina – 8 szt.	wg potrzeb		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Goczałkowice-Zdrój	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak środków finansowych
			Liczba obiektów poddanych termomodernizacji użyteczności publicznej źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	1 w latach 2020-2022	wg potrzeb		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak środków finansowych
			Liczba wymienionych źródeł ciepła w obiektach mieszkalnych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój, WFOŚiGW	247 w latach 2020-2022	wg potrzeb		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane dla mieszkańców gminy	brak środków finansowych
			Liczba instalacji OZE w obiektach mieszkalnych źródło danych: Tauron Dystrybucja S.A.	344	>344		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane przedsiębiorstw	brak zaangażowania przedsiębiorców
			Liczba akcji na rok źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	5	2-5		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak środków finansowych

			Ilość stanowisk pomiarowych na terenie gminy źródło danych: GIOŚ	1	1		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak środków finansowych
			Liczba kontroli nieruchomości źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	76 w 2022 r.	wg uchwały antysmogowej woj. śląskiego		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak środków finansowych, wykwalifikowanej kadry
			Liczba kontroli zakładów w ciągu roku źródło danych: WIOŚ	1	wg potrzeb		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych
			Ilość odcinków dróg budowanych i przebudowywanych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój, PZD w Pszczynie, ZDW w Katowicach	2 odcinki dróg gminnych	wg potrzeb	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu, na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój Zadanie monitorowane PZD w Pszczynie ZDW w Katowicach	brak środków finansowych
			Ilość nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego na terenie gminy Źródło danych: przewoźnicy	b.d.	b.d.		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie monitorowane przewoźnicy	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania

Tabela 29 Harmonogram zadań własnych w zakresie likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Goczałkowice-Zdrój	10	-	-	10	20	środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, możliwe dofinansowanie	
		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Goczałkowice-Zdrój	Gmina Goczałkowice-Zdrój	wg potrzeb					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, POIiŚ/RPO	
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (w tym dotacje dla mieszkańców)	Gmina Goczałkowice-Zdrój	wg potrzeb					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym: Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy (wymiana stolarki okiennej, docieplenie ścian i stropu, wymiana kotłowni CO, montaż paneli fotowoltaicznych) Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 1 (wymiana stolarki okiennej, montaż pompy ciepła paneli fotowoltaicznych, wymiana kotłowni CO)	Gmina Goczałkowice-Zdrój	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, POIiŚ/RPO, WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Goczałkowice-Zdrój	wg potrzeb					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój (możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	na wszystkie dziedziny środowiskowe
		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środków prewencyjny	Gmina Goczałkowice-Zdrój	koszty administracyjne					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	w razie potrzeb
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych gminnych, w tym: Rozbudowa ul. Powstańców Śląskich Przebudowa ul. Robotnicza Budowa ul. Warzywnej	Gmina Goczałkowice-Zdrój	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, POIiŚ/RPO, FDS, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)	

		Budowa ul. Źródlanej				
--	--	----------------------	--	--	--	--

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Goczałkowice-Zdrój a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 30 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	mieszkańcy	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, POliŚ /RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	brak zainteresowania mieszkańców gminy
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	przedsiębiorstwa	wg potrzeb	środki własne przedsiębiorców, POliŚ /RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	zakres ustalany na bieżąco
		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	wg potrzeb	środki własne GIOŚ, POliŚ /RPO	
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ	30	środki WIOŚ	działanie jest realizowane co roku i będzie kontynuowane
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych wojewódzkich	ZDW w Katowicach	wg potrzeb	środki własne ZDW w Katowicach	
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych powiatowych	PZD w Pszczynie	wg potrzeb	środki własne Powiatu Pszczyńskiego	
		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przeładunek z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	przewoźnicy	wg potrzeb	środki własne jednostek oraz środki gmin, fundusze krajowe i unijne (w tym RPO, POliŚ)	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 31 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Ilość zmodernizowanych dróg wojewódzkich/ powiatowych/ gminnych na rok źródło danych: administratorzy dróg	2 odcinki dróg gminnych	wg potrzeb	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu drogowego	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój Zadanie monitorowane ZDW w Katowicach, PZD w Pszczynie	brak środków finansowych
			Ilość decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu źródło danych: Starosta Pszczyński	0	wg potrzeb		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Zadanie monitorowane Starosty Pszczyńskiego	realizacja w razie potrzeby
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	brak	3-4		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak zainteresowania mieszkańców
			Ilość przedsiębiorstw badanych/ilość naruszeń 2020-2022 źródło danych: WIOŚ	1/0	wg potrzeb		Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ

Tabela 32 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Gmina Goczałkowice-Zdrój	Koszty budowy, przebudowy i modernizacji dróg podano w ochronie powietrza					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Goczałkowice-Zdrój	5/rok					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, środki zewnętrzne WFOŚiGW	przy okazji innych działań edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Goczałkowice-Zdrój a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 33 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	ZDW w Katowicach PZD w Pszczynie	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	Środki własne PZD dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości dofinansowania
		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Starosta Pszczyński	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Pszczyńskiego	
		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	w zależności od ilości kontroli	środki własne WIOŚ	ilość kontroli zależy od potrzeb

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 34 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w miejscowych PZP)	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Zadanie monitorowane Powiatu Pszczyńskiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania

Tabela 35 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Goczałkowice-Zdrój	koszty administracyjne					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	poprzez zapisy ograniczające w miejscowych PZP

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Goczałkowice-Zdrój a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 36 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	koszty administracyjne	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane w cyklach 3 letnich
		Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Starosta Pszczyński	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Pszczyńskiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 37 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu	Ocena JCWP źródło danych: WIOŚ	wody powierzchniowe stan zły	wody powierzchniowe stan dobry	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak
			Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	0,538 km	wg potrzeb		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Zadanie własne Gmina Goczałkowice-Zdrój Zadanie monitorowane PGWWP	niewystarczające środki finansowe
			Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych w Gminie źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój, PGW WP	2-5 rocznie	2-5 rocznie		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	*tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
			Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków źródło danych: PGW WP	b.d.	wg potrzeb		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie monitorowane PGWWP	niewystarczające środki finansowe
			Liczba magazynów przeciwpowodziowych na terenie Gminy źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	1	1		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój Zadanie monitorowane PGWWP	niewystarczające środki finansowe

			Liczba zmian mpzp uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	100%	100%		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania
--	--	--	--	------	------	--	--	---	--

Tabela 38 Harmonogram zadań własnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Goczałkowice-Zdrój	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Goczałkowice-Zdrój	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gmina Goczałkowice-Zdrój	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Gmina Goczałkowice-Zdrój	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Goczałkowice-Zdrój a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 39 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	WIOŚ	20/rok	środki własne WIOŚ	realizacja jako kontynuacja
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW WP	wg potrzeb	środki własne PGW WP	
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	PGW WP	20/rok	środki własne PGW WP	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 40 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Długość kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	71,9 km	wg potrzeb	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodnościekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Goczałkowice-Zdrój	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak środków finansowych
			Skanalizowanie gminy źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	99%	100%				
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	0	0				
			Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	1 712	wg potrzeb		Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak środków finansowych
			Zwodociągowanie gminy źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	99,8%	100%				
			Długość sieci wodociągowej źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	70,1 km	wg potrzeb				

			Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych /rocznie/ w trakcie zajęć w szkołach i przedszkolach źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	b.d.	3		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak środków finansowych
			Liczba przydomowych oczyszczalni źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	4	wg potrzeb	Osiągnięcie i utrzymanie, co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak kadr i przeszkolonych pracowników
			Liczba kontroli na posesjach źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	b.d.	wg potrzeb		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak środków finansowych
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi źródło danych: WIOŚ	1	3/rok		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych

Tabela 41 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Goczałkowice-Zdrój	Gmina Goczałkowice-Zdrój	wg kosztów inwestycji					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, Europejski Fundusz Rozwoju	
		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	Gmina Goczałkowice-Zdrój	wg kosztów inwestycji					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	

		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Goczałkowice-Zdrój	2	2	2	2	8	środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Goczałkowice-Zdrój	koszty administracyjne					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Goczałkowice-Zdrój	koszty administracyjne					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Goczałkowice-Zdrój a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 42 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	koszty administracyjne	środki WIOŚ	realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 43 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zarządzanie zasobami geologicznym	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	Liczba złóż surowców naturalnych/liczba wydanych koncesji na eksploatację źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój, Powiat Pszczyński	2/2	2/2	Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Zadanie monitorowane Organów administracji geologicznej	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
2	Tereny przemysłowe	Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego	Ilość wdanych decyzji rekultywacyjnych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój, Powiat Pszczyński	0	wg decyzji		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z decyzjami Starosty Pszczyńskiego	Zadanie monitorowane użytkowników złóż	brak środków na działania rekultywacyjne

Tabela 44 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Zarządzanie zasobami geologicznym	Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach	Powiat Pszczyński, PIG	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Pszczyńskiego i PIG	

2	Tereny poprzemysłowe	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Organy administracji geologicznej	koszty administracyjne	środki własne organów	
		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z decyzjami Starosty Pszczyńskiego	użytkownicy złóż	zgodnie z dokumentacją kosztorysową	środki władających terenem	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 45 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L. p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona gleb i terenów rolniczych	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ilość działań promocyjnych źródło danych: dane ŚODR	b.d.	3-6	Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Pszczynie	małe zainteresowanie rolników
			Ilość punktów pomiarowych Ilość badań zleconych przez rolników źródło danych: GIOŚ	b.d.	według zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolniczej w Gliwicach na zlecenie rolników	
			Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin źródło danych: PIORiN	17	według potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane WIORiN	
			Ilość złożonych wniosków o płatności rol-środ-klimat źródło danych: ARIMR	2-3 wnioski/ rok	według potrzeb		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	Zadanie monitorowane ARiMR, rolnicy	małe zainteresowanie rolników

Tabela 46 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona gleb i terenów rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Pszczynie	w zależności od zakresu akcji i ich ilości	środki własne PZDR w Pszczynie	
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach	koszty zależne od ilości zleceń i zakresu badań	środki własne rolników	badania na zlecenie rolników

		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	koszty poboru i analizy próbek	środki WIORiN	
		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	ARiMR, rolnicy	w zależności od ilości złożonych wniosków	środki ARiMR	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 47 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość kontroli mieszkańców źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	w okresie 2021-2022 104	wg potrzeb	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
			Ilość rocznie usuwanych wysypisk źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	0	wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
			Ilość usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2022 roku źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	do 2022 roku 75,248 Mg	10-20 Mg/rok		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój (możliwe dofinansowanie z WFOŚiGW)	
			Procent mieszkańców objętych zbiórkami odpadów źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	100%	100%		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	3	4-5		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	

Tabela 48 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcionowania odpadów)	Gmina Goczałkowice-Zdrój	zadanie prowadzą pracownicy Urzędu Gminy w ramach obowiązków służbowych, koszty zależą od ilości kontroli					Środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Gmina Goczałkowice-Zdrój	koszty zależne od ilości dzikich wysypisk					Środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Goczałkowice-Zdrój	w zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców 10-20 Mg/ rok					Środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, WFOŚiGW	
		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Goczałkowice-Zdrój	koszty gospodarki odpadami					Środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Goczałkowice-Zdrój	5-10 rok					Środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	w ramach współpracy placówki oświatowe

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Goczałkowice-Zdrój a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 49 Cele, kierunki interwencji w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Liczba działań/akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój, Nadleśnictwo Kobiór, Powiat Pszczyński	5 rocznie	5 rocznie	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych Gminy, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój Zadanie monitorowane Nadleśnictwo Kobiór, Powiat Pszczyński	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń/wycinka drzew w pasach drogowych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój, PZD w Pszczynie, ZDW w Katowicach	b.d.	wg potrzeb		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój Zadanie monitorowane PZD w Pszczynie, ZDW w Katowicach	
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	-	-		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	przedłużający się okres uchwalenia planów
			Długość ścieżek rowerowych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	b.d.	wg potrzeb		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	
		Zwiększenie lesistości	Liczba nowych uproszczonych planów/inwentaryzacji źródło danych: Powiat Pszczyński	1/0	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urzędowania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Zadanie monitorowane Starosty Pszczyńskiego, właścicieli lasów	brak środków finansowych

			Powierzchnia odnowienia lasów państwowych (ha) źródło danych: Nadleśnictwa	b.d.	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urzędowania lasów państwowych	Zadanie monitorowane Nadleśnictwo Kobiór	brak środków finansowych
			Powierzchnia odnowienia lasów prywatnych (ha) źródło danych: Powiat Pszczyński	0	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urzędowania lasów prywatnych	Zadanie monitorowane właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	brak środków finansowych
			Powierzchnia lasów objęta uproszczonymi planami urzędowania lasów (%) źródło danych: Powiat Pszczyński	100%	100%		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Zadanie monitorowane Powiat Pszczyński, Nadleśniczy w imieniu Starosty Pszczyńskiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia zalesień na rok (ha) źródło danych: Nadleśnictwo Kobiór, Powiat Pszczyński	4 ha	wg potrzeb		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Zadanie monitorowane właściciele gruntów	brak zainteresowania zalesieniami

Tabela 50 Harmonogram zadań własnych w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Goczałkowice-Zdrój	2	2	2	2	8	środki Gminy Goczałkowice-Zdrój (ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Goczałkowice-Zdrój	5	5	5	5	20	środki Gminy Goczałkowice-Zdrój	
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Goczałkowice-Zdrój	wg potrzeb					środki Gminy Goczałkowice-Zdrój	

		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej	Gmina Goczałkowice-Zdrój	wg potrzeb	środki Gminy Goczałkowice-Zdrój POIŚ/RPO	
--	--	---	--------------------------	------------	--	--

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Goczałkowice-Zdrój a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 51 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwa, Powiat Pszczyński	10/rok	środki własne Nadleśnictwa Kobiór, Powiatu Pszczyńskiego, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	ZDW w Katowicach, PZD w Pszczynie	wg potrzeb	środki ZDW w Katowicach, PZD w Pszczynie	
		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Starosta Pszczyński, właściciele lasów	50	środki własne Starosty Pszczyńskiego, właściciele lasów, Funduszu Leśnego, WFOŚiGW, ARIMR	w razie potrzeby
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Kobiór	10/rok	środki własne Nadleśnictwa Kobiór	
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	10/rok	środki własne właścicieli lasów, ew. pozyskane	
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Powiat Pszczyński, Nadleśniczy w imieniu Starosty Pszczyńskiego	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Pszczyńskiego	w razie potrzeby
		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	właściciele gruntów	15/rok	środki własne właścicieli terenów	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 52 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia środowiska	Przeciwdziałanie zagrożeniom na terenie gminy	Ilość kontroli w zakresie ochrony środowiska źródło danych: dane WIOŚ	0	wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia awariami oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (prowadzenie kontroli w przedsiębiorstwach)	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków na działania kontrolne
			Ilość jednostek Straży Pożarnej które dostały wsparcie źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	1	1		Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	brak środków finansowych
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Goczałkowice-Zdrój	brak	2-3	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Goczałkowice-Zdrój Zadanie monitorowane Policja, Straż Pożarna (jako edukacja w placówkach oświatowych)	brak zaangażowania mieszkańców

Tabela 53 Harmonogram zadań własnych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zagrożenia środowiska	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Goczałkowice-Zdrój	w zależności od potrzeb i posiadanych i pozyskanych środków - rocznie około 10 tys.					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój, środki województwa śląskiego	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Goczałkowice-Zdrój	w zależności od zakresu działań edukacyjnych - rocznie około 2-3 akcje i działania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska					środki własne Gminy Goczałkowice-Zdrój	zadanie realizowane jest na bieżąco

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Goczałkowice-Zdrój a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 54 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia środowiska	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	WIOŚ, przedsiębiorstwa	koszty zależą od ilości i zakresu kontroli	środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane i będzie kontynuowane
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie monitorowane, Policja, Straż Pożarna	200	środki własne Policji, SP, WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 225, 412). Wynikają one z obowiązków i kompetencji gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu. (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy nowy kocioł dofinansowany przez Gminę).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych Gminy Goczałkowice-Zdrój oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 55 Działania w ramach zarządzania środowiskiem

L.p.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2023-2027	Podmioty uczestniczące
1	Wdrażanie Programu ochrony środowiska	Raport z wykonania Programu (co dwa lata)	Wójt Gminy Goczałkowice-Zdrój
		Okresowa aktualizacja Programu ochrony środowiska	Wójt Gminy Goczałkowice-Zdrój
2	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Realizacja Programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Gminy, WIOŚ, Organizacje pozarządowe
3	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Goczałkowice-Zdrój, Wojewoda, Fundusze celowe
4	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Gminy Goczałkowice-Zdrój jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni Raport.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

„Program ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027” (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie. Poprzedni dokument opracowany został w 2009 r. jako „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój”.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 roku oraz ich zmiany prawne z 2017 i 2020 roku. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z roku 2017 z obecnym według informacji z 2022 roku (natomiast, jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2021 roku).

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Goczałkowice-Zdrój zawiera takie elementy jak:

Wstęp - rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu.

W rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego.

Rozdział trzeci to informacje ogólne o gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy.

Rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Goczałkowice-Zdrój. Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja pomiarowa w Goczałkowicach-Zdroju przy ul. Parkowej, gdzie prowadzone są ciągle automatyczne pomiary emisyjne stężeń tlenków azotu (NO , NO_2 , NO_x), ozonu, benzenu oraz pyłu zawieszonego PM_{10} i $\text{PM}_{2,5}$, a także pomiary parametrów meteorologicznych. Z powodu braku prowadzonych pomiarów stężenia siarki na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój, w opracowaniu uwzględniono wyniki ze stacji zlokalizowanej poza gminą - w Żywcu przy ul. Kopernika.

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku siarki odnotowano w grudniu 2020 roku tj. $30,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła $11,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $12,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku oraz $11,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wartości średnio roczne wskazują na polepszenie się jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenia dwutlenku siarki.

Z powodu braku szczegółowych danych nie jest możliwe określenie maksymalnego średniego stężenia dwutlenku azotu. Natomiast średnia wartość roczna stężenia dwutlenku azotu wyniosła $25,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $23,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku oraz $11 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wartości średnio roczne wskazują delikatną na poprawę jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenia dwutlenku azotu.

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM_{10} odnotowano w lutym 2021 tj. $82,65 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: $35,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $37,20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku oraz $26,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenie pyłu PM_{10} .

Obszar gminy Goczałkowice-Zdrój obsługuje system dróg publicznych kategorii krajowej, wojewódzkiej, powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych.

W latach 2020-2022 na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój realizowano Program ograniczania niskiej emisji, w ramach którego udzielano dotacji do wymiany źródła ciepła (program dofinansowany z WFOŚiGW – Czyste Powietrze) w ramach którego zainstalowano 247 szt. nowych ekologicznych źródeł ciepła (w tym: 206 szt. kotłów gazowych, 2 szt. kotłów na pellet, 4 szt. kotłów na węgiel, 1 kocioł olejowy, 32 szt. pomp ciepła, 2 szt. systemów ogrzewania elektrycznego, 48 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych) oraz do termomodernizacji budynków jednorodzinnych i budynków użyteczności publicznej, dzięki czemu zrealizowana została termomodernizacja komunalnego budynku mieszkalnego przy ul. Szkolnej.

Obecnie na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój jedynie na dwóch budynkach użyteczności publicznej zamontowane są instalacje wykorzystujące OZE tj.:

- budynek Urzędu Gminy – panele fotowoltaiczne o mocy 11,7 kW,

- kryta pływalnia „Goczuś” – instalacja solarna o mocy 225 kW.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój aktualnie funkcjonują 2 instalacje wytwórcze. Będą one wytwarzać energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii (OZE). Łączna moc zainstalowana wynosi 1 270,08 kW.

Ponadto na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój znajduje się 344 mikroinstalacji fotowoltaicznych. Produkowana energia zużywana jest na potrzeby własne obiektów, do których została przyłączona, a nadwyżka oddawana jest do sieci TAURON Dystrybucja S.A. Łączna moc zainstalowana mikroinstalacji wynosi 2 539,605 kW.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój planowana jest do przyłączenia 1 instalacja wytwórcza wytwarzająca energię elektryczną w skojarzeniu z ciepłem. Łączna moc zainstalowana jednostki wytwórczej wynosi 584 kW. Na chwilę obecną na terenie gminy przyłączone już są 2 instalacje wytwórcze wytwarzające energię elektryczną w skojarzeniu z ciepłem. Łączna moc zainstalowana jednostek wytwórczych wynosi 1 637,00 kW

W okresie 2020-2022 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy 1 kontrolę przedsiębiorców w zakresie emisji hałasu.

Na drogach powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Pszczynie środków finansowych.

Na oddziaływanie hałasu ma niewątpliwy wpływ zieleń izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie.

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest także 6 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w trzech stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch). Wyniki badań w województwie śląskim w żadnym punkcie w tym także na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, które do końca 2020 roku wynosiły 7 V/m.

Stopień skanalizowania Gminy Goczałkowice-Zdrój na dzień 31.12.2022 r. wynosił ok. 99%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 71,9 km, w tym.

Z sieci kanalizacji sanitarnej wg stanu na dzień 31.12.2021 r. korzystało 7 544 mieszkańców gminy. Łącznie do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania podłączonych było 1 712 budynków. W latach 2020-2022 wybudowano 64 przyłącza kanalizacyjne.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie niekorzystna, budowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina Goczałkowice-Zdrój prowadzi ewidencję szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z danymi gminy, wg stanu na koniec 2022 roku na terenie gminy zlokalizowanych jest:

- 16 zbiorników bezodpływowych,
- 4 przydomowych oczyszczalni ścieków.

W latach 2019-2022 Gmina Goczałkowice-Zdrój nie prowadziła wsparcia dla mieszkańców w zakresie budowy nowych przydomowych oczyszczalni ścieków. W ww. okresie wybudowano 2 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W latach 2020-2022 gmina Goczałkowice-Zdrój przeprowadziła 17 kontroli posiadanych umów i faktur na wywóz nieczystości ciekłych.

Goczałkowice-Zdrój są zaopatrywane w wodę z Zakładu Uzdatniania Wody. Gmina kupuje wodę od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów SA i Przedsiębiorstwa Inżynierii Komunalnej w Pszczynie.

Stopień zwodociągowania gminy na dzień 31.12.2022 r. wynosi 99,8 %. Długość gminnej sieci wodociągowej wynosi 70,1 km.

Do gminnej sieci wodociągowej przyłączonych jest 1 746 budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego. Z gminnej sieci wodociągowej korzystały 7 663 osób.

Zgodnie z danymi ww. Bazy SOPO oraz „Mapą osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1: 10 000 – powiat Pszczyński, województwo śląskie” aktualnie na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój nie zarejestrowano ani osuwisk ani terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

Marszałek Województwa Śląskiego działający jako organ koncesyjny, udzielił dwie koncesje na eksploatację kopalni na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój, tj. dla Uzdrowiska Goczałkowice-Zdrój Sp. z o.o. z siedzibą w Goczałkowicach-Zdroju, koncesji na wydobywanie:

- wód leczniczych ze złoża położonego w Goczałkowicach – Zdroju, w granicach obszaru górniczego „Goczałkowice – Zdrój I”. Koncesja obowiązuje do dnia 31 grudnia 2050 r.,
- torfu leczniczego-borowiny ze złoża „Rudołtowice”. Koncesja obowiązuje do dnia 31 grudnia 2050 r.

W części obszaru gminy Goczałkowice-Zdrój położonego poza dnem doliny Wisły przeważają gleby o dobrej i dość dobrej przydatności rolniczej. Według mapy glebowo - rolniczej najlepszy kompleks gruntów rolnych (pszenny dobry) występuje głównie w obrębie wierzchowin Wysoczyzny Pszczyńskiej.

W miejscach podmokłych występują użytki zielone średnie. W dolinie Wisły przeważają użytki zielone średnie, uzupełniane dwoma płatami gleb kompleksów zbożowo pastewnego mocnego i żytniego słabego

Użytki rolne według ewidencji gruntów zajmują około 862 ha. Dominują wśród nich grunty orne (80% pow. użytków rolnych) z przewagą upraw roślin zbożowych i okopowych.

Grunty rolne III klasy zajmują 407 ha (47% pow. użytków rolnych). Grunty rolne klas V i VI, przydatne m.in. do zalesienia, zajmują niespełna 37 ha. Niewiele jest gleb odłogowanych.

Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych w 2022 r. zlecono firmie Sanit-Trans Sp. z o.o. z siedzibą w Międzyrzeczu Górnym, Międzyrzecze Górne 383, wybranej w przetargu nieograniczonym. Umowę zawarto w dniu 30 września 2021 r. na okres 1 roku, od stycznia do grudnia 2022 r.

Na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie zabrane odpady komunalne są dostarczane do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych lub instalacji zastępczej do obsługi regionu.

Na chwilę obecną zasady postępowania z odpadami komunalnymi są zawarte w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój, który stanowi załącznik do Uchwały nr XXII/143/2020 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie ustalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój.

Najistotniejszą potrzebą inwestycyjną jest konieczność budowy PSZOK na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój. Obecnie nie ma możliwości utworzenia PSZOK ze względu na uzdrowski charakter gminy oraz strefy ochrony uzdrowskiej na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój. W związku z tym, dla mieszkańców gminy Goczałkowice-Zdrój został uruchomiony PSZOK na terenie sąsiedniej gminy – punkt jest zlokalizowany w miejscowości Czechowice-Dziedzice przy ul. Prusa 33.

Zgodnie ze złożonymi do Wójta Gminy sprawozdaniami podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości za rok 2022 z terenu gminy Goczałkowice-Zdrój zostało odebrane 2 419 Mg wszystkich odpadów. Ponadto w PSZOK zebrano 159,0 Mg odpadów typu leki, baterie i akumulatory, tonery, odpady niebezpieczne, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane, zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny.

Uśredniona ilość wytwarzanych odpadów na terenie gminy przez 1 mieszkańca biorąc pod uwagę masę odebranych odpadów komunalnych oraz liczbę mieszkańców na podstawie złożonych w 2022 roku deklaracji (5 911 osób) wyniosła 409 kg/rok.

W 2013 roku Gmina Goczałkowice-Zdrój przyjęła Uchwałę Nr XXXIV/221/2013 w sprawie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Goczałkowice-Zdrój do roku 2032”. Program zawiera podstawowe informacje dotyczące właściwości azbestu, oddziaływania na ludzi i środowisko.

Według sprawozdań w okresie 2014-2018 usunięto łącznie 51,95 Mg wyrobów zawierających azbest. Do 2022 roku usunięto łącznie 76,70 Mg azbestu.

Do końca 2018 roku przelicznik w Bazie Azbestowej wynosił 11 kg, natomiast od 2019 roku przelicznik wynosi 15 kg. Oznacza to, że jeśli mieszkaniec posiada pokrycie dachowe o powierzchni 100 m² to w 2018 roku posiadał 11 00 kg, natomiast w 2019 roku waga ta zwiększyła się do 1 500 kg. Dlatego mimo corocznych akcji usuwania ilość wyrobów w Bazie azbestowej się zwiększyła.

Według danych na koniec 2022 roku na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój jest jeszcze 54,315 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast łącznie usunięto 74,534 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 128,849 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2022 roku usunięto 57,84% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

Gmina Goczałkowice-Zdrój posiada zasoby przyrodnicze o znaczeniu ponadregionalnym. Charakteryzuje się dużą różnorodnością i bogactwem form ukształtowania powierzchni. Obszar Gminy Goczałkowice-Zdrój leży w obszarze dwóch obszarów Natura 2000: Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki oraz Dolina Górnej

Wisły. Powierzchnia objęta obszarami Natura 2000 wynosi w granicach gminy Goczałkowice Zdrój 38,73 km², czyli około 82% jej powierzchni.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój znajduje się jeden zakład zaliczony do kategorii o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Jest to GPW Zakład Uzdatniania Wody w Goczałkowicach-Zdroju.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Gmina Goczałkowice-Zdrój w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego są obsługiwane przez jednostki zlokalizowane w Pszczynie (Komenda Powiatowa Policji i Komenda Powiatową Państwowej Straży Pożarnej). W Gminnym Ośrodku Kultury (ul. Uzdrowska 61) działa punkt przyjęć dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Pszczynie.

W gminie funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna Goczałkowice-Zdrój, realizująca zadania z zakresu zapobiegania pożarom oraz biorąca udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych oraz innych klęsk i zdarzeń, w tym w czasie zagrożenia powodziowego.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie przeprowadził na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój w latach 2020-2022 kontroli przedsiębiorstw w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym.

W ciągu ostatnich 10 lat, na terenie Gminy Goczałkowice-Zdrój nie wydarzyła się żadna istotna „katastrofa ekologiczna”.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych – gminnych i zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2022 lub 2021 oraz wartością do osiągnięcia w 2027 roku. Dopełnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania. W tej części zamieszczono także dodatkowe informacje o zadaniu, przykładem jest informacja, iż zadanie będzie realizowane jako kontynuacja lub tylko w razie zaistnienia potrzeby.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji „**Programu ochrony środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027**”.

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Pszczyńskiego. W trakcie procedur opracowania „**Programu...**” Gmina Goczałkowice-Zdrój zapewni mieszkańcom możliwość zapoznania się z projektem dokumentu w ramach „konsultacji społecznych”.

Po podjęciu uchwały Rady Gminy Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowana, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, a także wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.

W rozdziale ósmym opisano system monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska, który da obraz postępów w realizacji zamierzeń „**Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Goczałkowice-Zdrój na lata 2023-2027**”.